

Службен весник

на Република Македонија

Број 93

17 јуни 2014, вторник

година LXX

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.
2683. План за изменување и дополнување на повеќегодишниот контролен план за надзор во областа на храната, ветеринарството и здравјето на растенијата.....	2
Огласен дел.....	1-24

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

2683.

Врз основа на член 99 став (2) од Законот за безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/2010, 53/2011, 1/2012, 164/2013, 187/2013 и 43/2014), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 10.6.2014 година, донесе

П Л А Н**ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ПОВЕЌЕГОДИШНИОТ КОНТРОЛЕН
ПЛАН ЗА НАДЗОР ВО ОБЛАСТА НА ХРАНАТА, ВЕТЕРИНАРСТВОТО И
ЗДРАВЈЕТО НА РАСТЕНИЈАТА**

1. Во Повеќегодишниот контролен план за надзор во областа на храната, ветеринарството и здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 105/12) во точката 3., потточка 2.2., се менува и гласи:

„2.2. Предмет на ПНКП

Во ПНКП се детално опишани и дадени регулаторните одредби во Република Македонија за улогата и одговорноста на надлежните органи и придружни тела кои се вклучени и кои ги исполнуваат барањата утврдени во Регулацијата 882/2004 и Законот за безбедност на храната. Во планот се наведува начинот на координација на активностите помеѓу надлежните институции, со цел заштита на јавното здравје, здравјето на животните и нивната благосостојба, здравјето на растенијата и заштита на потрошувачите. Исто така се обезбедени информации за механизмите кои се или ќе бидат воспоставени за подобрување на постојаноста и ефикасноста на спроведувањето на сите контролни системи, сите сектори и сите фази во ланецот за производство на храна и безбедност на храна, здравствена заштита и благосостојба на животните и здравјето на растенијата. Планот ги опфаќа предвидените официјални контролни активности на надлежните органи и приоритетите за време на периодот на спроведување на ПНКП. Во планот исто така се наведени процедури за мониторинг и за известување за напредокот при спроведување на истиот.“

2. Потточка 2.3., се менува и гласи:

„2.3. Општи цели

Да се обезбеди ефикасно спроведување на соодветните национални закони, и други прописи и да се утврди дека надлежните органи и другите учесници ги спроведуваат, вршат мониторинг и потврдуваат дека се исполнети соодветните барања, се одржуваат системите за официјални контроли „од фарма до трпеза“, активностите за надзор и мониторинг кои ги опфаќаат сите фази на производство, преработка и дистрибуција на храна и храна за животни како и здравствената заштита и благосостојба на животните и здравје на растенијата.“

3. Потточка 5.2., се менува и гласи:

„5.2. Организација на АХВ

За целите на организација и функционирање на АХВ, изготвени се и усвоени следниве Правилници.

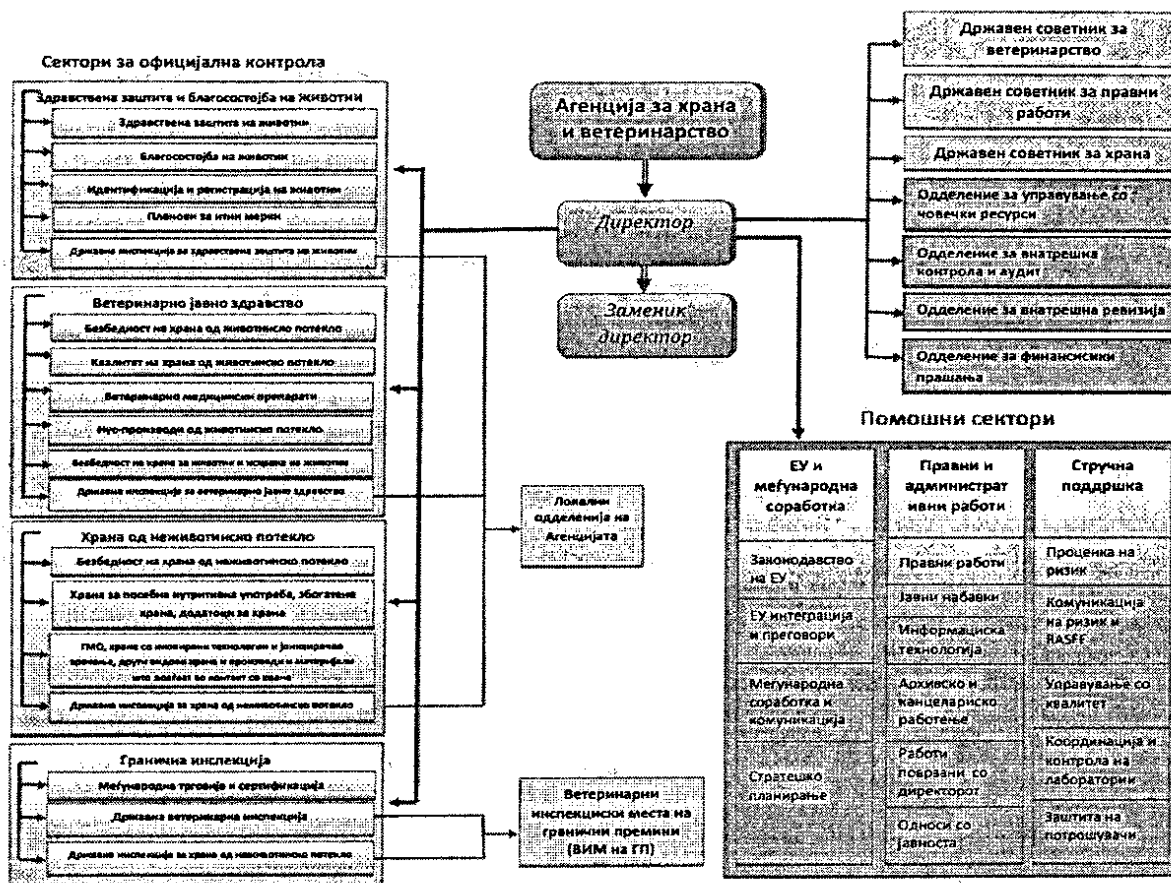
Правилник бр. 11-288/3 од февруари 2011 за внатрешната организација на АХВ, објавен врз основа на член 19 и 20 од Законот за организација и работа на државните административни тела. Потпишано од Дејан Рунтевски, директор на АХВ („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08 и 167/10)

Правилник бр. 11-288/3 за систематизација на работните места во АХВ објавен врз основа на член 19 и 20 од Законот за организација и работа на државните административни тела. Потпишано од Дејан Рунтевски, Директор на АХВ. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 58/00, 44/02, 82/08 и 167/10)

Во седиштето на АХВ има седум сектори, четири независни одделенија и три типа државни советници (органограм - Видете табела бр 5.1).

Табела бр 5.1

Органограм на АХВ
Структура на АХВ и нивоа на администрација

Сите надлежности на АХВ се на централизирано ниво. За спроведување и извршување на контролите одговорни се државните ветеринарни инспектори (официјални ветеринари) и инспекторите за храна кои се распределени во подрачните единици (ПЕ) како и инспекторите распределени на инспекциските места на граничните премини (ИМ на ГП). Подрачните единици и инспекциските места на граничните премини се директно подредени на АХВ. Директорот на АХВ согласно законот за безбедност на храна, член 20, со писмено одобрение на раководителите на сектори им доделува надлежности за потпишување на одредени документи.“

4. Потточка 4.1., се менува и гласи:

„4.1. Агенција за храна и ветеринарство

АХВ започна со работа на 1 јануари 2011 година, како независно тело на јавната администрација во улога на правен субјект. АХВ врши активности во рамките на безбедност на храната и храната за животни, спроведување, контрола, надзор и мониторинг на ветеринарните активности од областа на здравствената заштита и благосостојба на животните, ветеринарното јавно здравство како и контрола на националните референтни лаборатории и овластени лаборатории за потребите на АХВ, согласно законите од областа на безбедност на храна, храна за животни, ветеринарно здравство и благосостојба на животните.

Називот на АХВ за меѓународно-правниот промет е: Агенција за храна и ветеринарство (АХВ). Седиштето на АХВ е во Скопје.

АХВ ја изготвува својата стратешка програма согласно упатствата дадени од страна на Генералниот секретаријат, на ниво на Влада на РМ. Циклусот на планирање е 3 години, со ревизија на годишно ниво.

Во рамките на АХВ функционира работна група за изготвување на стратешкиот план, каде се вклучени членови од сите сектори на АХВ. Во стратешкиот план се содржани цел, визија, активности, приоритети и известувања. Мониторингот претставува главна алатка за утврдување на нивото на реализација на стратешкиот план. Во планот се содржани активности за одреден сектор или контролен систем, а раководителот на тој сектор е одговорен за нивна реализација. Планот се менува и усвојува на годишно ниво, а нивото на реализација во голема мера зависи од расположливите финансиски и човечки ресурси.

Во моментот, системот за безбедност на храна и храна за животни, вклучително и надзорот и официјалните контроли, се регулирани со осум основни закони и подзаконските акти кои произлегуваат од истите.

- Закон за безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14),
- Закон за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/07, 24/11, 136/11 и 123/12);

- Закон за здравствена заштита и благосостојба на животните („Службен весник на Република Македонија” бр. 113/07 и 136/11);
- Закон за нус-производи од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија” бр. 113/07)
- Закон за идентификација и регистрација на животните („Службен весник на Република Македонија” бр. 95/12 и 27/14);
- Закон за ветеринарно медицински препарати („Службен весник на Република Македонија” бр. 42/10 и 136/11);
- Закон за безбедност на храната за животни („Службен весник на Република Македонија” бр. 145/10, 53/11 и 1/12);

Други подзаконски акти кои имаат влијание врз ланецот за безбедност на храна, кои се претставени во описот на надлежности на административните тела.

Основниот правен акт е Законот за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14)", со кој се регулира контролата на безбедноста на храна во сите фази (производство, преработка, складирање, транспорт, дистрибуција, малопродажба и достава). Со законот се регулираат општите и специфичните услови и обврски за операторите за храна, нивната регистрација и одобрение, условите за увоз и извоз на храна од животинско и неживотинско потекло, официјалните контроли и нивното финансирање заедно со мониторингот на резидуи и недозволен супстанции.

Рамковен закон во ветеринарната област е Законот за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија” бр. 113/07, 24/11 136/11 и 123/12) со кој се утврдуваат одредбите во однос на организацијата и надлежностите на ветеринарните служби и начелата и процедурите за спроведување на активностите во однос на заштитата на луѓето и животните од болести кои се пренесуваат преку животни и производи од животинско потекло. Со законот за ветеринарно здравство исто така се регулира здравствената заштита на животните од болести; заштита од заразни болести кај животните кои се пренесуваат на луѓето; ветеринарно-санитарни инспекции и контрола; ветеринарна заштита, подобрување на животната средина и природата; надоместоци и трошоци за здравствена заштита на животните; организација и спроведување на активности од областа на ветеринарната медицина како и други ветеринарни прашања. Со

овој закон исто така се дефинирани надлежностите на ветеринарните служби и надлежностите на секој сегмент во рамките на службата.

Согласно надлежностите кои произлегуваат од Законот за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14), контролата на АХВ го опфаќа целиот ланец на храна, со исклучок на примарното производство на храната од растително потекло.“

5. Потточка 4.2., се менува и гласи:

„4.2. Државен инспекторат за земјоделство, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

Здравјето на растенијата и примарното растително производство и придружните оперции во примарното растително производство се во рамките на ФУ и ДИЗ (Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство).

Основните закони во фитосанитарната област се Законот за здравјето на растенијата со кој се регулира здравјето на растенијата и нивната заштита од штетници, како и Законот за производи за заштита на растенијата, со кој се регулира одобрието, пуштањето во промет и употребата на производи за заштита на растенијата. И со двата закони се опфаќа организацијата и извршувањето на официјални контроли во соодветните области.

Со посебни земјоделски закони во системите за безбедност на храна се исто така опфатени: ФУ и ДИЗ.

Државен инспекторат за земјоделство

ДИЗ е орган надлежен за примарното производство и придруните операции во земјоделството. Надлежностите на ДИЗ произлегуваат од Законот за државниот инспекторат за земјоделство („Службен весник на Република Македонија” бр. 20/09, 53/11, 164/13 и 43/14). ДИЗ ги спроведува официјалните контроли во областа на здравјето на растенијата и производи за нивна заштита, но од средината на 2014 година ДИЗ ќе има својство на правно лице и сопствена буџетска сметка како буџетски корисник од прва линија.

Согласно Законот за безбедност на храна, член 26, Државниот инспекторат за земјоделство, тело во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, е надлежно за храната од растително потекло, храната за животни во примарното земјоделско производство, како и придружните операции на примарното производство и здравствената заштита на растенијата, согласно овој закон и регулативите усвоени во согласност со овој закон, регулативите поврзани со земјоделството и здравјето на растенијата. ДИЗ функционира во 33 регионални канцеларии и 11 инспекциски места на гранични премини. За извршување на должностите, вработени се:

- Вкупно персонал - 120
- Инспектори на државниот инспекторат - 58
- Фитосанитарни инспектори - 45
- Административен персонал - 1“

6. Потточка 4.3., се менува и гласи:

„4.3. Фитосанитарна управа, Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

Согласно Законот за безбедност на храната, член 26, ФУ, како тело во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, е надлежна за регулативите усвоени согласно овој закон и регулативите поврзани со здравјето на растенијата како и посебните регулативи усвоени од други сродни начела во рамките на земјоделството.

ФУ е орган надлежен во областа на здравјето на растенијата и производите за нивна заштита.

Во надлежностите на Управата спаѓаат: изготвување на законодавство, мониторинг при појава и ширење на болести кај растенијата, подготовка на извештаи и анализи за здравствената состојба на растенијата и растителните производи, регистрација на производи за заштита на растенија и координација на научните и професионалните институции во областа за заштита на растенија.

Државните фитосанитарните инспектори од ДИЗ ги спроведуваат официјалните контроли во областа на здравјето на растенијата и производите за нивна заштита.

За извршување на овие должности има вкупно 45 вработени.“

7. Потточка 5.5.1., се менува и гласи:

„5.5.1. Човечки ресурси

Согласно Законот за безбедност на храна, член 23, за вработените лица во АХВ кои имаат статус на државни службеници, во однос на правата, должностите и одговорностите од работен однос се применува Законот за државни службеници.

За вработените во АХВ кои вршат помошни и технички работи во однос на правата, должностите и одговорностите од работен однос се применува Законот за работни односи.

Врз основа на член 78 ставови (5) и (6), член 79 став (2) и член 79-а став (4) од Законот за државни службеници, објавени се Правилник за начинот и постапката за оценување на државни службеници, содржината на извештаите и образецот за оценување. Државните службеници се оценуваат двапати годишно, со помош на образецот за оценување. Оценувањето на државните службеници се врши со цел да се добие една слика во однос на професионалноста, квалитетот, ефикасноста и делотворноста при спроведувањето на службените задачи, односно, постигнување на утврдените работни цели.

При оценување на работните резултати, се оценува следново: стручното знаење и примената на начелата и практиките; постигнување на работните цели; навремено извршување на работните задачи; квалитетот на извршувањето на работните задачи и работната организација.

Во АХВ, најважен ресурс е персоналот. АХВ сака да обезбеди дека ресурсите и компетентноста на персоналот соодветствуваат со бројот на задачи кои треба да се извршат.

Согласно Правилникот за систематизација на работни места во АХВ, определени се 1058 работни места. Во моментов вработени се 308 лица (види табели 5.1 и 5.2.), од кои 143 се директно вклучени во државниот надзор на движење на храната, вклучително и 37 вработени од централното ниво на АХВ (ветеринарно јавно здравство и храна од неживотинско потекло). Има 83 вработени (од предвидените 280) кои се директно вклучени во државниот ветеринарен надзор и благосостојбата на животните,

вклучително и 21 вработени од АХВ од секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните. Во државниот надзор на гранична контрола, храна и ветеринарна област, се вклучени 37 инспектори (од предвидените 111), вклучително и 7 вработени од централната канцеларија.

Деветтемина вработени (од предвидените 42) се задолжени за оценување на ризикот предизвикан од храна, RASFF, управување со квалитет, координација, соработка со референтните и официјалните лаборатории за контрола и заштита на потрошувачите.

Управувањето со вработените во АХВ е стратешки организирано со следнава цел: секој вработен индивидуално како и сите заедно се стремат кон постигнување на поставените цели, постојано зголемувајќи ја работната ефикасност и извршувањето на работните задачи на највисоко ниво.

Службениците на АХВ обезбедуваат надзор на постоечките објекти согласно овие надлежности. Државните службеници се оценуваат двапати годишно согласно барањата на Законот за државни службеници.

Едно од главните прашања за време на реализирањето на ПНКП е да се вработат оптимален број на лица во сите сектори и одделенија со што би се обезбедило непречено работење на АХВ.

Табела бр. 5.1

Број на вработени според сектори и работни позиции (март 2014)

Работни позиции	Државни советници	Здравствена заштита и благосостојба на животните	Ветеринарно јавно здравство	Гранична инспекција	Храна од животинско потекло	Одделенија за човечки ресурси	Одделенија за внатрешна ревизија	Одделенија за внатрешна контрола	Одделенија за финансиски прашања	ЕУ и меѓународна соработка	Правни и административни прашања	Стручна поддршка	ВКУПНО
Државен советник за правни работи													
Државен советник за ветеринарство	1												1
Државен советник за храна	2												2
Раководител на сектор		1	1		1								3
Раководител на одделение			2		4		1	1		2		5	15
Службеници		7	9	1	3	1		1	2	2	9	1	36

(советник, виш соработник, соработник)													
Помлад соработник		7	7	6	5	1				4	4	3	37
Административен персонал		6	5			2			1		2		16
Вкупно на централно ниво	3	21	24	7	13	4	1	2	3	8	15	9	110
Работно место во подрачни единици													
Инспектор за храна					45								45
Официјален ветеринар		30	28										58
Официјален ветеринар на ВИМ на ГП				28									28
Помлади инспектори		11	10	2	8								31
Административен персонал		21	6		9								36
Вкупно на локално ниво		62	44	30	62								198
Вкупно во АХВ	4	83	68	37	75	4	1	2	3	8	15	9	308

Во моментот, АХВ предвидува организациони единици и број на вработени лица со што би се обезбедило практично функционирање и ефикасност на АХВ во иднина, па затоа сè уште има значителна разлика меѓу веќе вработените и предвидените работни места.

Директорот на АХВ обезбедува предуслови за персоналот кој врши официјални контроли да нема конфликт на интереси (член 77 од Закон за безбедност на храната). Во моментот, нема спроведено одреден пропис или процедура со цел персоналот кој врши официјални контроли да е слободен од конфликт на интереси.

Табела бр. 5.2

Број на вработени лица и предвидени работни места во АХВ (март 2014)

бр	Структурна единица на АХВ	Моментално	Предвидени
----	---------------------------	------------	------------

		вработени	
1.	Државни советници	3	5
2.	Сектор за здравствена заштита и благосостојба на животни	83	280
3.	Сектор за ветеринарно јавно здравство	68	268
4.	Сектор за храна од неживотинско потекло	75	201
5.	Сектор за гранична инспекција	37	111
6.	Сектор за ЕУ и меѓународна соработка	8	53
7.	Сектор за правни и административни прашања	15	61
8.	Сектор за стручна поддршка	9	42
9.	Одделение за човечки ресурси	4	10
10.	Одделение за внатрешна контрола	2	8
11.	Одделение за внатрешна ревизија	1	8
12.	Одделение за финансиски прашања	3	11
ВКУПНО		308	1058

“

8. Потточка 6.1., се менува и гласи:

„6.1. Систем за обуки

Независно одделение во рамките на АХВ – Одделение за управување со човечки ресурси, кое е одговорно за воспоставување и одржување на систем за обуки во АХВ и соработка со образовните центри, со цел да обезбеди соодветни обуки за персоналот на АХВ.

Во член 82 од Законот за безбедност на храна е наведено дека АХВ обезбедува сите лица кои вршат официјални контроли:

- Да стекнат соодветна обука која им овозможува да ги вршат работите за кои се надлежни и да вршат официјални контроли на доследен начин;
- Да бидат во тек со најновите случувања во нивната област и ако е потребно, да посетуваат редовно дополнителна обука.

Во 2013 година, се усвои системот за обуки во рамките на АХВ; Системот обезбедува водење на соодветна евиденција за спроведените обуки. Најголем дел од обуките се засноваат на покани од меѓународни институции за семинари, проекти или обуки од страна на Европската Комисија, како што е BTSF. Во рамките на проектот „Градење на капацитетите на ветеринарните служби за имплементација на *EU Acquis - EuropeAid/124586/C/SER/MK*”, спроведена е анализа на потребите од обуки и врз основа на тие анализи изработена и реализирана програма за обуки во рамките на проектот. Сеопфатни обуки за контролните системи опфатени со овј документ, се предвидени и во рамките на проектот од ИПА 2009, кој е во фаза на имплементација во период од декември 2013 до декември 2015 година. “

9. Потточка 6.2., се менува и гласи:

„6.2. Систем за аудит

Во рамките на АХВ има две независни одделенија - Одделение за внатрешна ревизија и Одделение за внатрешна контрола и аудит кое работи на активностите за внатрешна контрола и внатрешен аудит на официјалните контроли. Одделението за внатрешна ревизија е надлежно за спроведување на финансиската внатрешна ревизија и за известување на директорот во однос на резултатите.

Одделението за внатрешна контрола и аудит е формирано во согласност со активностите на Агенцијата наведени во член 77 од Законот за безбедност на храна, кој е усогласен со регулативата на ЕУ 32004R0882, во кој се предвидува внатрешната контрола да се спроведе на независен и транспарентен начин.

Одделение за внатрешна контрола и аудит

Во моментот, според Правилникот за внатрешна организација на АХВ, одделението за внатрешна контрола и аудит е одговорно за :

1. Организирање и спроведување внатрешната контрола врз работата на државните службеници во АХВ по наредба од директорот или одредени информации и индикации при што го информира директорот за секој наод од извршената внатрешна контрола,
2. Го информира директорот на Агенцијата за секоја добиена престапка или друг вид на информација каде се појавува сомнеж за нередовности или измами кои можат да резултираат со кривична, прекршочна или дисциплинска постапка,
3. Реагира по однос на престапки за работата на државните службеници во АХВ, ја утврдува фактичката состојба по поднесената престапка и го информира Директорот,
4. Организира и спроведува внатрешен аудит на програмирањето и спроведување на официјалните контроли во оперативните единици на АХВ,
5. Се грижи да се обезбеди дека активностите и резултатите на организационите единици во АХВ соодветствуваат со планираните цели на организационите единици,
6. Ги планира аудит активностите врз основа на стратешки петгодишен план и едно годишен план,
7. Ги открива и идентификува системските проблеми и недоследности во програмирањето и спроведувањето на официјалните контроли и подготвува извештај до директорот на Агенцијата за спроведените мисии,
8. Одредува неопходни корективни и превентивни мерки,
9. Ги бира и организира активностите на членовите на тимот за внатрешен аудит

За управување и организација на Одделението за внатрешна контрола и аудит, усвоени се следниве документи:

- Правилник за начинот на постапување на одделението за внатрешна контрола;
- Петгодишен стратешки план за внатрешен аудит на официјални контроли во АХВ со кои се даваат обемот и критериумите (во согласност со Регулативата 882/2004) за предвидените внатрешни аудити во временската рамка;

- Годишен план за внатрешен аудит на официјалните контроли година (утврдување на организационите единици во АХВ кај кои ќе се врши аудит и временската рамка за внатрешниот аудит);
- Прирачник за вршење на внатрешен аудит за официјални контроли во Агенцијата (Регулатива 882/2004, CELEX бр. 32006D0677);
- Процедура за спроведување на внатрешен аудит на официјалните контроли во АХВ.

Во моментот има вработено еден службеник за извршување на функциите предвидени за Одделението за внатрешна контрола и внатрешен аудит на официјалните контроли. Директорот има одобрено 16 овластени внатрешни аудитори (волонтери) кои ќе бидат членови на тимот за внатрешен аудит, одговорен за спроведување на внатрешните аудити за официјални контроли во АХВ.

Слика бр. 6.1

Внатрешен аудит

“

10. Потточка 6.3., се менува и гласи:

„6.3. Активности за стручна поддршка

Сектор за стручна поддршка во АХВ

Секторот за стручна поддршка е надлежен за процената на ризик во однос на ланецот на храна и храна за животни, вклучувајќи ја и здравствената заштита на животните, и давање совети и поддршка за управување со ризик, како и во процесот на креирање политики за безбедност на храна.

Секторот претставува точка за контакт за системот за брзо известување – RASFF и е надлежен за воспоставување на систем за предупредување во однос на безбедноста на храната. Секторот е надлежен за спроведување на ISO стандардите и за управување со квалитет, координација и контрола на лабораториите кои се во надлежност на АХВ, и кои вршат активности од јавен интерес. Согласно поделбата на функциите на секторот, исто така треба да ги спроведува и координира активностите на АХВ во однос на одобрение и регистрација на правни и физички лица согласно одредбите на сила за безбедност на храна и храна за животни, ветеринарно здравство и ВМП.

Во секторот има 5 одделенија, а со Правилникот се пропишуваат функциите, задачите и обврските на секторот и одредени одделенија и се одредуваат работните задолженија за секоја позиција.

Ресурси – вкупно 10, поделени по одделенија, и предвидено е зголемување на бројот на вработени.

За организирање на работните задолженија, изготвени се неколку внатрешни документи за организација:

1. Предлог-план и програма за организирање на активностите на секторот - во фаза на консултација .
2. Нацрт-правилник за правилата за управување со квалитет
3. Програма – главна задача за спроведување на ISO 90001
4. Нацрт-процедури за управување со RASFF
5. Нацрт-правилник за спроведување на ISO 9001.

Одделение за проценка на ризик – во моментов едно вработено лице е предвидено со Законодавството, за одделението за проценка на ризик. Да се собираат информации за проценка на ризик од другите сектори – извештаи од инспектори, лабораториски наоди, претставки од граѓани,

известувања. Одделението исто така треба да соработува со научни институции за прашања поврзани со проценка на ризик, и е надлежно за категоризација на ризик и идентификација и изготвување на образец за проценка на ризик.

Крајната цел е препорака за мерки со цел да се намали или да не дојде до ризик по јавното здравје, предизвикан од супстанции, микроби, продукти и процеси, и да се обезбедат мислења за дејствија кои треба да се преземат. Предвидено е одделението за проценка на ризик да дава поддршка при собирањето на податоци и изворите за проценка на ризик, каде што ќе бидат вклучени партнери и соработници на АХВ. Во овој контекст, долгорочен приоритет на АХВ треба да е подобрување на комуникацијата со останатите институции вклучени во системот за безбедност на храна, како би можеле на соодветен начин да ги планираат своите активности во однос на процената на ризик.

Собирањето податоци, научната соработка и вмрежувањето се клучни активности како и главна поддршка за ова одделение за целите на процената на ризик.

Одделението за проценка на ризик предвидува подготвителни активности за научна соработка на следниов начин: креирање мрежа на научни експерти, формирање на научен комитет и научни панели, воспоставување на посебна научна мрежа и организација за наменски научни работилници и состаноци.

Научната соработка на АХВ во областа на безбедноста на храната, произлегува од рамковниот Закон за безбедност на храната, („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/2010), а со тоа претставува и клучен приоритет на АХВ којшто е воспоставен и во Стратешкиот План на АХВ за 2014-2016. Јаката соработка на АХВ со сите клучни партнери и соработници на национално и меѓународно ниво, има релевантно значење за обезбедување на достапните научни податоци кои имаат клучна улога при проценката на ризиците.

1) Најзначајни достигнувања:

- Владата на Република Македонија ја усвои Информацијата од АХВ за формирање на организациони структури за соработка со Европската Агенција за безбедност на храна и Кодекс Алиментариус.

- Владата на Република Македонија на предлог од АХВ, донесе Одлука за воспоставување на Национален совет за безбедност на храна и храна за животни и истиот е конституиран со членови од релевантни институции.

- Формирана е Комисија за селекција на институции кои ќе учествуваат во организационите структури за комуникација и соработка со ЕФСА и Кодекс Алиментариус.

- Подготвени се предлози за облиците на организационите структури кои се дефинирани како: Национален совет(НС), Научни панели (НП), Научни мрежи (НМ) на АХВ и база на податоци за научни експерти (БПЕ).

- Учество во експертски тим за подготовка на препораки за регионална министерска конференција во рамки на настанот: Regional Expert Advisory Working Group Meeting on Risk Assessment, Risk Management and Control related to Aflatoxins in South Eastern Europe, одржан на Јахорина, БиХ.

- Координирање на работата на Работна група за проценка на ризикот од афлатоксини.

- Во рамки на проектот ИПА 2009 предвидена е активност за подготовка на Стратегија за комуникација за период од следните пет години.

- Ажурирање на Стратешкиот План на АХВ 2014-2016, во делот што се однесува на проценката и комуникацијата со ризикот по безбедноста на храната.

- Обука на претставник од Одделението за проценка на тема: Training on Risk Assessment in Nutrition , во рамки на ИПА претпристапната програма на ЕФСА.

- Учество на „ЕФСА вежба за подготвеност при кризи“, во организација на Европската Агенција за безбедност на храна (EFSA).

- Во рамки на Системот за управување со квалитет, подготвена е Процедура за проценка на ризик.

- Подготвен е Извештај за работа на Сектор за стручна поддршка-одделение за проценка на ризик за 2012,

- План за јавни набавки за 2014год.

- Учество на IX состанок на Поткомитетот за земјоделство и рибарство, во делот кој се однесува на 12-то поглавје, Безбедност на храна, ветеринарна и фитосанитарна политика.

- Подготвени се „Насоки за планирање на оброци за учениците од основните училишта во Република Македонија“, во рамки на работа на

работна група формирана во согласност со член 62 став 2 од Законот за основното образование, од страна на министерот за образование и наука.

• Учество во работата и подготовка на материјали за потребите на Комисијата за усогласување на Меѓународните здравствени регулативи со законодавството на Република Македонија. Согласно со МЗП и АХВ е инволвирана институција која придонесува во глобалната здравствена безбедност, како и за глобалниот јавен одговор на природни појави, случајни отпуштања или намерна употреба на биолошки агенси или радионуклеарен материјал кој влијае на здравјето, во делот на безбедноста на храната, а како потреба за обезбедување на глобалното јавно здравје.

2) Обезбедување на стручна и научна поддршка на АХВ

АХВ од нејзиното формирање и отпочнување со функционирање во 2011, покажува брз раст. АХВ има национална одговорност ставајќи ги на прво место и пред се здравјето на луѓето и интересите на потрошувачите во поглед на прашањата од областа на безбедност на храната. Со цел да обезбеди одговор на поставените прашања и да ги планира промените во својата околина во чекор со глобалните трендови, како и се поголемите барања, АХВ направи голем чекор во поглед на градење на капацитетот во областа на научната експертска поддршка и јакнење на научната база за проценка на ризик и мониторинг на ризик. Ова е во согласност со обврските кои произлегуваат од членството на Република Македонија во меѓународните Организации, како што е договорот со Светската Трговска Организација(СТО) и почитувањето на СПС мерките, членството во СЗО/ФАО и други меѓународни тела, како и обврските во поглед на пристапните процеси кон ЕУ и подобрување на работата на АХВ на Република Македонија.

Како резултат на континуирана посветеност за унапредување на системот за безбедност на храната во Република Македонија, подготвена е Информација за воспоставување на организациони структури за соработка со Европската Агенција за безбедност на храна (ЕФСА) и Кодекс алиментариус. Информацијата е усвоена од страна на Владата на Република Македонија на сто и четириесеттата седница на Владата на Р.М, одржана на 11.06.2013год.

Целта на Информацијата е градење на капацитетот во областа на научната експертска поддршка на системот за безбедност на храна и јакнење на

научната база за проценка на ризик по безбедноста на храната во Република Македонија.

Истовремено со информацијата подготвена е Одлука за воспоставување на Национален Совет за безбедност на храна и храна за животни, како организациона структура за комуникација и соработка со ЕФСА и Кодекс Алиментариус која е усвоена од страна на Владата на Република Македонија и објавена во „Службен весник на Република Македонија“ бр. 104/2013. Во состав на Националниот совет, освен претставници од АХВ, Министерство за здравство и Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство, вклучени се и сите релевантни научни, научно образовни и јавно здравствени институции, вклучувајќи и претставници од стопанските комири. Националниот Совет се состои од шеснаесет члена и истиот се формира со цел да обезбедува научни совети и научна и техничка поддршка во однос на политиката на областите кои имаат влијание врз безбедноста на храната и храната за животни. Националниот совет комуницира и соработува со ЕФСА и Кодекс алиментариус и при тоа дава научни информации за сите проблеми од областа на безбедноста на храната и храната за животни и пренесува информации за ризикот до надлежните органи на државна управа.

Заради успешно спроведување на задачите при проценката на ризикот, како и спроведување на научната поддршка, со цел навремено преземање на ефикасни и ефективни мерки при управувањето со ризикот, Националниот Совет организира научни панели во десет стручни области. Научните панели се составени од независни научни експерти кои имаат — задача да вршат проценка на ризик и да даваат научни совети во областа на безбедноста на храната и храната за животни, исхраната, здравствена заштита и благосостојба на животните, здравје и заштита на растенијата.

Генерални цели, во контекст на споменатата реорганизација на АХВ се следните:

- Воспоставување и градење на стратешка координација со научни институции и поддршка на научните активности.
- Воспоставување и градење на стратешки пристапи кон комуникационите активности на АХВ.
- Консолидирање на ресурсите за јавно здравствените приоритети, како што се хемиските и биолошките контаминенти, како и за здравјето на животните и растенијата.

Во контекст на наведеното, а заради реализација на конкретни решенија, директорот на АХВ формираше Комисија за селекција на институции кои ќе учествуваат во организационите структури за комуникација и соработка со ЕФСА и Кодекс Алиментариус. Комисијата ги дефинираше неопходните облици на Организационите структури, во согласност со член 120 од Законот за безбедност на храна како што е наведено подолу:

1. Национален Совет за безбедност на храна и храна за животни,(НС);
2. Научни панели на АХВ-(НП);
3. Научни мрежи на АХВ-(НМ);
4. База на податоци за научни експерти-(БПЕ).

Во однос на воспоставување на организационите структури, подготвени се материјали со кои е елаборирана потребата од нивно воспоставување.

- Предлог за формирање на научни панели
- Предлог за воспоставување на научни мрежи на АХВ
- Предлог за воспоставување на База на податоци на експерти-БПЕ.

Комисијата предложи формирање на 10 научни панели на АХВ и тоа како што следува:

1. Панел за здравствена заштита и благосостојба на животните,
2. Панел за биолошки опасности,
3. Панел за контаминенти во синџирот на храната,
4. Панел за диететски производи, исхрана и алергии,
5. Панел за адитиви и хранливи состојки додадени на храната,
6. Панел за средства за заштита на растенијата и нивни резидуи,
7. Панел за здравје на растенијата,
8. Панел за адитиви и производи или супстанции употребени во храната за животни,
9. Панел за материјали во контакт со храната, ензими, подобрувачи на вкус и технолошки помагала,
10. Панел за генетски модифицирани организми.

3) Научна соработка, вмрежување и колекционирање на податоци

Со цел правилно донесување на мерки за управување со ризиците, неопходно е прибирање и евалуација на податоци. Ова ќе биде овозможено

со мрежно поврзување на АХВ со институции/ организации кои работат во полето на собирање на податоци согласно надлежностите на АХВ. Овие мрежи претставуваат клучна поддршка во областа на размена на информации и податоци. Согласно наведеното, Комисијата усвои предлог за воспоставување на следните научни мрежи на АХВ:

- 1) Мрежа за микробиолошка проценка на ризик;
- 2) Мрежа за хемиски контаминенти во храна и храна за животни, официјално наречена „Експертска група за хемиски појави“;
- 3) Мрежа за податоци од мониторингот на средствата за заштита на растенијата и нивни резидуи, официјално наречена „Мрежна група за мониторинг на пестициди“;
- 4) Мрежа за податоци во однос на консумирање на храна заради евалуација на ризици поврзани со можни опасности во храната официјално наречена „Експертска група за податоци за консумирање на храна“.

Значаен дел од работата е посветен на подготовка на критериуми за селекција на научни експерти за научните панели и за базата на податоци на експерти, како и критериуми за селекција на институции/организации кои ќе бидат вклучени во научните мрежи на АХВ. Улогата на научните експерти е учество при оценките на ризик и подготовка на соодветни научни предлози кои треба да помогнат во носењето на одлуки при менаџирањето со ризикот.

На овој начин ќе се реализира улогата на АХВ како референтна точка за проценка на ризик во Република Македонија и нејзиното централно место во пристапот за научната соработка.

4) Комуникација на ризик

АХВ комуницира за ризиците асоцирани со синџирот на храната на отворен и транспарентен начин. Во тек на 2013год. се заклучи дека оваа комуникација треба да биде базирана на советите од Националниот совет и научните панели по нивното формирање, како и од сопствени експертизи на АХВ. Секторот дава поддршка и учествува во градење на јавната доверба во однос на комуникацијата за ризиците по безбедноста на храната, исто така управува и со системот за брзо предупредување за опасности од храна/храна за животни итн.

Обезбедување на соодветни, конзистентни, прецизни и навремени комуникации до сите вклучени партнери и заинтересирани страни,

вклучително и широката јавност, базирани на проценката на ризик и експертиза на АХВ, е во согласност со Законот за безбедност на храната. Досегашното искуство во работењето укажува на потреба од ефикасна имплементација на комуникационите активности на АХВ преку селекција на соодветни комуникациски канали и алатки. Како заклучок на Секторот во однос на наведеното беше констатацијата за подготовка на единствен документ за комуникација, така што во Стратешкиот план на АХВ 2014-2016. предвидено е подготовка и донесување на Стратегија за комуникација на АХВ. Во рамки на проектот ИПА 2009 предвидена е активност за подготовка на Стратегија за комуникација за период од следните пет години. На овој начин ќе се воспостави функционален систем за комуникација помеѓу АХВ и операторите со храна, индустријата, научните институции, експертите, широката јавност и сите останати партнери и заинтересирани страни, како еден од клучните услови за исполнување на принципот на транспарентност.

Комуникација на ризик и RASFF – одделението има функција на контакт точка за RASFF

Секојдневно, по добивање на известување и неделен преглед на информациите од системот за известување, истите се презентираат на порталот за RASFF. Листите се изготвуваат по секоја добиена пријава, каде што по нивната обработка, се доставуваат по електронски пат до државните инспектори за храна и официјалните ветеринари за храна од животинско потекло согласно воспоставените процедури.

Одделение за управување со квалитет – Сè уште не е усвоен прирачник со правила во однос на спроведувањето на ISO 9001.

Персоналот од одделението ќе има главна улога во спроведувањето и одржување на ISO стандардите, но основна компонента претставува соработката со персоналот од останатите сектори кои би ги имале и би ги применувале знаењето и вештините во однос на конкретните прашања од предметниот сектор и исто така би биле извор на информации потребни за изготвување на документацијата врз основа на стандардите.

Согласно заклучокот од Дваесет и седмата седница на Владата на РМ, одржана на 14.03.2012 година, АХВ започна со имплементација на

стандардот за управување со квалитет ISO 9001:2008, како дел од реформите во јавната администрација.

Основната цел е унапредување на квалитетот на управувањето со институциите, преку зголемување на ефективностa и ефикасноста во работењето, подигнување на свеста и одговорноста кај вработените, подобрување на услугите, како и зголемување на задоволството на корисниците на услугите.

Имплементацијата на овој стандард се спроведе преку реализирање на дефинираните фази согласно барањата на стандардот. Притоа беа реализирани активностите од третата фаза која вклучува изготвување на документацијата, односно изготвување на нова документација согласно потребите, како и ревидирање на постоечката документација (прирачник за квалитет, политика за квалитет, планови, програми, процедури, упатства, обрасци, извештаи), со цел креирање на стандардизирани документи кои ќе ги опфатат сите процеси во рамките на АХВ.

Со цел подобрување и усовршување на компетентноста на вработените во оваа област, беше реализирана една обука за водечки проверувачи, на која присуствуваа двајца вработени од АХВ. Основната цел на обуката беше стекнување на знаења и вештини за планирање, организирање и координирање на тимовите за спроведување на интерни проверки и унапредување на системот за управување со квалитет во организацијата.

Во текот на имплементацијата на стандардот континуирано беа остварувани средби со консултантите задолжени за реализација на овој проект и беа давани идни насоки и препораки, со цел подготовка за работење според новоизбраната документација, како и подготовка за спроведување на интерни проверки.

Координација и контрола на лаборатории – координација на активностите со акредитирана лабораторија и давање на информации за спроведување на истрага. Предвидено е АХВ да потпише договор со две лаборатории – лабораторијата на факултетот за ветеринарна медицина, а во однос на ГМО, со Институтот за земјоделски науки и храна. Дополнително на ова, акредитирани се 10 јавни здравствени институции за конкретни методи на испитување и истите се достапни за соработка.

Во врска со координација и контрола на лабораториите реализирани се активностите:

1. Учество на обука за толкување на стандардот ISO/IEC 17025, оддржана од страна на SIDA и Шведското акредитационо тело SWEDAC.
2. Посета на лаборатории за анализа на храната низ Македонија во март 2013, со цел да се следи напредувањето на опфатените лаборатории во врска со нивна акредитација.
3. Следење на измените во легислативата на Европската унија и хармонизацијата на важечките прописи,
4. Комуникација со Институтот за акредитација на РМ и со други државни органи и тела за стандардизација и акредитација, како и следење на новите технолошки и научни достигнувања од областа.
5. Посета на лаборатории за анализа на храната низ Македонија.
6. Учество на обуката за хемиска проценка на ризик во Драч – Албанија, кое се одржа од 02-04 јули од страна на ЕФСА, во кои присуствуваа претставници надлежните органи за безбедност на храна од Балканските земји.
7. Посета на лаборатории за анализа на храната низ Македонија, со цел да се следи унапредувањето на истите лаборатории во процесот на акредитација.
8. Водење на евиденција за национални референтни лаборатории, евиденција за други лаборатории на територијата на Република Македонија кои вршат активности од областа на безбедност на храна, храна за животни или здравствена заштита на животните.
9. Ажурирање на податоците во табелата на најновите акредитирани методи за испитување на храната, храна за животни и здравствена заштита на животните.

Заштита на потрошувачите – информирање на потрошувачите за нивните задачи, права и обврски. Постои двогодишна програма објавена од страна на владата, каде се опфатени сите производи.

Ќе се изготват упатства и со истите ќе се информираат потрошувачите во однос на производите и потрошувачките права и обврски.

Главни приоритети на секторот за стручна поддршка:

1. Акредитација на AXB како институција согласно ISO 9001;
2. откако Владата ќе ги одобри панелите, да се направи првата проценка на ризик;

3. Акциски план за секторот, каде што се наведени приоритетите – на англиски јазик (приоритети).

Во Одделението за заштита на потрошувачи заради развивање и унапредување на политиката за заштита на потрошувачите во областа на безбедноста на храната, и јакнење на системот за безбедност на храната во Република Македонија, во текот на 2013 година реализирани се повеќе активности:

- ✦ Направен е увид во предметите за постапувањата по претставките и предлозите и изготвени се известувања до подносителите /281 предмет/
- ✦ Извршено е евидентирање на поднесените претставки и предлози во базата на податоци и направена е анализа на податоците. Истото е реализирано преку следните активности:
 - упишување на податоците во прегледот (база на податоци) на поднесени претставки и предлози*
 - обработка и анализирање на податоците – се анализира перцепцијата на потрошувачите за опасностите и ризиците од храната*
 - изготвување на евалуација, која ги покажува резултатите од анализата*
 - доставување на евалуацијата до секторите во АХВ, со цел при планирањето на активностите да ја земат во предвид перцепцијата на потрошувачите за опасностите и ризиците од храната*
- ✦ Направени се подготовки на материјали за поставување на Web страницата на АХВ, посебно во делот што се користи за информации и совети за потрошувачите.
- ✦ Изготвени се 2 /два/ извештаи за податоците што се однесуваат на постапувањето по претставки и предлози за 2013 година и доставени до Министерството за правда.

- ✚ Изготвени се стручни мислења и информации во врска со заштита на потрошувачите.
- ✚ Реализирани се активности од „Програма за заштита на потрошувачи за периодот 2011-2012 година“ и од „Програма за заштита на потрошувачи за периодот 2013-2014 година“ , што ја донесува Владата на Република Македонија.

Активности од Програмите

- ✓ Дистрибуирани се во 10 градови низ државата изготвените и отпечатени лифлети на македонски и албански јазик на темите:
 1. Како да се чита означувањето - 2400 примероци + 600 примероци
 2. Што е потребно да се истакне во означувањето - 2400 примероци + 600 примероци
 3. Означување на здравствени тврдења и нутритивни означувања - 2400 примероци + 600 примероци
 4. Означување на ГМО храна - 2400 примероци + 600 примероци
 5. Означување на адитиви во храната - 2400 примероци + 600 примероци
 6. Означување на алергени состојки - 2400 примероци + 600 примероци

Лифлетите се прилагодени за просечниот потрошувач и имаат за цел да го информираат потрошувачот што е потребно да се истакне во означувањето, како да се читаат општите означувања на храната, означувањата на ГМО храната, означувањата на алергените состојки, означувањата на адитивите, како и нутритивните и здравствените тврдења.

Во месец април почнувајќи од градовите Тетово и Гостивар, информативни трибини и анимирање на информативно – едукативните лифлети наменети за потрошувачите се одржаа и во Струга, Струмица, Радовиш, Валандово, Прилеп, Битола, Свети Николе и Пробиштип, а исто така и во Скопје. Трибините и настаните се организираа врз основа на претходно прифатена агенда од страна на АХВ. Пред секој настан и/или трибина преку МИА

беа известувани средствата за јавно информирање. Лифлетите и другите промотивни материјали беа поставувани на пултови посебно наменети за овие настани и трибини. На трибините се дискутираа прашања од интерес на учесниците и пошироката јавност, а посебно:

- состојбата по воведувањето на ХАСАП системот и улогата на АХВ во синџирот на безбедноста на храната, како и одговорноста на операторите со храна;

- инспекциските надзори на храната од увоз и онаа произведена во Република Македонија

- означувањето на храната, недоследностите во означувањето и мерките кои се преземаат во овој домен; вистини и заблуди за ГМО храната и означувањето; означување на алергени состојки во храната; означување на нутритивни информации и здравствени тврдења.

Исто така, на трибините беа дискутирани и најчесто поставуваните прашања од страна на потрошувачите и операторите со храна, како и потребата од заедничко делување на сите заинтересирани страни со цел успешна имплементација на законските прописи, едукација и информирање на потрошувачите.

✓ Во фаза на пред печатење и промовирање се информативни материјали на темите

1. Означување на месо и месни преработки
2. Означување на млеко и млечни преработки
3. Означување на риба и преработки од риба
4. Означување на храната за доенчиња
5. Означување на хранта наменета за диети и спортисти
6. Означување и заблуди

✚ Реализирани се активности за соработка со граѓанскиот-невладиниот сектор /Организација на потрошувачите на Република Македонија и други/ заради спроведување на политиката за соработка со граѓански организации, при што се одржани повеќе работни средби.

✚ Претставник од одделението зеде учество на состаноци за подготовка на НПАА за поглавјата 3.28, Заштита на потрошувачи, изготви

месечни и годишни извештаи за напредокот во ова поглавје врзано за заштита на потрошувачите од областа на безбедноста на храната.

✦ Претставник од ова одделение како член на Координативното тело за надзор над пазарот зеде учество на состаноците и активностите. Координативното тело исто така организира координирани активности за надзор на пазарот согласно со Програмата за надзор на пазарот за 2013 година.

✦ Претставник од ова одделение зеде учество на повеќе работилници и семинари во рамки на различни проекти врзани за потрошувачкото право.

✦ Претставник од ова одделение зеде активно учество како член на седниците на Советот за заштита на потрошувачи.

ЕВАЛУАЦИЈА

Претставки и предлози за периодот од јануари до декември 2013 година,

Во АХВ, преку одделението за заштита на потрошувачи анализирани се причините и прашањата /опасностите и ризиците/, на кои се укажува во претставките и предлозите, поднесени од граѓаните во областа на безбедноста на храната и ветеринарството, за периодот од јануари до декември 2013 година. Анализата на определен начин ја покажува перцепцијата на граѓаните за опасностите и ризиците од храната. Бидејќи здравјето на животните и здравјето на луѓето се препознава како едно здравје направената анализа и евалуација ги опфаќа и претставките и предлозите од областа на ветеринарството. Извршената евалуација ги покажува следните податоци:

Вкупно поднесени/примени и евидентирани претставки/предлози
- 281

162 од поднесените претставки или 58% се основани, односно со потврдени наводи

Претставките се поднесувани усно, писмено и електронски

Претставки во 2013 година по снованост и по сектори						
	Основани		Неосновани		Вкупно	
	Број	%	Број	%	Број	%
СХНП	67	52%	62	48%	129	46%
СЈЗ	25	54%	21	46%	46	16%
СЗБЖ	70	66%	36	34%	106	38%
ВКУПНО	162	58%	119	42%	281	100%

*СХНП – Сектор за храна од неживотинско потекло

*СЈЗ- Сектор за јавно здравство (храна од животинско потекло)

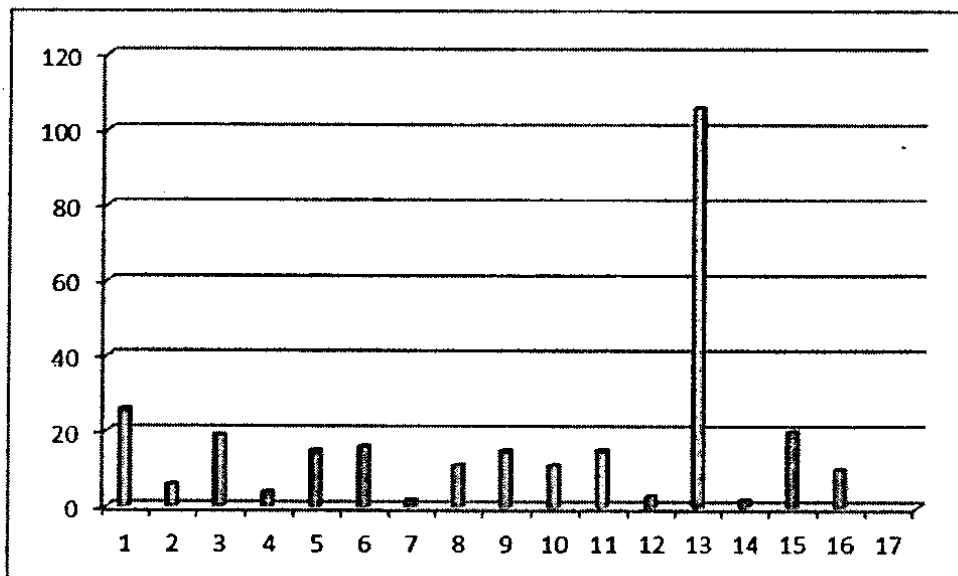
*СЗБЖ- Сектор за здравствена заштита и благосостојба на животните

1.1 Табела на претставки според наводи во претставките

Наводи во претставките	Број на претставки
1 хигиенски мерки , ДХП, ДПП, НАССР /контролни системи/	26
2 Безбедност на вода и безалкохолни пијалоци	6
3 Контаминенти и резидуи	19
4 Влијание врз околината	4
5 Без одобрение/ регистрација	15
6 Квалитет и измама и заблуда	16
7 Дистрибуција, продажба од подвижни објекти	2
8 Сомнеж за труење	11
9 Органолептички изменети производи	15
10 Несоодветно означување	11

11 Производи со поминат рок на употреба	15
12 Додатоци во исхраната, диететски производи	3
13 Здравствена заштита на животните и благосостојба	106
14 Здравст. состојба на лица кои работат со храна	2
15 Потекло и безбедност на месо, преработки и риба	20
16 Брашно	10
Вкупно	281

1.2 Графикон на претставки според наводи

**1.3 Табела за постапувања /инспекциски контроли/
и исходи по претставките и предлозите**

Број на примени претставки /жалби и предлози од потрошувачите	281
Записници	226
Решенија	79
Постапки за едукација	45
Постапки за порамнување	8

Прекрошочни пријави	4
Уништена храна	10 483 кг

Најмногу од претставките што ги поднеле граѓаните во периодот од 01.01. 2013 до 31.12.2013 година, кои се во областа на безбедноста на храната се однесуваат на:

- неприменување на хигиенски мерки, контролните системи за ДХП, ДПП и НАССР системот од страна на бизнис операторите со храна и присуство на контаминенти и резидуи во храната
- органолептички изменети производи, нерегистрирани објекти, квалитет на прехранбените производи и измама и заблуда на потрошувачите
- потекло и безбедност на храната од животинско потекло (месо, преработки и риба)
- Посебно се поднесени за разлика од претходните година, забележителна бројка на претставки кои се однесуваат на брашното и како такви се издвоени во посебна група

Во областа на здравствена заштита и благосостојба на животните поднесен е еден голем дел од вкупниот број на претставки.

Во врска со ваквата анализа се препорачува да се планираат и преземат посебно активности кои се однесуваат на:

а) проверка на воспоставените контролни системи кај бизнисите со храна /аудит/ и други активности кои ќе помогнат во имплементирањето и одржувањето на контролните системи од страна на бизнис операторите

б) при контролите да се вклучат активности за контрола на контаминенти и резидуи; проверка на органолептичките својства на храната, контроли на означувањето во насока на рок на употреба, квалитет и истакнување на податоци во означувањето што ги доведуваат потрошувачите во измама и заблуда.

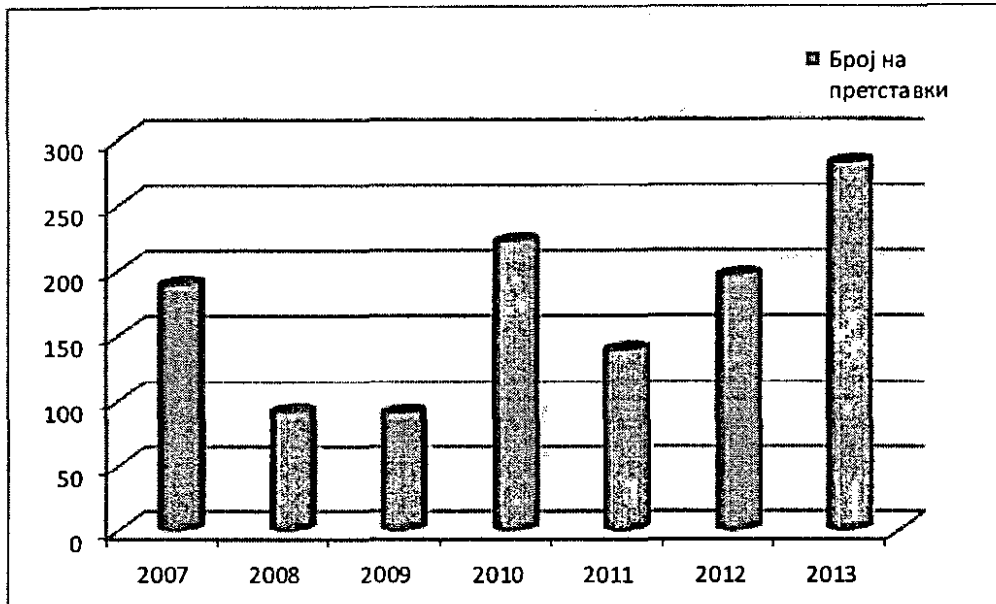
в) Се очекува дека сите сектори во АХВ при планирањето на активностите ќе ги земат во предвид ризиците и опасностите на кои укажуваат граѓаните /перцепцијата на граѓаните за ризиците и опасностите од храната/.

ЕВАЛУАЦИЈА на поднесени претставки/ предлози по години

2.1 Табела на споредбен приказ на бројот на поднесени претставки и предлози по години

Година	Број на претставки
2007	188
2008	91
2009	90
2010	221
2011	138
2012	195
2013	281

2.2 Графикон на споредбен приказ на поднесени претставки по години

Споредбениот приказ покажува дека трендот на поднесување на претставки и предлози од потрошувачите/граѓаните, во областа на безбедноста на храната од 2009-та година има нагорна линија, со тоа што во 2013-та година е најголем бројот на поднесоците.

Со направената анализа се заклучува, дека ваквиот тренд на покачувањето во 2010-та година, се должи на унапредувањето и развивањето на потрошувачката политика и соработката со граѓанските организации и граѓаните, во областа на безбедноста на храната. Се реализираа повеќе активности со кои се зголеми информираноста и едуцираноста на граѓаните за начинот на поднесувањето на претставки и предлози до надлежните, како и правата и обврските на граѓаните за учество во системот за безбедност на храната во Република Македонија.

Зголемениот број во 2012 и 2013 година се смета дека е резултат на подигање на свесноста на граѓаните за значењето на безбедноста на храната.“

11. Потточка 9.1., се менува и гласи:

„9.1. Општи национални стратешки цели

Вовед

АХВ е надлежен орган во Македонија во областа на официјална контрола за здравствена заштита на животните. АХВ е основана со интегрирање на Управата за ветеринарство во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Дирекцијата за храна во рамките на Министерството за здравство, и функционира од јануари 2011.

Основната регулатива во ветеринарната област е Законот за ветеринарно здравство со кој се утврдуваат одредбите во однос на организацијата и надлежностите на ветеринарните служби и начелата и процедурите за спроведување на активностите во однос на заштитата на луѓето и животните од болести кои се пренесуваат преку животни и производи од животинско потекло.

Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните од АХВ е централен надлежен орган за здравствена заштита на животните. Овој сектор е надлежен за планирање, координација и мониторинг на активностите на официјалните и одобрените ветеринари во областа на здравствената заштита на животните. Ветеринарните инспектори на регионално ниво како и овластените ветеринари, се надлежни за спроведување на различни мерки и контроли на терен. Ветеринарните канцеларии на регионално ниво се под директна надлежност на АХВ.

Еден од фокусите на секторот е спроведување на три повеќегодишни национални програми, имено за бруцелоза кај говеда, бруцелоза кај овци и кози и туберкулоза кај говеда. Наведените болести сè уште се ендемични во разни делови од земјата, претставувајќи ризик и по здравјето на луѓето. Искоренувањето на овие болести претставува приоритет за АХВ во областа на здравствената заштита на животните. Мерки за сузбивање и искоренување се преземаат и во однос на други болести како што се беснилото, класичната чума кај свињите итн.

Цел

Со цел да се обезбедат контролни механизми и ефективен надзор на здравствената заштита на животните кои ќе се засноваат на извршена анализа на ризик, да се воспостават соодветни алатки за искоренување на болести и систем за навремено предупредување со кој би се утврдувале појавите на заразни болести кај животните, поставени се следниве цели:

1. Контрола и превенција на ширење на болестите кај животните во земјата;
2. Утврдување на агенци на болестите и ефикасно отстранување на истите од одредена популација;
3. Воспоставување и целосна оперативност на ветеринарно информативен систем, со кој ќе се обезбеди следливост на болестите кај животни и ќе се обезбеди детална база на податоци за целите на официјалниот надзор;
4. Воспоставување на соодветни методолошки и технички ресурси со кои би можело да се спроведе и управува со применлив и ефективен механизам за искоренување на заразни болести кај животните.

Постојат две компоненти кои се критични за постигнување на целите – финансиските средства и нивото на јавната свест (претежно кај сопствениците на животни) за значајноста на контролите на здравјето на животните. АХВ ги има опфатено и двата аспекти во повеќегодишниот национален контролен план кои се соодветно елаборирани и за кои се предвиднени активности за нивно спроведување.“

12. Потточка 9.2., се менува и гласи:

„9.2. Организација и структура на надзорот

9.2.1. Поделба на функции, задачи и одговорности

Севкупната надлежност за организација и функционирање на надзорот за здравствена заштита на животните во Република Македонија е во рамките на АХВ (Закон за безбедност на храната, член 15 и 26).

Правната основа на статусот на АХВ е дадена во Законот за безбедност на храна, последен пат изменет на 4 март 2014 година. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14).

Надзорот на здравствената заштита на животните е организирано на три нивоа:

1. Централно ниво – централен надлежен орган – АХВ;
2. Регионално/локално ниво – локални епидемиолошки единици на АХВ;
3. Локално ниво – ветеринарните друштва се надлежни за спроведување на мерки за контрола на здравствената заштита на животните. Задачите и надлежностите се утврдени со посебен договор склучен помеѓу АХВ и ветеринарните друштва. Согласно новиот концепт на здравствена заштита на животните во текот на 2013 година се спроведе Јавен повик кој содржи елементи кои се однесуваат на условите за распоредба како висината на надоместокот за вршење на активности за здравствена заштита на животните. Со ова се заменува досегашниот пристап на обезбедување на покриеност на здравствената заштита на животните со нов кој е пофлексибилен и поефикасен и дозволува наметнување на пазарана конкурентност.

Закон за ветеринарно здравство, претставува основен правен документ со кој се регулираат ветеринарните активности за кои е надлежен секторот за здравствена заштита и благосостојба на АХВ. Со овој закон се утврдуваат правата, обврските и одговорностите на персоналот на АХВ како и на лицата надлежни за одгледувалиштата и објектите, и останатите правни и физички лица вклучени во активностите утврдени со законот. Со него исто така се утврдуваат одредбите во однос на организацијата и надлежноста на АХВ, и начелата и процедурите за спроведување на активностите во однос на заштитата на луѓето и животните од болести кои се пренесуваат преку животни, производи, нус-производи од животинско потекло и предмети, активности за борба против заразни болести кај животните, вклучувајќи ги и зооозите, работата на Ветеринарната комора и други прашања кои се важни за ветеринарните служби.

Со овој закон се утврдуваат општите услови за контрола и искоренување на болести кај животните, општите услови за пуштање во промет на животни и производи, увоз, транзит на животни и производи, финансирање на ветеринарното јавно здравство и здравствената заштита на животните, како и други прашања во однос на ветеринарното здравство.

Со АХВ раководи директорот, којшто го назначува Владата на Република Македонија. Директорот истовремено е и главен ветеринарен

службеник (Закон за ветеринарно здравство). Директорот на АХВ е надлежен за усвојување на акти за организација и систематизација на работата и активностите на АХВ, усвојување на други акти поврзани со работата и функционирањето на АХВ (Правилници, прирачници, планови, насоки, одлуки итн.); донесува одлуки за вработување, распределба на персоналот како и во однос на нивните права и обврски, усвојува регулативи поврзани со безбедноста на храната и ветеринарното здравство и обезбедува извршување на активностите поврзани со безбедноста на храната и ветеринарното здравство.

Главниот ветеринарен службеник го координира и врши надзор во спроведувањето на Годишната наредба за здравствена заштита на животните, Годишната наредба за ветеринарно јавно здравство и повеќегодишните програми.

Директорот на АХВ е надлежен за разработка и усвојување на Плановите за итни мерки и оперативните прирачници за борба против особено опасни заразни/епизоотски болести.

Прво ниво на надзор на здравствената заштита на животните:

Во рамките на АХВ, главната структура надлежна за прашањата во однос на здравствената заштита на животните е Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните - одговорен за изготвување на правни документи, програми, извештаи, планови за итни мерки и упатства во рамките на својата надлежност како и изработка и спроведување на систем за официјални контроли во однос на здравствената заштита на животните. Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните се состои од 5 одделенија:

- Одделение за здравствена заштита на животните;
- Одделение за благосостојба на животните
- Одделение за идентификација и регистрација на животните,
- Одделение за планови за итни мерки и
- Одделение за државна инспекција за здравствена заштита на животните.

Одделението за здравствена заштита на животните е надлежно за:

- Следење на статусот на болестите кај животните во Македонија;
- Коминукација и координација со официјалните ветеринари и ветеринарните друштва надлежни за вршење на активности од јавен интерес од областа на здравствената заштита на животните;
- Подготовка на програми за контрола/искоренување на болести кај животните;
- Подготовка на извештаи во однос на здравствениот статус на животните;
- Одржување и надградба на нови модули во Ветеринарно информативниот систем и други бази на податоци кои се однесуваат на здравјето на животните;
- Следење на статусот на заразните болести во светот;
- Изготвување на примарни и секундарни акти во областа на здравствената заштита на животните;
- Проверка на доставените фактури во врска со здравствената заштита на животните;
- Водење евиденција, контрола и верификација на достасаните фактури за здравствена заштита на животните;
- Изготвување на годишна наредба за спроведување на контролни мерки за соодветната година;
- Регистер и водење евиденција за ветеринарни практики;
- Комуникација со национални и меѓународни организации во областа на здравствената заштита на животните;
- Ажурурање и доставување на полугодишни и годишни извештаи за здравствената состојба на животните кон Светската организација за здравствена заштита на животните (ОИЕ).

Одделението за планови за итни мерки е надлежно за следново:

- Изготвување на планови за итни мерки и стандардни оперативни процедури, работни насоки и упатства, формулари, контролни листи и други документи за особено опасни заразни болести кај животните кои подлежат на мерки за сузбивање и искоренување;
- Одржување на високо ниво на подготвеност и опременост на Националниот центар за контрола на болест (НЦКБ) и локалните центри за контрола на болест (ЛЦКБ);

- Одржување на постојана спремност во однос на спроведувањето на плановите за итни мерки;
- Предвидување на опрема за потребите на НЦКБ и ЛЦКБ;
- Планирање и организација на вежби за симулација;
- Подготовка на извештаи за здравствената заштита на животните за особено опасни заразни болести кои подлежат на мерки за сузбивање и искоренување и болести кај рибите;
- Одржување на ВИС и други бази на податоци кои се однесуваат на здравјето на животните во однос на болести кои подлежат на планови на итни мерки и аквакултурата;
- Следење на состојбата со особено опасни заразни болести кои подлежат на мерки за сузбивање и искоренување, и болести кај рибите во државата, во регионот и пошироко во светот;
- Изготвување на законски и подзаконски акти кои се однесуваат особено опасни заразни болести кои подлежат на мерки за сузбивање и искоренување, аквакултура и здравствена заштита на рибите и дијагностички прирачници за особено опасни заразни болести;
- Проверка на фактури за реализацијата на активности во делот на плановите за итни мерки, спроведени дијагностички испитувања за реализирани програми на надзор;
- Соработка и комуникација со релевантните институции во Македонија, надлежни за справување со итни состојби и Комуникација со меѓународни организации;
- Контрола и надзор над спроведувањето на мониторингот на Авијарна инфлуенца кај диви птици;
- Контрола и надзор на спроведувањето на активности во однос на здравствена заштита на аквакултурата;
- Организирање, фасилитирање и имплементирање на проектни активности;

Одделението за државна инспекција за здравствена заштита на животните е надлежно за следново:

- Официјални контроли, спроведување на мерките за здравствена заштита на животните, контрола и искоренување на болестите кај животните

- Надзор на болести кај животните и спроведување на ветеринарните контроли за време на чување, производство и трговија со живи животни,
- Контрола на сообразноста на начелата за ветеринарно здравство во центрите за репродукција и вештачко оплодување, одгледувалишта на животни,
- Земање примероци и контрола на земањето примероци за лабораториско испитување, известување за појава на заразни болести кај животните,
- Официјални контроли за спроведување на одредбите за здравствена заштита и благосостојба на животните и официјална контрола на спроведувањето на одредбите за идентификација и регистрација на животните.

Сектор за ветеринарно јавно здравство – врши регистрација и одобрение на сите објекти за производство на храна од животинско потекло, изготвување на контролни програми за зоонози, резидуи итн. Секторот за ветеринарно јавно здравство е надлежно за изработка и реализација на програмата за контрола на салмонелоза. Овој сектор е исто така надлежен и за контрола на Трансмисивни спонгиформни енцефалопатии (ТСЕ) на ниво на кланици.

Секторот за стручна поддршка во рамките на АХВ го опфаќа одделението за координација и контрола на лаборатории, и е надлежно за:

- Обезбедување поддршка за лабораториите, за сите предвидени лабораториски анализи,
- Собирање податоци од останатите сектори на АХВ во однос на бројот и зачестеноста на анализите предвидени со годишните и повеќегодишните планови и програми,
- Планирање на бројот на анализи и видот на истите за тековната година,
- Водење евиденција за лабораториите кои работат под договор како национални референтни лаборатории,
- Земање учество при изготвување на договори склучени меѓу АХВ и националните референтни лаборатории,

- Земање учество при изготвување на одредби за уредување на условите кои треба да ги исполнат националните референтни лаборатории,
- Водење евиденција за резултатите добиени од лабораториите,
- Подготовка на извештај за работата на лабораториите во тековната година.

Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје – врши дијагностички анализи на болести кај животните. Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје согласно член 4 од „Годишната наредба за здравствена заштита на животните“ е назначен како надлежна институција за вршење на лабораториски испитувања. Целта и начинот на соработка меѓу АХВ и лабораторијата се утврдени во договорот. Договорите се склучуваат на период од пет години и се предмет на годишен преглед и прилагодување од страна на АХВ, согласно ветеринарните приоритети.

Резултатите од тестирањата лабораторијата ги внесува во лабораторискиот информативен систем (LABIS). Податоците се достапни за АХВ.

Второ ниво на надзор на здравствената заштита на животните:

Во рамките на секторот во АХВ распоредени се 28 локални единици во кои се распределени официјалните ветеринари при одделението за државна инспекција за здравствена заштита на животните.

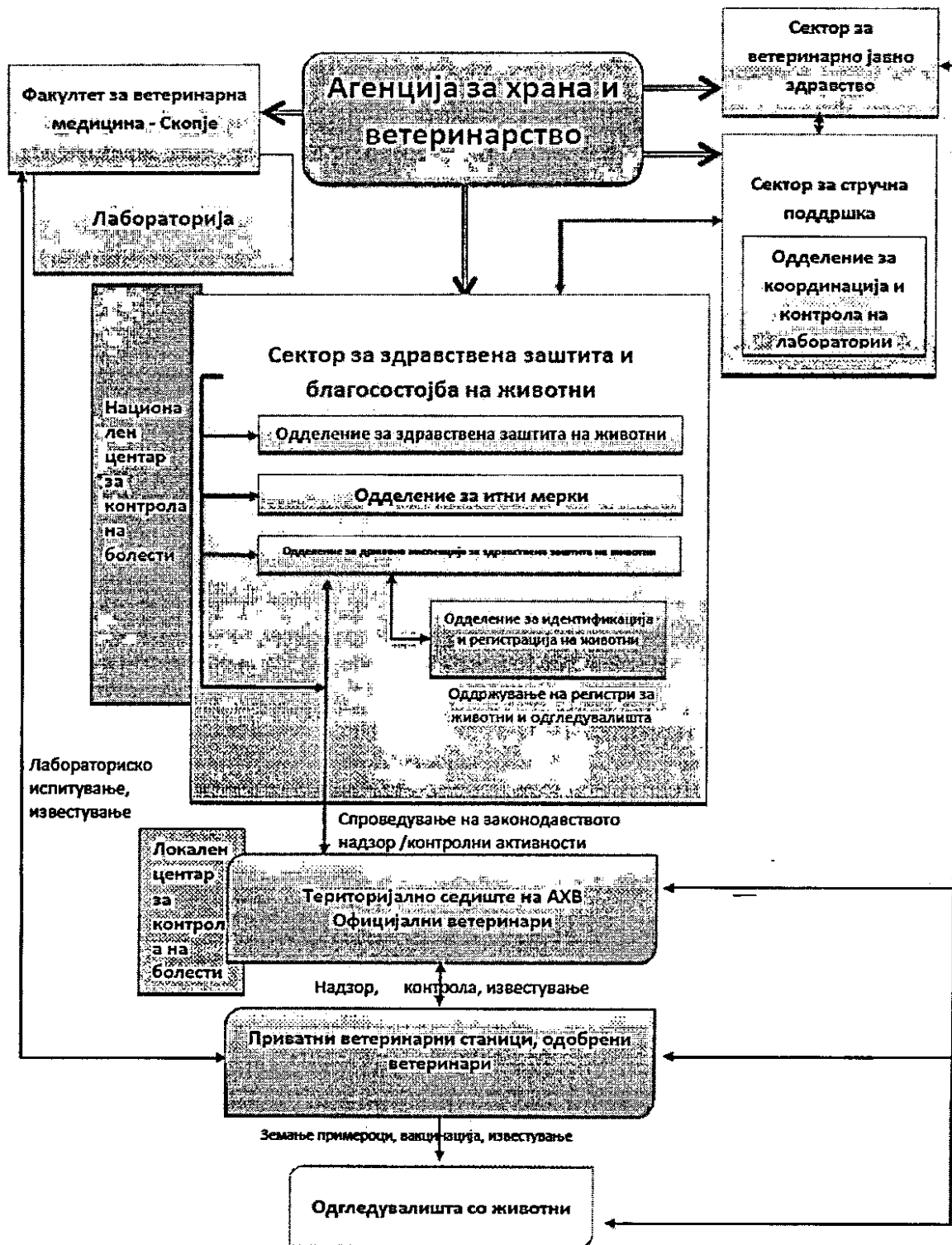
Трето ниво на надзор на здравствената заштита на животните:

Трето ниво на надзор за здравствена заштита на животните се ветеринарните друштва кои се овластени за спроведување на одредени мерки за заштита на здравјето на животните од заразни болести, во рамките на примарните и секундарните ветеринарно-здравствени дејности. За спроведување на ова нивно на надзор потпишани се засебни договори меѓу АХВ и секое оделно ветеринарно друштво се со цел - контрола на болести кај животните. За населените места во 81 епизоотиолошка единица потпишани се 177 договори со 114 ветеринарни друштва. Овластените друштва ги реализираат активностите согласно Годишна наредба за здравствена заштита на животнит. Ветеринарните друштва јавните

овластувања ги спроведуваат под надзор на официјалните ветеринари. Сите спроведени активности ветеринарните друштва и официјалните ветеринари ги внесуваат во Ветеринарно информативниот систем (ВИС), а испраќањето на примероци (крв или друг материјал) до националната референтна лабораторија Факултет за Ветеринарна Медицина Скопје се врши со формулари и етикети со баркодови. ВИС содржи податоци од областа на здравствената заштита и благосостојба на животните, идентификација и регистрација на животните како и јавното ветеринарно здравство.

Слика бр 9.1.

Структура на надзорот за здравствена заштита на животните

9.2.2. Човечки ресурси

Табела бр. 9.1

Човечки ресурси

Број	Ниво на надзор и контрола	Број на вработен персонал	Забелешки
1.	Централно ниво (прво ниво)	22	
2.	Локално/регионално ниво (второ ниво)	65	
3.	Локално (приватни ветеринарни друштва) (трето ниво)	114	

9.2.3. Материјални средства /техничка опрема

Персоналот од секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните како и персоналот од регионално и локално ниво, располага со доволно материјални средства: опремени простории со директни телефонски линии; ИТ опрема со интернет врска; софтверски системи; информатички систем за идентификација и регистрација на животни; информатички систем за ветеринарни инспекциски места на гранични премини; моторни возила и професионална работна опрема за официјалните ветеринари.

Нема посебна опрема доделена за дејствување при итни случаи, како што е појава на заразна болест. Предвидено е во иднина да се определат и обезбедат одредени ресурси (како што е посебна заштитна облека за официјалните ветеринари, средства за дезинфекција, опрема за земање примероци, уреди за убивање итн).

9.2.4. Број на животни и одгледувалишта (информации од базата на податоци)

Табела бр. 9.2

Вид на животни	Број на регистрирани одгледувалишта	Број на животни
говеда	29.541	213.747
овци	4953	706865
кози	6094	68027
Пчелни семејтва	3706	186141

13. Потточка 9.3., се менува и гласи:

„9.3. Систем за обуки

Во однос на активностите за здравствена заштита на животните, нема развиено ниту реализирано систем за обуки. Обезбедени се неколку обуки, за персоналот на централно ниво, како и за официјалните ветеринари. Овие обуки се организирани од страна на Светска банка, TAIEХ и DG SANCO. Исто така спроведени се и обуки од експерти од централно ниво на АХВ за регионалните инспектори (официјални ветеринари) и за одобрените ветеринари. Во рамките на меѓународните проекти и TAIEХ, реализирани се две симулациски вежби за птичји грип. Првата вежба е реализирана во 2009 „Симулациска вежба за птичји грип“ во организација на FAO , а втората е поддржана од страна на TAIEХ во 2011.

FAO -„Помош на Земјите од Западен Балкан за подобрување и усогласеност со интернационалните стандарди за здравствена заштита на акватичните животни“- реализирано учество на регионални работилници и организирање на симулациона вежба за сузбивање и искоренување на болести кај риби.

Еу-ФМД -„FMD emergency preparedness“ реализирани работилници и реализирано учество на 5 студиски тренинзи во Кенија (2011-2013);

ИПА- „Јакнење на ветеринарната служба за спроведување на законодавството на ЕУ во делот на контрола и искоренување на Класична чума кај свињите (КСЧ)“ - реализирани тренинзи (2011-2012).
ТАИЕХ експертска мисија за болести кај рибите (2014) “

14. Потточка 9.4., се менува и гласи:

„9.4. Методи за надзор и контролни активности

Официјалните контроли за здравствена заштита на животните се вршат главно врз основа на Годишната наредба за здравствена заштита на животните која се изработува од персоналот на Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните, а се одобрува од директорот на АХВ, за секоја календарска година посебно. Со годишната наредба се утврдуваат видовите животни кои се контролираат и роковите за спроведување на превентивните мерките, заразните болести кај животните кои се контролираат, дијагностичките тестови, задолжителните вакцинации (како беснило, њукаслска болест, антракс, класична чума кај свињите). Во годишната наредба се дадени субјектите кои се одговорни за имплементација на активности согласно наредбата, дадени се информации за лабораторијата каде се спроведуваат дијагностичките испитувања и се регулира водењето евиденција и начинот на известување (од надлежните ветеринари до официјалните ветеринари, и потоа до одделението за здравствена заштита на животните во рамките на АХВ).

Финансиските ресурси за надзорот и контролата на здравствената заштита на животните се обезбедуваат со: Програма за користење на средства за здравствена заштита на животните (последен пат одобрена од премиерот на Република Македонија („Службен весник на Република Македонија” бр. 8 од 14. 01.2014 .. Програмата се одобрува на годишно ниво.

Во однос на исплатата на надоместоците, постои документ, одобрен од АХВ (04.06.2012), „Упатство за определување на пазарната вредност на животните кои се одземаат заради сузбивање и искоренување на заразни болести на територијата на Република Македонија” каде што се опфатени видовите, категориите животни со максимална висина на надоместокот. Овој документ се користи како упатство кога персоналот на АХВ ги врши одземање на животните и проценка на надомест на настаната штета. Во

исклучителни случаи, формирана е комисија во рамките на АХВ, којашто врши дополнителна проценка на животното.

9.4.1. Реализирани програми за официјална контрола:

9.4.1.1. Програма за сузбивање и искоренување на туберкулоза кај говедата, („Службен весник на Република Македонија” бр. 22, 23.02.2007 со важност од 5 години; транспонирани се Директивите бр 64/432/ЕЕЗ; бр 77/391/ЕЕЗ, бр 78/52/ЕЕЗ на Советот.. Целта на програмата е заштита на јавното и здравјето на животните преку спроведување на епидемиолошки истражувања, дијагностички испитувања кај сите одгледувалишта со добиток, мерки за контрола на ширењето и искоренувањето на болестите, редовни испитувања на подложни животни, одредување на инциденција и преваленција на заразени животни, колење на заболени животни, едуцирање на одгледувачи, како и соработка со други институции и надлежни органи.

Сите говеда постари од шест недели треба да се испитаат со помош на официјален интрадермален туберкулински тест од страна на надлежните ветреринарни друштва. Надлежните ветеринарни друштва се овластени за спроведување на одредени мерки за заштита на здравјето на животните против заразни болести, во рамките на примарните и секундарните ветеринарно-здравствени активности. Официјалниот ветеринар е надлежен за контрола на спроведувањето на овие мерки. Резултатите од направените туберкулински тестови се внесуваат во ВИС системот и до официјалните ветеринари на одреден регион (регионална канцеларија ако станува збор за АХВ). Извештаите од извршениот единечен интракутан туберкулински тест се внесуваат во ВИС системот од страна на надлежните ветеринарни друштва. Официјалниот ветеринар е одговорен за издавање на решенијата за спроведување на мерки при сомнеж или потврда на болест преку ветеринарно информациониот систем и испраќање на месечни извештаи до централниот орган - Одделението за здравствена заштита на животните во рамките на АХВ. Редовните годишни дијагностички испитувања за туберкулоза кај говедата, и ре-тестирањата на сите позитивни стада кај говеда континуирано се извршуваат во текот на годината каде што се применува засилена он спот контрола и сеопфатно епидемиолошко испитување со цел утврдување на изворот на инфекција.

Сопственикот на позитивни говеда добива надомест на штета во висина на пазарната цена на говедата, согласно упатството за определување на пазарна вредност. Кај позитивните случаи, факултетот за ветеринарна медицина прави компаративен туберкулински тест односно симултана туберкулинизација што се внесува во ВИС системот и се доставува извештај во електронска форма и во печатена верзија. Целта на програмата е да се добијат стада говеда и региони кои ќе бидат официјално слободни од ТБЦ, и конечно да се добие официјално слободен статус на целата земја во однос на туберкулоза кај говедата.

9.4.1.2. Програма за сузбивање и искоренување на бруцелоза кај говедата, („Службен весник на Република Македонија” бр. 22, 23.02.2007) со траење од пет години; транспонирани се Директивите бр. 64/432/ЕЕЗ; бр. 77/391/ЕЕЗ, бр. 78/52/ЕЕЗ на Советот. Целта на програмата е заштита на јавното здравје и здравјето на животните преку спроведување на опсежни епидемиолошки и дијагностички тестирања, спроведување на соодветни мерки за контрола на ширењето и потенцијалното искоренување на болестите, продолжение на редовно тестирање на подложни животни како би се утврдил статусот `слободна од болест`, одредување на преваленцијата и инциденцијата кај заразените животни, колење на заболени животни, воведување на соодветна шема за надомест на одгледувачите и нивна едукација. Редовните годишни дијагностички испитувања за бруцелоза кај говедата, и ре-тестирањата на сите позитивни стада кај говеда континуирано се извршуваат во текот на годината каде што се применува засилена он спот контрола и сеопфатно епидемиолошко испитување со цел утврдување на изворот на инфекција. Податоците за земените мостри се евидентираат во ВИС системот. Во сите случаи на сомнителни или позитивни резултати ветеринарниот инспектор води сметка за навремено и целосно спроведување на ретестирањата кои ги врши надлежното ветеринарно друштво со задолжително присуство на ветеринарен инспектор.

Со програмата се утврдуваат статусите на одгледувалиштата со говеда во зависност од резултатите од тестот извршен кај сите говеда постари од шест месеци. Целта на програмата е да се добијат стада говеда и региони кои ќе бидат официјално слободни од бруцелоза и конечно да се добие

официјален слободен статус на целата земја во однос на бруцелоза кај говедата. Иако во оваа програма е транспонирано соодветното законодавство на ЕУ; животните не се тестираат двапати, како што е наложено од Директивата 64/432/ЕЕЗ. Надлежниот орган е запознаен со ова барање и го известил краткорочниот експерт дека ова не е реализирано од финансиски причини, но дека истото ќе се примени во подоцнежната фаза при реализација на програмите.

9.4.1.3. Програма за сузбивање и искоренување на бруцелоза кај овци и кози, („Службен весник на Република Македонија” бр. 46, 07.04.2010) со траење од пет години. Транспонирана е Директивата 91/68/ЕЕЗ на Советот. Целта на оваа програма е заштита на здравјето на животните и луѓето со тоа што ќе се намали бројот на заболени животни во одгледувалиштата со преземање соодветни мерки, во зависност од присуството на бруцелоза кај овците и козите како и од ризикот од ширење на болеста, се спроведуваат безбедносни мерки во одредени епизоотиолошки единици, кои го одредува АХВ. Земени се предвид епизоотиолошките услови во Република Македонија; односно, распространетоста на болеста, преваленцијата, расположливоста на финансиски средства итн. Во текот на 2010 година, изменета е стратегијата во однос на искоренување на бруцелозата во Република Македонија за овци и кози. Ова се покажало како доста корисна алатка, бидејќи е значително намален бројот на позитивни случаи на оваа болест, вклучително и кај луѓето. Ваксините ги обезбедува АХВ, и истите се набавуваат преку тендер. Вакцинацијата ја вршат надлежните ветеринарни друштва.

.Согласно програмата за контрола и ерадикација на бруцелоза кај овците и козите територијата на државата се подели на одреден број реони, т.е. епидемиолошки единици каде во зависност од статусот на болеста односно од присутноста на болеста на ниво на стада се имплементираат мерки на масовна вакцинација, вакцинација на подмладокот или тестирање и колење на возрасните животни..

Во истовремено земањето на примероци за дијагностичкото тестирање за проценка на имуноста на вакцинираните овци и кози против Бруцелоза го вршат ветеринарните друштва по претходно добиена задача преку ВИС системот и под директен надзор и присуство на ветеринарниот инспектор.

Во текот на 2014 година планирано е ревидирање на постоечката програма за сузбивање и искоренување на Бруцелозата кај овците и козите и усвојување на нова програма која треба да ги опфати слендите пет години (2014-2019).

9.4.1.4. Надзор и искоренување на беснило

Проектот на ИПА „Градење на капацитетите на ветеринарните служби за имплементација на EU Acquis”, EuropeAid/124586/C/SER/MK започна на 16 август 2010 година и е со времетраење од 24 месеци. Компонентата 3 од проектот се однесува на контрола на беснило со долгорочна цел за искоренување на болеста во земјата.

АХВ со поддршка од проектот реализира активности за контрола и мониторинг на беснилото кај дивата популација (лисици и диви месојадни животни), со цел да се спречи ширењето на вирусот кај домашните животни, кучињата и мачките скитници и луѓето. Превземени се активности за зајакнување на системот за епидемиолошки надзор на национално и локално ниво. Исто така зајакнат е капацитетот на НРЛ за беснило, набавена е опрема, потрошен материјал како и хемикалии и реагенси за изведување на дијагностички тестови. Исто така воведени се нови дијагностички методи за проценување на старост кај лисиците, детекција на тетрациклин, одредување на антитела кај лисици и вирус изолација и секвенционирање. Како дел од активностите за контрола на беснилото се спроведува програма за орална вакцинација на лисисците против беснило. Спроведени се две кампањи во текот на пролетта 2011 година (19 мај – 9 јуни, 2011) и есента (11 октомври – 31 октомври, 2011). Вакцинација се врши на целата територија на Република Македонија, во секоја вакцинална кампања се дистрибуираат по 500.000 вакцини за да се постигне густина од 21 вакцина на km². Имплементиран е систем за активен и пасивен надзор за мониторинг на ефикасноста на вакцинацијата и на епидемиолошката состојба. За успешно спроведување на мониторингот АХВ склучи договори со ловечките друштва- концесионери на ловиштата во Република Македонија за заловување на одреден број лисици. Во текот на 2011 година потврдени се вкупно 6 случаи на беснило кај дивите животни 4 лисици и 2 волци. Спроведена е кампања за подигнување на јаваната

свест за беснило како и серија обуки за лицата инволвирани во контрола на беснилото кај животните и луѓето.

9.4.1.5. Надзор на класична чума кај свињите (КЧС)

АХВ со поддршка од проектот „Градење на капацитетите на ветеринарните служби за имплементација на EU Acquis”, EuropeAid/124586/C/SER/MK спроведува активности за контрола на класична чума кај свињи кај домашните и дивите свињи.,

Појавата на болеста во земјата е спорадична, последен пат е потврдена во 2008 година, и кај дивите и кај домашните свињи

Кај домашните свињи се спроведува програма на задолжителна вакцинацијата во целата земја. Вакцинација ја вршат овластени ветеринарни друштва. Вакцинацијата на свињите се врши во текот на целата година со атенуирана вакцина,возрасните животни се вакцинираат еднаш годишно, а прасињата двапати годишно, согласно упатството на производителот. Трошоците за вакцинација се на товар на Програмата за користење на средства за здравствена заштита на животните ,50% обезбедува Владата (цената за оваа активност е утврдена со договорите склучени за вршење активности од јавен интерес меѓу АХВ од една страна, и ветеринарните друштва од друга страна), додека останатите 50 % се на товар на сопственикот на животното.

Во септември 2011 година, АХВ превзема активности за контрола на успешноста на вакцинацијата (утврдување на присуство на антитела кај вакцинираните свињи) со цел да се утврди нивото на заштита против болеста кај домашната популација свињи.

Согласно законодавството на Европската Комисија, АХВ се стреми кон невакцинална политика со што ќе се овозможи извоз на живи животни и производи од животинско потекло на пазарот на земјите членки на Европската Унија. За таа цел АХВ спроведува активности за контрола на болеста кај дивите свињи како можни преносители на вирусот кај домашните свињи како и мерки за подобрување на биосигурноста на фармите за да се спречи влезот на болеста.

9.4.2. Надзор на заразни болести кај животните:

9.4.2.1. „Во програмата за сузбивање и искоренување на особено опасни заразни болести“ („Службен весник на Република Македонија” бр. 82/2007) се утврдени детали за хиерархијата на наредби и распределбата на надлежности, протокот на информации, задолженијата и одговорностите на Националниот центар за контрола на болести (НЦКБ), задолженијата и одговорностите на Локалниот центар за контрола на болести (ЛЦКБ), улогата на експертската група, расположливоста на финансии, други ресурси и опрема. Во програмата се дадени одредбите од Директивата 2003/85/ЕЗ на Советот – за одредбите за воспоставување на НЦКБ, ЛЦКБ, експертски групи итн. Овој документ може да се смета како еден вид „Општ дел од планот за итни мерки”.

9.4.2.2. Правилник за начинот и постапката на пријавување на болести кои задолжително се пријавуваат и листа на болести кои задолжително се пријавуваат („Службен весник на Република Македонија” бр.110/2010). Овој правилник е транспониран од Директивата 82/894/ЕЕЗ на Советот за известување за болести кај животните во рамките на Заедницата. Освен со овој документ, известувањето за болести е регулирано и со Законот за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија” бр. 113/2007), член 49 и член 50, и со секоја друга програма или правилник кој се однесува на контрола и искоренување на одредена болест.

9.4.2.3. Документи кои содржат посебни барања при сомнеж и појава на соодветни болести:

Програмата за сузбивање и искоренување на шап и лигавка („Службен весник на Република Македонија” бр. 20/2009) е транспонирана од Директивата 2003/85/ЕЗ на Советот, за мерките за сузбивање на шапот и лигавката . Содржината на програмата е иста како и таа од Директивата на ЕУ: дефиниции, мерки во случај на сомнеж, мерки во случај на потврда, утврдување на зони и мерки кои се применуваат во истите, начела за регионализација, вакцинација, начела за одредување на статусот на земјата, епидемиолошки испитувања, лабораториска дијагностика и анекси

Правилникот за мерките за сузбивање и искоренување на Њукаслска болест Њукаслска болест („Службен весник на Република Македонија” бр. 98/2011) е транспониран од Директивата 92/66/ЕЗ на

Советот, за мерките за сузбивање на Њукаслска болест. Правилникот содржи дефиниции, детали за известување за болестите, мерките во случај на сомнеж и потврда на болеста, епидемиолошки испитувања, официјални контроли и заштитни мерки, одредби за вакцинација и за дијагноза на болеста.

Според политиката на АХВ, треба да се врши вакцинација против Њукаслска болест. Согласно годишната наредба за здравствена заштита на животните, сета живина треба да се вакцинира двапати годишни (напролет и наесен) со жива атенуирана вакцина. Вакцинацијата ја вршат ветеринарните станици. Трошоците за вакцинација на живината се на товар на сопственикот. Доколку се појави болест, а живината е вакцинирана, сопственикот добива надоместок.

Правилникот за мерки за сузбивање и искоренување на африканската чума кај копитари („Службен весник на Република Македонија” бр. 95/2011) е транспониран од Директивата 92/35/ЕЕЗ на Советот. правилникот содржи детали за известување за болестите, мерките во случај на сомнеж, потврда на болеста, вакцинација, воспоставување на зони и мерки применливи во истите и одредби за дијагноза на болеста.

Програмата за сузбивање и искоренување на авијарната инфлуенца („Службен весник на Република Македонија” бр. 82/2007) е транспонирана од Директивата 2005/94/ЕЕЗ на Советот, за мерките за сузбивање на авијарната инфлуенца. Во програмата се пропишани мерки во случај на сомнеж на болест на едно одгледувалиште, мерки во случај да се потврди болеста, дополнителни мерки и исклучоци, воспоставување на заштитни и зони на надзор, мерки кои се применуваат во случај на авијарна инфлуенца со ниска патогеност и општи мерки со кои ќе се опфатат јавното здравство, колењето, чистењето и дезинфекцијата, епидемиолошки испитувања, известување, мониторинг и надзор, вакцинација, лабораториски испитувања, методи и процедури за дијагноза. Во Анекс 2 од Програмата, се дадени општите карактеристики за програмата за годишен надзор на авијарната инфлуенца кај живината и останатите птици. Со овие карактеристики се опфаќаат земањето на примероци, количеството примероци и детали од кои птици и од која живина се земаат истите, бројот и типот на одгледувалишта од кои треба да се земат примероци; посебни барања со цел утврдување на зараза кај мисирките, патките,

гуските и дивите птици; референтна лабораторија за тестирање, дијагностички процедури.

Во периодот 2012-2013 година, заради утврдување на присуство на ниско патогена АИ се спроведе активен надзор над дивите птици со лабораториско испитување. Спроведувањето на надзорот е регулирано во рамките на спроведување на мерки за здравствена заштита на животните во Годишната наредба за здравствена заштита на животните за секоја тековна година.

Транспонирана е програмата за сузбивање и искоренување на син јазик („Службен весник на Република Македонија” бр. бр.104/2007), Директива 2000/75/ЕЗ на Советот. Во програмата се дадени посебни одредби за сузбивање и искоренување на синиот јазик, опишани се мерките кои се применуваат во случај на сомнеж, во случај да се потврди болеста, утврдување на зони, одредби во однос на вакцинација, епидемиолошки истражувања и детали за националната референтна лабораторија и дијагностичките начела, известувањата и времетраењето на мерките.

Нема спроведено програма за активен надзор (како што е регулирано со Одлуката 2010/267 на Комисијата).

Законодавство

- Правилникот за мерките за сузбивање и искоренување на везикуларната болест кај свињите („Службен весник на Република Македонија” бр. 154/11) е транспониран од Директивата 92/119 /ЕЗ на Советот, за мерките за сузбивање на везикуларната болеста на свињите и ги пропишува релевантните мерки за постапување со оваа болест;
- Правилникот за мерките за сузбивање и искоренување на одредени болести кај рибите („Службен весник на Република Македонија” бр. 185/11) е транспониран од Директивата 2006/88/ЕЗ на Советот, за мерките за сузбивање на болести кај животните од аквакултурата, и пропишува мерки за пријавување на болести кај рибите и општи и посебни мерки во случај на сомнеж и потврда на егзотична и неегзотична болест кај рибите;
- Правилникот за мерки за сузбивање и искоренување на класична чума кај свињите („Службен весник на Република Македонија” бр. 59/12) е транспониран од Директивата 2001/89 на Советот за мерките за сузбивање на класична чума кај свињите. Во него се пропишани одредби

- за пријавување на болеста, мерки кои се превземаат во случај на сомнеж на болеста, мерки во случај на потврда, формирање на зони и мерки кои се превземаат во зоните и вакцинација;
- Правилникот за мерките за сузбивање и искоренување на африканска чума кај свињите („Службен весник на Република Македонија” бр. 91/12) е транспониран од Директивата 2002/60 на Советот, за мерките за сузбивање на африканската чума кај свињите. Во правилникот се пропишани одредби за пријавување на болеста, мерки кои се превземаат во случај на сомнеж на болеста, мерки во случај на потврда, формирање на зони и мерки кои се превземаат во зоните;
 - Правилник за условите за ставање во промет на аквакултура, нејзина намена, како и начинот на вршење на официјални контроли при ставање во промет на аквакултура („Службен весник на Република Македонија” бр. 85/13) е транспониран од Директивата 2006/88/ЕЗ на Советот, за здравствена заштита од болести кај животните од аквакултурата. Правилникот пропишува одредби за регистрација и одобрување на објекти за производство на аквакултура и условите кои треба да ги исполнуваат одгледувачите.

9.4.3. Програми кои не се спроведени:

Во моментов, нема изработено и спроведено програма за ензоотска леукоза кај говедата (Законска основа на ЕУ е Директивата 64/432/ЕЕЗ бр 77/391/ЕЕЗ, бр 78/52/ЕЕЗ на Советот).

Програмата за сузбивање и контрола на ТСЕ е транспонирана но не е спроведена („Службен весник на Република Македонија” бр. 22/2007) и во неа се дадени одредбите за надзор и мониторинг на болеста кај говедата и малите преживари, одредбите за искоренување на болеста и некои општи одредби во однос на лабораториската дијагностика. Во Правилникот за мерките за сузбивање и искоренување на ТСЕ, („Службен весник на Република Македонија” бр. 57/2011) е транспониран законот на ЕУ (Регулатива 999/2001 на Советот (ЕЗ) заедно со измените). Во Правилникот се дадени дефинициите, условите согласно кои се утврдува статусот на земјата, одредбите за спречување на болеста, за сузбивање и искоренување

на истата, процедури за пуштање во промет, увоз, извоз и одредби во однос на лабораториите, земањето примероци и тестирањето.

Земањето примероци за ТСЕ се врши само во кланиците, официјалните ветеринари кои работат во областа на здравствената заштита на животните не се обучени во однос на земањето примероци за ТСЕ (земање мозочно ткиво) и нема утврдено оперативна процедура за земање примероци на терен или во однос на слични прашања.

9.4.4. Документи во изработка:

Секундарната легислатива опфаќа изработка и донесување на правилници кои се однесуваат на дијагностички прирачници за разни болести кај животните. Овие правилници се надополнување на веќе донесени правилници кои се однесуваат на мерки за контрола, сузбивање и искоренување на особено опасни болести кај животните.

- Правилник за дијагностички прирачник за Класична чума кај свињите"- транспониран од 32002D0106,
- Правилник за дијагностички прирачник за Африканска чума кај свињите", транспониран од 32003D0422,
- Правилник за дијагностички прирачник за Авијарна инфлуенца" – транспониран од 32006D0437,
- Правилник за дијагностички прирачник за Африканска болест кај коњите", транспониран од 32002D0160,
- Правилник за дијагностички прирачник за Везикуларна болест кај свињите"- транспониран од - 32000D0428,
- Правилник за надзор и дијагностички методи за Вирусна хеморагична септикемија и Инфективна хематопоечка некроза кај пастрмки", - транспониран од 32001D0183,
- Правилник за електронско водење на податоци на објекти за производство и објекти за преработка за аквакултура",- транспониран од 32008D0392,
- Правилник за спроведување на надзор кај аквакултура" транспониран од 32008D0896

Се очекува овие документи да се објават и да стапат во сила во текот на 2014 година.“

15. Потточка 9.5., се менува и гласи:

„9.5. Планирање на контроли

Официјалните ветеринари во регионалните ветеринарни служби, секоја година добиваат листа на фарми кај кои треба да се изврши инспекција. Овие листи ги обезбедуваат секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните, одделението за идентификација и регистрација и се истите кои се применуваат при контролата на идентификацијата и регистрацијата. Покрај тоа, официјалните ветеринари треба да вршат инспекција со цел да се направи контрола дали се исполнети барањата утврдени во Годишната наредба за здравствена заштита на животните. Контролите што треба да се извршат од страна на официјалните ветеринари се задаваат преку ВИС системот за секоја општина по месец. Контролите се распоредени пропорционално по друштвата кои евидентирале активности во одредена општината во месецот кога е извршена активността

После спроведента контрола официјалниот ветеринар на ПЕ на АХВ ја заверува доставената фактура, врши верификација на приложената документација и составува записник и ги враќа документите на ветеринарното друштво. Ветеринарниот инспектор по спроведената контрола на терен ги внесува направените контроли во ВИС системот, а поединечните обрасци и извештајот од извршените контроли се приложуваат со фактурата. Ветеринарниот инспектор ја верификува (одобрува) фактурата составува записник и ги враќа документите на ветеринарното друштво. Инспекциите од страна на официјалните ветеринари се спроведуваат на две нивоа: во приватните ветеринарни друштва, кои се надлежни за вршење на активности по годишната наредба (тестирање на животните и нивна вакцинација) (контрола на водење евиденција) и на ниво на фарма (контрола на одгледувалишта на животни и сопственици). За оваа цел постои посебен систем за документација и проток на информациите (описани подолу). “

16. Потточка 9.6.1., се менува и гласи:

„9.6.1. Документирање на лабораториските испитувања

Во годишната наредба за здравствена заштита на животните е утврдено како крвта и останатите материјали/примероци се испраќаат во лабораторија за анализа исклучиво согласно методологијата на ВИС системот односно придружена со пропратно писмо и етикети со баркодови. Факултетот за ветеринарна медицина води електронска евиденција за извршените лабораториски анализи согласно методологијата на Лабораторискиот информатички систем и истите се доставуваат кон ВИС системот. Исто така резултатите од извршените лабораториски анализи се доставуваат во електронска или писмена форма во рок од 72 часа, до АХВ, официјалните ветеринари на регионално ниво и приватните ветеринарни станици кои ги доставиле примероците.“

17. Потточка 9.6.2., се менува и гласи:

„9.6.2. Документација за активностите на приватните ветеринарни друштва

За сите активности согласно Годишната наредба за здравствена заштита на животните (вклучувајќи ги и активностите на сопственикот), надлежните ветеринарни друштва пополнува „Потврда за извршена активност согласно годишната наредба во три примероци. Еден е за сопственикот на животните, еден за официјалниот ветеринар и еден за надлежно ветеринарно друштво. Образецот за оваа потврда е даден во Анекс 2 на Годишната наредба за здравствена заштита на животните. Во случај сопственикот на животните да не дозволи својспроведување на некоја од наложените мерки во неговото одгледувалиште, надлежното ветеринарно друштво известува официјалниот ветеринар со тоа што го пополнува образецот за Одбивање за извршување на наредените мерки. Образецот на оваа пријава е дадена во Анекс 3, кој е составен дел на оваа наредба. Ветеринарниот инспектор спроведува контрола на одгледувалиштето и издадва решение за спроведување на наредени мерки во определен рок. Решението за спроведување на наредените мерки се доставува до одгледувачот и ветеринарното друштво. Доколку не се исполнети одредбите од издаденото решение, ветеринарниот инспектор поведува соодветна постапка и ја известува АХВ дека

одгледувачот не постапил по издаденото решение и поднесува пријава за одбивање за извршување на наредени мерки.

Во случај на појава на заразна болест, известувањето се врши веднаш. Пријавувањето се врши согласно Правилникот за пријавување на болести и листа на болести за кои задолжително се пријавуваат („Службен весник на Република Македонија” бр. 110/10).“

18. Потточка 9.7., се менува и гласи:

„9.7. Информатички системи и бази на податоци

9.7.1. Во Електронската база на податоци се дадени информации за идентификација и регистрација на животните (*системот е детално опишан во Поглавје 10 „Електронската база на податоци– Идентификација и регистрација на животните“*). Во регистрот се наведени кодот за идентификација на секое одгледувалиште, видовите животни (говеда, овци и кози) и бројот на животни од секое одгледувалиште, како и името и адресата на одгледувачот, видот на производство (млеко, месо, волна), тип на одгледувалиште (општо, сточен пазар, планинско пасиште, пасиште, саем, еколошка фарма, кланица, селско пасиште,). Секој одгледувач на животни од видот говеда, треба да води регистар што редовно треба да го ажурира, во формат одобрен од страна на надлежниот орган. Ажурирањето може да е рачно или компјутерски, и во него треба да бидат содржани сите податоци за потеклото, идентификацијата, и каде што е соодветно, дестинацијата на животните кои ги поседувал, чувал, превезувал, ставал во промет или ги заклал. Одгледувачот поднесува извештај до надлежниот орган за сите движења до и од одгледувалиштето, за секое новородено животно и секое угинување на животните во одгледувалиштето, заедно со датумите кога истите се случиле, во рок од седум дена.

9.7.2. Факултетот за ветеринарна медицина води компјутерска евиденција за лабораториските анализи во „Лабораторискиот информатички систем“. Резултатите од извршените лабораториски анализи се доставуваат во електронска форма во рок од 72 часа, и истите се достапни за АХВ, официјалните ветеринари и ветеринарните станици кои ги доставиле примероците.

9.7.3. Ветеринарниот информативен систем Во текот на месец мај 2013, воспоставен е ветеринарно информативниот систем ВИС како оперативен и функционален. Ветеринарно информативниот систем содржи податоци од областа на здравствената заштита и благосостојба на животните, идентификација и регистрација на животните како и јавното ветеринарно здравство. Воедно се врши проширување на системот со модул за надомест на штета (надомест на штета за одземените животни и земање на мости од калница) и добивање на решенија во случај на сомнеж или потврда на болест кога пријавата се врши преку системот.“

19. Потточка 9.9., се менува и гласи:

„9.9. Приоритети за здравствена заштита на животни 2012 - 2016

Табела бр. 9.3

бр	предмет	Активност	предвидено е да се реализира
1.	Ветеринарен информативен систем	Изработка и реализација на СИСТЕМОТ ЗА ВЕТЕРИНАРЕН НАДЗОР, како важна алатка за контрола на движењето на животните, што е особено важно за контрола на болестите	2013
2.	Надзор и контрола на беснило	Кампања за вакцинација напролет и наесен; мониторинг на дивите животни; зајакнување на системот за надзор на беснило Изготвување на Правилник за мерки за сузбивање и искоренување на Беснило	2012 - 2016
3.	Класична чума кај свињите	Зголемување на јавната свест во однос на клиничките знаци на болеста, кај домашните и дивите свињи; зајакнување на нивото на	2012 - 2016

		биосигурност на фармите; продолжување со вакцинација на домашните свињи и во зависност од резултатите - покриеноста на вакцинацијата се зголемува онаму каде што е потребно; спроведување на програма за активен надзор со цел да се утврди преваленцијата на болеста кај дивите свињи.	
		Изготвување на Правилник за мерките за сузбивање и искоренување на класичната чума кај свињите	2012 - 2016
		Изготвување на Правилник за дијагностички процедури за класична чума кај свињите	2012 - 2016
		Изготвување на планови за итни мерки со оперативен прирачник	2012 - 2016
4.	Бруцелоза кај овци и говеда (<i>B. melitensis</i>)	Да се продолжи со програмата за вакцинација во зависност од преваленцијата на болеста во различни области на Република Македонија (масовна вакцинација; повторна вакцинација); да се обезбеди строга контрола на движењето на овците и козите со посебно упатување кон движењата меѓу одгледувалиштата со различен здравствен статус на животните согласно Директивата 91/68/ЕЕЗ на Советот	2012 - 2016
5.	Бруцелоза кај говедата	Целосно да се реализира контролата на движењето на	2012 - 2016

	(B.abortus)	животните, да се применуваат статусите во однос на здравствената состојба на животните во секое стадо говеда, согласно Директивата 64/432/ЕЕЗ на Советот	
6.	Птичји грип	Да се спроведе програма за активен надзор на птичјиот грип кај живината, согласно Одлуката 2004/450/ЕЗ на Советот	2012-2016
7.	Син јазик	Да се спроведе програма за надзор на синиот јазик согласно Одлуката 2010/267 на Комисијата	Следен циклус на планирање
8.	Ензоотска леукоза кај говедата	Да се спроведе програма за надзор и искоренување на ензоотската леукоза кај говедата, согласно Директивата 64/432/ЕЕЗ на советот, Директивата 77/391/ЕЕЗ на Советот, Директивата 82/4000/ЕЕЗ на Советот	Согласно расположливиот буџет
9.	Трансмисивна спонгиформна енцефалопатија	Да се изработи прирачник со упатства за ветеринарите и официјалните ветеринари за земање примероци за ТСЕ кај клинички сомнителни случаи, вклучително и угинатите животни и да се обезбеди обука за одреден персонал (правна рамка, Регулатива 999/2001 на Советот)	2016
10.	Планови за итни мерки	- Да се изработи систем за организирање на редовни симулациски вежби за персоналот кој е вклучен во	2012 -2016

	искоренувањето на болеста. - Да се изработи систем за распределба на материјалните средства, неопходни за брза реакција и за ефикасни мерки за искоренување на болеста. - Да се изработат планови за итни мерки и оперативни прирачници за искоренување на заразни болести (внатрешни процедури за известување, за убивање на животни, уништување на убиените животни, за дезинфекција, итн) -изработување на програма за надзор на болести кај водни животни и план на контроли	
--	---	--

20. Потточка 10.2., се менува и гласи:

„10.2. Број на животни и одгледувалишта

Овластените ветеринарни друштва се надлежни за идентификација на животните, за добивање и внесување на сите важни податоци во Електронската база на податоци, но сопственикот/одгледувачот е должен да го извести ветеринарното друштво со кое има склучено договор за раѓањата, смртните случаи и движењето на животните.

Табела 10.1

Број на животни и одгледувалишта

Видови на животни	Број на регистрирани одгледувалишта	Број на животни
говеда	29.541	213.747
овци	4953	706865

КОЗИ	6094	68027
------	------	-------

21. Потточка 10.3., се менува и гласи:

„10.3. Законодавство

Контролниот систем се регулира со основниот закон - Закон за идентификација и регистрација на животни

Подзаконски акти:

- Правилник за идентификација и регистрација на говеда;
- Правилник за идентификација и регистрација на овци и кози;
- Правилник за идентификација и регистрација на свињи
- Правилник за идентификација и регистрација на копитари .
- Правилник за регистрација на одгледувалишта на животни.
- Правилник за идентификација и регистрација на пчели.

Со нив се утврдува формата, содржината, временската рамка и начинот на примена на средствата за идентификација и регистрација на животните, формата, содржината и постапката за водење на регистарот на одгледувалиштата, постапката за издавање и одземање на документите за движење, начинот и постапката за водење на Електронста база на податоци, образецот за известување за спроведени инспекции на одгледувалишта, образецот за известувањата на официјалниот ветеринар по инспекциите.

Примарното законодавство и подзаконските акти кои се на сила, се во согласност со законодавството на ЕУ. “

22. Потточка 10.4.1., се менува и гласи:

„10.4.1 Поделба на функции, задачи и одговорности

Севкупната надлежност за организација и функционирање на системот за идентификација и регистрација на животните и системот за надзор во Република Македонија е во рамките на АХВ (Закон за безбедност на храна, член 15 и 26).

Правната основа на статусот на АХВ е дадена во Законот за безбедност на храна, последен пат изменет на 4 март 2010 година. (бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14).

Со АХВ раководи директор, кого што Владата на Република Македонија го назначува и го разрешува од должноста. Директорот истовремено е и главен ветеринарен службеник (Закон за ветеринарно здравство). Директорот на АХВ е надлежен за усвојување на акти за организација и систематизација на работата и активностите на АХВ, усвојување на други акти поврзани со работата и функционирањето на АХВ (Правилници, прирачници, планови, насоки, одлуки итн.); донесува одлуки за вработување, распределба на персоналот како и во однос на нивните права и обврски, усвојува регулативи поврзани со безбедноста на храната и ветеринарното здравство и обезбедува извршување на активностите поврзани со безбедноста на храната и ветеринарното здравство.

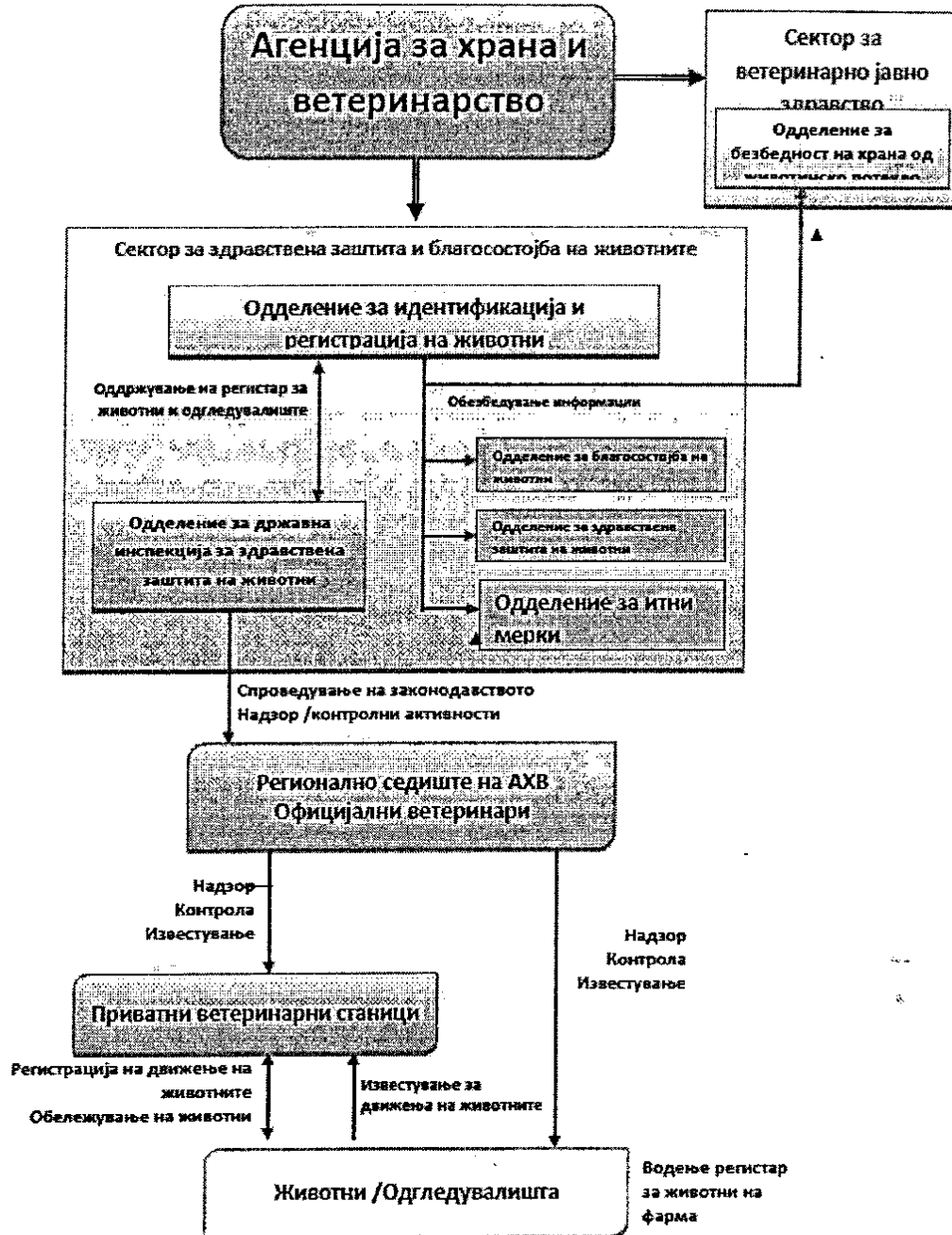
АХВ креира политики, ги изготвува законите а исто така ги изготвува и усвојува подзаконските акти, како што се правилниците, во однос на посебните активности и контролни системи. Агенцијата исто така ги спроведува истите

Главниот ветеринарен службеник го координира и врши надзорот во спроведувањето на Годишната наредба за здравствена заштита на животните, Годишната наредба за ветеринарно јавно здравство и повеќегодишните програми.

Во рамките на АХВ, главната структура надлежна за прашањата во однос на идентификацијата и регистрацијата на животните како и прашањата за здравствена заштита на животните, е Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните – одговорен за изготвување на правни документи, програми, извештаи, планови за итни мерки и упатства во рамките на својата надлежност како и изработка и спроведување на систем за официјални контроли во однос на здравствената заштита на животните. (Видете го органограмот)

Слика бр. 10.1

Органограм - Надлежен орган за идентификација и регистрација на животните

Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните се состои од 5 одделенија, каде што две од нив се поврзани со прашањата за идентификација и регистрација. Видете ја табелата подолу :

Табела бр 10.2

Назив на одделението	Функции, задачи и обврски
<p>Одделение за идентификација и регистрација на животните;</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Надзор на регистрација на одгледувалишта на животни и редовна анализа и мониторинг на податоците во Електронската база на податоци на одгледувалишта • Подготовка на планови за подобрување на системот за идентификација и регистрација на животните, • Контрола на работата на кланиците во однос на ИиР, поддршка и консултации за нивните задачи и обврски, • Следење на добиточните пазари во однос на ИиР, консултации и техничка поддршка, • Логистичка поддршка, техничка поддршка и обука на ветеринарните друштва, правни лица овластени за ставање на промет на средства за идентификација, кланици и одгледувалишта, како и други засегнати страни. • Подготовка и издавање на индивидуални документи за движењето на животните и контрола на нивното поднесување. • Администрација на електронската база на податоци и нејзина целосна контрола со цел да се обезбеди непречено и континуирано внесување на информациите во базата на податоци, • Организација и надзор на контролата на одгледувалиштата со животни во однос на ИиР, на територијата на Република Македонија.

<p>Одделение за државна инспекција за здравствена заштита на животните (обезбедуваат инспекции на самото место во одгледувалиштата, кланиците, млекарниците, при увозот и извозот, транспортот, овластените организации, пасиштата, движењето итн.)</p>	<p>Официјални контроли, спроведување на мерките за здравствена заштита на животните, превенција, контрола и искоренување на болестите кај животните</p> <p>Надзор, следење на болестите кај животните и спроведување на ветеринарните контроли за време на чувањето, производството и трговијата со живи животни,</p> <p>Контрола на сообразноста на начелата за ветеринарно здравство во центрите за репродукција и вештачко оплодување, одгледувалишта на животни,</p> <p>Земање примероци и контрола на земањето примероци за лабораториско испитување, известување за појава на заразни болести кај животните,</p> <p>Официјални контроли за спроведување на одредбите за здравствена заштита и благосостојба на животните и официјална контрола на спроведувањето на одредбите за идентификација и регистрација на животните.</p>
---	--

Инспекциски контроли од страна на ветеринарните инспектори.

Ветеринарниот инспектор ги има следниве права и задолженија:

- Го утврдува бројот на животни на едно одгледувалиште, вклучувајќи ги и деталите за сите животни кои се присутни и животните кои се идентификувани на одгледувалиштето
- Ги утврдува значајните промени во споредба со состојбите во претходните години;
- Врши проверка на регистарот на одгледувалиштето;
- Врши проверка на ушните маркици;
- Врши проверка на документите за движење кои се достапни во одгледувалиштето;
- Врши проверки на соодветната комуникација за редовно доставување на податци до надлежниот орган, централниот регистар и базата на податоци

- По потреба, бара податоци и известувања од одговорните лица, сведоци, работници и други лица, за успешна реализација на својата работа;
- Бара отстранување на утврдените неправилности и недостатоци, кои може да резултираат во несоодветен квалитет или некомпетентност во работата.
- Ги одредува неопходните мерки и временски рамки за отстранување на неправилностите и недостатоците;
- Ги издава и ги наплаќа задолжителните казни.

Официјалните ветеринари при одделението за државна инспекција за здравствена заштита на животните, се распоредени во локалните единици. Постојат 28 локални единици со 44 официјални ветеринари во Македонија.

Воспоставен е системот за контрола на ИиР за говеда, овци и кози. Сепак, неопходно е да се спроведат процедури за надзор како би се обезбедило квалитет, непристрасност, постојаност и делотворност на проверките на самото место. Да се подобри соработката меѓу одделенијата, бидејќи со системот за ИиР се обезбедуваат неопходните информации за изработка на контролните програми за здравствена заштита на животните, неопходни за обезбедување на следливост на храната од животинско потекло, за оценување на благосостојбата на животните и исто така се добива општа слика за државниот пазар.

АХВ ги овластува ветеринарни друштва за извршување на одредени задачи, вклучително и ИиР. Цените за споменатите овластувања се утврдуваат со Одлука на Влада на Република Македонија.

Задолженијата на овластените ветеринарни друштва се:

- Првична регистрација на одгледувалиштето и издавање единствен регистарски број на одгледувалиштето, испечати идентификациска карта и го испрати до официјалниот ветеринар за печат и потпис;
- обележување на сите животни. Ветеринарите редовно ги обележуваат сите новородени животни, животните со изгубени маркички;
- во базата на податоци се заведуваат сите движења;
- задолжени се за ракување со пасошите на говедата, ракување со ушните маркици;

Досега се овластени 114 ветеринарни друштва кои ги покриваат активностите во врска со ИиР на животните.“

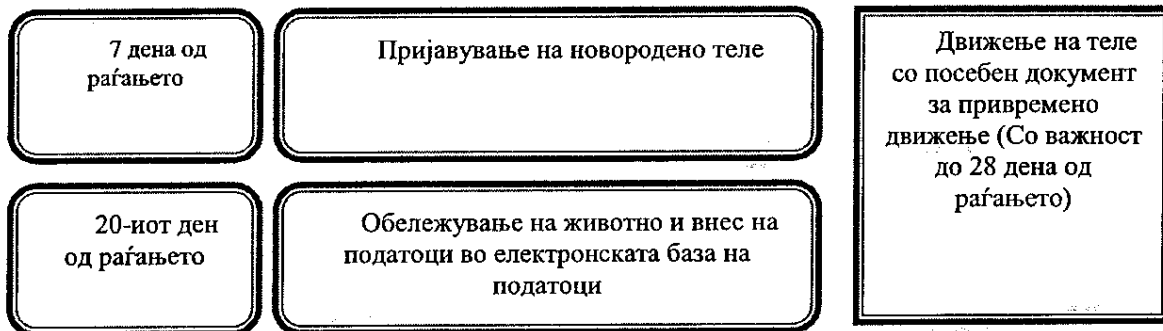
23. Потточка 10.5., се менува и гласи:

„10.5. Опис на системот за идентификација и регистрација и контрола на движење на говеда и мали преживари

Постои посебен образец за пријавување на новородени животни, угинување кај говедата, потреба за ушни маркици, пасоши и копии од пасошите.

Слика бр. 10.2

Скица за регистрација и движење на новородени телиња

Секое одгледувалиште мора да биде регистрирано во Централната електронска база на податоци која ја води АХВ, при што му се издава Карта за идентификација на одгледувалиштето со единствен регистарски број на одгледувалиштето - РБО составен од 9 цифри. За секоја промена во податоците за одгледувалиштето (промена на сопственост, прекин со одгледување итн), одгледувачот мора да го извести надлежното овластено ветеринарно друштво.

Ушни маркици и документи за движење на животни

Ушни маркици за говеда

Говедата се обележуваат со идентични ушни маркици аплицирани на двете уши кои заедно со пасошот се доказ за идентитетот на секое говедо. Крајната возраст до која мораат да бидат обележани е 20 дена.

Говедата кои се увезени од земји кои ги исполнуваат условите на сила во Република Македонија во однос на идентификацијата и регистрацијата (земји од ЕУ) ги задржуваат оригиналните ушни маркици. Тие се пропратени со Пасош за говедо издаден од АХВ во кој е наведен бројот на оригиналната ушна маркица.

Овој број е составен од најмногу 12 цифри на кој му претходи кодот на државата од каде потекнува говедото.

Пасош за говедо и привремен документ за движење

Пасошот за говедо е документ, кој мора да го следи говедото при секое негово движење. Во него се впишани сите податоци за говедото, како и податоците за одгледувалиштето на раѓање и сите следни одгледувалишта каде говедото се наоѓало.

На теле кое е помладо од 21 дена, може да му се издаде привремен документ за движење кој како и пасошот ги содржи сите податоци за телето, како и податоците за одгледувалиштето на раѓање и најмногу две следни одгледувалишта. Теле придружено со привремен документ за движење не смее да се движи помеѓу повеќе од две одгледувалишта.

Движење меѓу две одгледувалишта преку добиточен пазар или собирен центар се смета како едно движење.

Пазарите на добиток не се обврзани да ги внесуваат своите податоци во пасошот, односно привремениот документ за движење.

Ушни маркици за овци/кози

Овците и козите се обележуваат со две идентични ушни маркици аплицирани на двете уши до возраст од шест месеци, односно девет месеци за животни одгледувани екстензивно.

Исто како кај говедата, овците и козите увезени од земји на ЕУ ги задржуваат своите оригинални маркици.

Исклучок претставуваат младите јагниња и јариња кои се наменети за колење во кланица. Тие можат да бидат обележани со една тркалезна ушна маркица со број на одгледувалиште и тоа во големите одгледувалишта или ако потекнуваат од мали фарми со една правоаголна ушна маркица со индивидуален 9-цифрен број.

Ушни маркици за свињи

Животните од видот свињи се обележуваат со една ушна маркица или со тетоважа на уво или раменолопатичната регија во најкус временски рок и во секој случај пред напуштање на одгледувалиштето на раѓање.

Ушната маркица од големите комерцијални одгледувалишта е тркалезна, портокалова и во неа се испечатени следните податоци:

- Кратенка од Агенција за храна и ветеринарство (АХВ);
- Кодот на Република Македонија; и
- Скратена верзија од бројот на одгледувалиштето кои се состои од една буква и три бројки (пр. А001).

Животните можат да бидат обележани и со тетоважа со скратена верзија на бројот на одгледувалиште доделен од страна на АХВ.

Документ за движење за животни/сертификат за здравствена состојба

Животните при движење мора да се придружени со документ за движење/сертификат за здравствена состојба на животното. Документот за движење се состои од четири копии, од кои два се доставуваат до ветеринарните станици заради внос во електронската база на податоци, а по една задржуваат двата одгледувачи.

Одгледувачите кои се овластени сами да внесуваат податоци во ЦЕБП не се должни да доставуваат копија од документот за движење до овластените ветеринарни друштва.

Видот на животното и ушните маркици од сите видови на животни секогаш се впишани во документот за движење.

Оригиналот и копијата кај одгледувачите се дел од Регистарот на одгледувалиште и мора се чуваат најмалку 3 години и истите се предмет на инспекциска контрола.

Пегистар на одгледувалиште на добиточен пазар

Согласно Законот за идентификација и регистрација на животни секој одгледувач е должен да води ажурно и уредно регистар на одгледувалиште во кој се впишуваат сите податоци за одгледувалиштето, податоците за животните како и податоците за движењата од/до тоа одгледувалиште.

При влез на животни во добиточен пазар операторот во делот на регистарот на одгледувалиште **“ВЛЕЗ НА ЖИВОТНИ”** ги внесува следните податоци:

- Број на документот на движење/Сертификат за здравствена состојба на животното;
- Видот на животното;
- РБО од каде пристигнуваат животните; и
- Идентификациската ознака на средствата за идентификација на животното.

Истите податоци се внесуваат и во делот **“ИЗЛЕЗ НА ЖИВОТНИ”** при заминување на животните од добиточен пазар како и РБО-то каде животните заминуваат. Доколку купувачот не го знае своето РБО тогаш операторт на пазарот ги пишува податоците кои може да ги обезбеди од купувачот.

Продавачот при влез односно купувачот на животното при излез е должен на операторот да ги покаже ознаките на идентификациските средства и документите за движење на животните.

Известување на движење до електронска база на податоци

Операторот на добиточниот пазар треба во рок од седум дена да ја извести АХВ за движењата на животните од/до добиточен пазар.

Добиточните пазари можат сами да ги внесуваат податоците за своето одгледувалиште во ЦЕБП или можат да склучат договор за внесување на податоците со некој од овластените ветеринарни друштва. Во ЦЕБП се внесуваат податоците од регистарот на одгледувалиште или од копијата на документите за движење на животните.

Контрола на добиточен пазар од страна на официјален ветеринар

Официјалниот ветеринар има право на непречен пристап до сите одгледувалишта, средства за превоз, кланици, собирни центри, добиточни пазари и сите места каде животни се држат постојано или привремено, овластени ветеринарни друштва, овластени правни лица за дистрибуција на средства за идентификација на животни, животни, документи и податоци за нив за контрола на спроведувањето на одредбите од овој закон и прописите донесени во согласност со овој закон.

При посета на добиточен пазар, официјалниот ветеринар обрнува посебно внимание:

- дали животните се правилно обележани;
- дали животните се придвижени со документи за движење;
- дали регистарот на одгледувалиште се води уредно и ажурно; и
- дали се запазуват роковите за известување на движењата до АХВ. “

24. Потточка 10.6., се менува и гласи:

„10.6. Методи за надзор и контролни активности

Системот за идентификација и регистрација на животните го оддржува и контролира Одделението за идентификација и регистрација при Секторот за здравствена заштита на животните.

Контролните активности за ИиР на животните и регистрацијата на одгледувалиштата се вршат преку рутински надзор - официјалниот ветеринар прави проверки на одгледувалиштата на самото место.

Одобрените ветеринарни станици се проверуваат истовремено со одгледувалиштата со цел да се осигура дека на ветеринарите им се исплаќа соодветен надоместок.“

25. Потточка 10.7., се менува и гласи:

„10.7. Планирање на контроли

На почетокот од секоја година, одделението за ИиР изготвува листа со одгледувалишта за говеда кај кои треба да се изврши инспекција во тековната година. Листа на одгледувалишта се генерира од страна на

системот. Со листата се опфатени 10% од одгледувалиштата со говеда во секој регион, врз основа на анализа на ризици случаен избор. Во случај да се утврдат неправилности, официјалниот ветеринар одредува временски период за корективни мерки врши проверка на преземените корективни мерки. Доколку резултатите не се задоволителни, официјалниот ветеринар утврдува нов временски рок, или изрекува казна.

Анализи на ризик во кои се земаат предвид сите фактори, вклучувајќи ги бројот на животните на едно одгледувалиште, вклучувајќи податоци за присутните и идентификуваните животни, здравјето на луѓето и здравјето на животните особено земајќи ги предвид претходните жаришта на болести, побараните и исплатени субвенции по животно во споредба со претходните години, значителни промени во споредба со претходните години, резултатите од контролите спроведени во претходните години, а особено соодветното водење на регистрите на одгледувалиштата согласно со закон за идентификација и регистрација на животните, соодветно чување на пасошите за говеда, за животните кои се присутни на одгледувалиштето и соодветно пријавување и доставување на податоци до АХВ, како и други критериуми.

По инспекцијата, официјалниот ветеринар рачно ги внесува резултатите од инспекцијата во Електронската база на податоци. Резултатите од контролите на самото место се достапни во Електронската база на податоци, а одделението за ИиР ги користи за анализа и планирање на понатамошните активности.“

26. Потточка 10.8., се менува и гласи:

„10.8. Документирање на надзорот и контролните активности

За контролите на самото место инспекторот користи два документи - протокол и контролна листа за ИиР, кои меѓусебно се поврзани со референтен број. Чек листите за ИиР се генерираат преку систем за секое одгледувалиште. За секоја инспекција има единствен број. Чек_листата за инспекција мора да се испечати од Електронската база на податоци, не подоцна од два дена пред инспекцијата. Официјалниот ветеринар ја

пополнува чеклистата (одговорот може да биде: да/не/не се применува) и по инспекцијата, рачно ги внесува резултатите во Електронската база на податоци. Резултатите од контролите на самото место се достапни во Електронската база на податоци, а одделението за ИиР ги користи за анализа и планирање на понатамошните активности.

Ако во текот на контролите на самото место се утврдат неправилности, официјалниот ветеринар става забелешка во протоколот во однос на донесената одлука и по пошта ја испраќа истата до сопственикот на животното.

Секој месец официјалниот ветеринар поднесува извештај до Секторот за здравствена заштита и благосостојба за бројот на фарми каде што е извршена инспекција и за донесените одлуки. За секоја извршена контрола на самото место се изготвува стандардизиран извештај, каде што се наведуваат резултатите од контролите, причините за контрола и незадоволителните наоди.“

27. Потточка 10.9., се менува и гласи:

„10.9. Информатички систем и база на податоци

Електронската база на податоци се наоѓа во рамките на Одделението за идентификација и регистрација. Во Електронската база на податоци се содржани следниве информации:

- Податоци за одгледувалиштето;
- Податоци за одгледувачите;
- Податоци за животните (говеда, овци/кози, свињи);
- Тип на производство ;
- Податоци за извршените пописи на одгледувалиште.

Редовно се ажурира бројот на животни кои се чуваат во одгледувалиштето, а еднаш годишно се врши потврда на податоците.

Секој одгледувач на животни од видот говеда, овци/кози треба да води посебен регистар за секој вид на животно и редовно ќе го ажурира, во формат одобрен од страна на надлежниот орган. Ажурирањето може да е рачно или компјутерски, каде ќе бидат содржани сите информации за потеклото, идентификацијата, и каде што е соодветно, дестинацијата на

животните кои ги поседувал, чувал, превезувал, пласирал на пазарот или ги колел. Одгледувачот поднесува извештај до ветеринарната станица за сите движења до и од одгледувалиштето, за секој подмладок и секој смртен случај на животните во одгледувалиштето, заедно со датумите кога истите се случиле, во рок од седум дена.“

28. Потточка 10.13., се менува и гласи:

„10.13. Приоритети за официјалните контроли и стратешки цели за периодот од 2012 до 2016 година

Табела бр 10.3

Приоритети	Датум на спроведување
Да се развие модул за воспоставување на електронска база на податоци за домашни миленици.	2015
Да се започне со идентификација на коњи и да се воспостави/номинара надлежен орган за издавање на пасоши за коњи, регистрација на одгледувалишта со коњи, спроведување на систем за известување на движењата на коњите со цел да се обезбеди дека само коњи со оригинален пасош пристигнуваат во кланиците, со цел да се обезбедат точни податоци за контролата на заразните болести кај животните и мерките за искоренување.	2016
Започната е регистрација на одгледувалиштата со живина како би се обезбедило дека единствено кокошки од регистрирани одгледувалишта пристигнуваат во кланиците; да се обезбеди дека во ланецот на храна се користат единствено јајца од регистрирани одгледувалишта каде е оценета благосостојбата на животните и се земени примероци за <i>Salmonella spp</i> ; да се обезбедат точни податоци за контролата на заразни болести кај	Во базата на ИиР досега има регистрирано 195 одгледувалишта на живина

животните и мерките за нивно искоренување . Во регистарот за одгледувалишта со несилки треба да се земе предвид можноста да се прават забелешки за системите на фармите, што е доста важно за анализата на ризик во однос на земањето примероци за <i>Salmonella spp.</i> и оценувањето на благосостојбата на животните.	
Да се подобри соработката меѓу одделенијата, со цел јакнење на инспекцискиот систем.	2015
Воспоставување на процедури за професионален надзор со цел обезбедување на квалитет, непристрасност, постојаност и ефикасност на проверките на самото место.	2015

29. Потточка 11.1., се менува и гласи:

„11.1. Општи национални стратешки цели

Вовед

АХВ е надлежен орган во Македонија во областа за официјална контрола за благосостојба на животните. АХВ е основана со интегрирање на Управата за ветеринарство во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Дирекцијата за храна во рамките на Министерството за здравство, и функционира од јануари 2011.

Законот за заштита и благосостојба на животните („Службен весник на Република Македонија” бр. 113/07 и 136/11) е основен законски акт за надзор на благосостојбата на животните.

АХВ изготви нов закон за заштита и благосостојба на животните кој има одредени подобрувања и дополнувања во однос на постоечкиот закон. Законот се наоѓа во владина процедура и се чека на негово усвојување од страна на Собранието на Република Македонија.

АХВ, Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните е надлежен сектор за благосостојба на животните. Негова надлежност е планирање, координација и мониторинг на активностите на официјалните

ветеринари - ветеринарни инспектори. Ветеринарните инспектори на регионално ниво се надлежни за спроведување на различните мерки и контроли на терен.

Цел

Законот за благосостојба на животните во Македонија е изработен и транспониран од законодавството на ЕУ, со цел да се обезбедат општи правила за заштита на сите видови животни кои се чуваат за производство на храна, волна, кожа или крзно или за други фармски цели, вклучувајќи ги и рибите, влекачите и водоземците. Главната цел е да се обезбеди дека животните не се подложни на болка или страдање кои може да се избегнат, и го обврзува сопственикот/одгледувачот на животни да се придржува до минималните барања за благосостојба. Овие правила ги отсликуваат т.н. `Пет слободи` како што е усвоено од страна на Советот за благосостојба на фармските животни на ЕУ. Тие се:

- Слобода од глад и жед - пристап до вода за пиење и исхрана за целосно здравје и енергија;
- Слобода од неудобност - соодветна средина со заклон и удобна површина за одмор;
- Слобода од болка, повреди и болести - превенција или брз третман;
- Слобода за изразување на нормалното однесување - соодветен простори и опрема, придружба на животните од истиот вид;
- Слобода од страв и вознемиреност - услови и начин на третирање со кои се избегнуваат менталните страдања.

За несилките, телињата и прасињата се применуваат посебни правила. Транспонирањето на одредбите за заштита и благосостојба на пилињата кои се држат за производство намесо - бројлери е предвидено по усвојување на новиот закон за заштита и благосостојба на животните во кој е инкорпориран законскиот основ за донесување на измени и допоолни на правилникот за условите и начините за заштита на фармските животни во кој ќе бидат инкорпорирани и одредбите за бројлерите.

АХВ е насочена кон правилно спроведување на законодавството за благосостојба на животните, и како надлежен орган, АХВ игра важна улога во исполнувањето на оваа задача.“

30. Потточка 11.2.1., се менува и гласи:

„11.2.1. Поделба на функции, задачи и одговорности

АХВ е надлежен орган во Македонија во областа за официјална контрола за благосостојба на животните. Во рамките на АХВ, главната структура надлежна за прашањата во однос на здравствената заштита и благосостојбата на животните е Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните - одговорен за изготвување на правни документи, програми, извештаи, планови за итни мерки и упатства во рамките на својата надлежност како и изработка и спроведување на систем за официјални контроли во однос на благосостојбата на животните.

Надзорот на благосостојбата на животните е уредена на две нивоа:

- 1) Централно ниво – централен надлежен орган – АХВ;
- 2) Локално ниво – локални единици на АХВ;

Прво ниво на надзор на благосостојбата на животните:

Со АХВ раководи директор, којшто го назначува Владата на Република Македонија. Директорот истовремено е и главен ветеринарен службеник (Закон за ветеринарно здравство). Директорот на АХВ е надлежен за усвојување на акти за организација и систематизација на работата и активностите на АХВ, усвојување на други акти поврзани со работата и функционирањето на АХВ (Правилници, прирачници, планови, насоки, одлуки итн.); донесува одлуки за вработување, распределба на персоналот како и во однос на нивните права и обврски, усвојува регулативи поврзани со безбедноста на храната и ветеринарниот надзор и обезбедува извршување на активностите поврзани со безбедноста на храната и ветеринарниот надзор.

Во рамките на АХВ во Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните има неколку одделенија кои треба да го обезбедат функционирањето регулирано со законодавството за благосостојба на животните:

Одделението за благосостојба на животните е надлежно за следново:

- Мониторинг на благосостојбата на животните;

- Изготвување на планови за подобрување на благосостојбата на животните;
- Подготовка на извештаи за благосостојбата на животните,
- Изготвување на законодавството за благосостојба на животните;
- Проверка на доставените фактури за активностите во однос на благосостојбата на животните;
- Комуникација со национални и меѓународни организации во однос на благосостојбата на животните.

Одделението за државна инспекција за здравствена заштита на животните е надлежно за спроведување на официјални контроли за време на одгледувањето, производството и трговијата со живи животни.

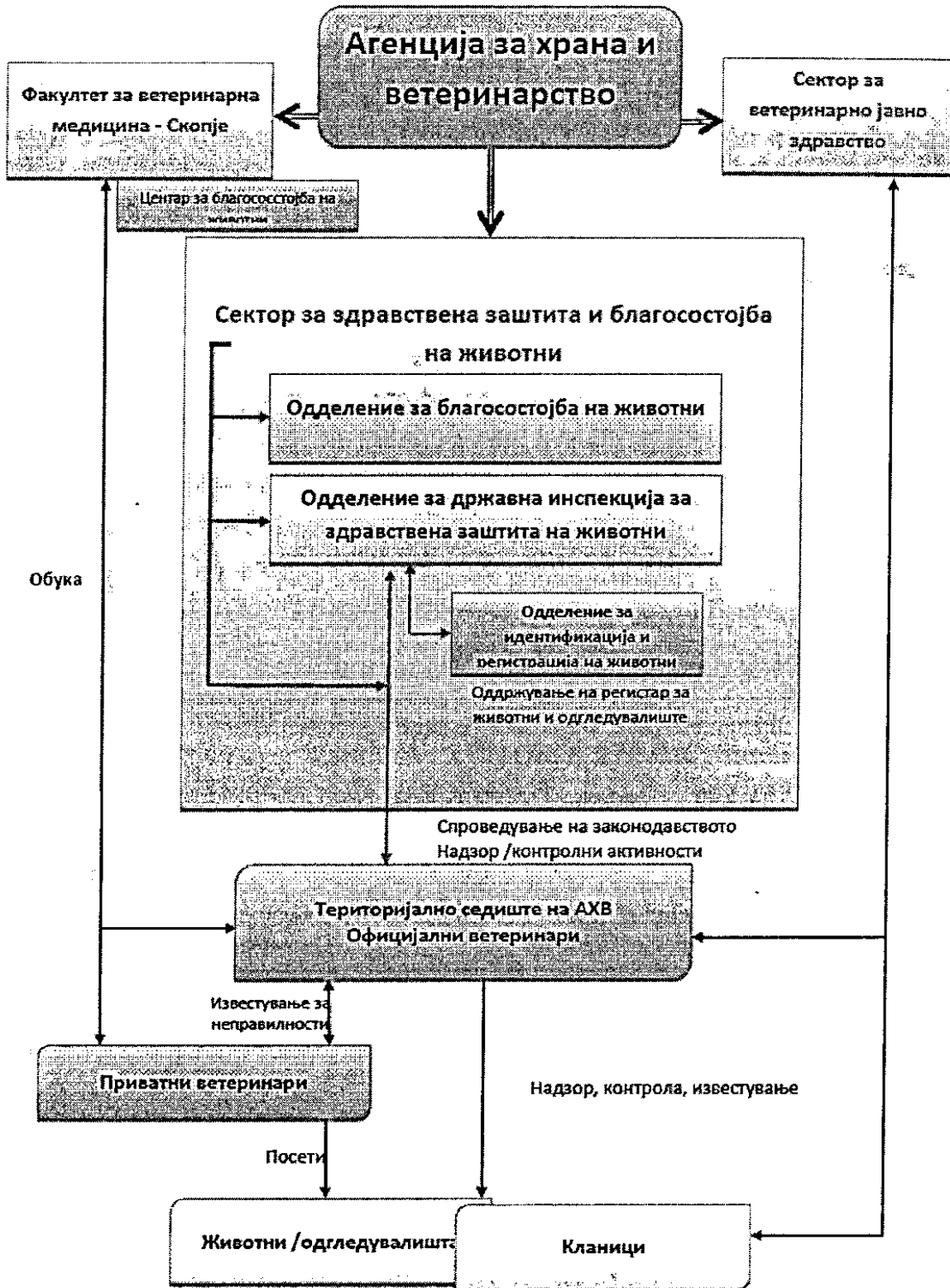
Секторот за ветеринарно јавно здравство е надлежен за координирање на контролата на благосостојбата во кланиците.

Второ ниво на надзор на благосостојбата на животните:

Официјалните ветеринари при одделението за државна инспекција за здравствена заштита на животните, се распоредени во регионалните единици. АХВ располага со 28 регионални/локални единици. Надлежни се за практична реализација на контролите за благосостојба.

Слика бр. 11.1

Структура на надзорот за благосостојба на животните

31. Потточка 11.2.2, се менува и гласи:

„11.2.2. Човечки ресурси

Во Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните има тројца вработени кои се надлежни за контрола на благосостојбата на животните на ниво на фарми и за време на транспорт - раководител на Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните, раководител на Одделението за ветеринарна инспекција и советник во Одделението за благосостојба на животните. Контролите за благосостојба на ниво на фарма ги обезбедуваат официјалните ветеринари од регионалните единици на АХВ. Со контролите за благосостојба во кланици управува персоналот од Секторот за ветеринарно јавно здравство, а истите се спроведуваат од официјални ветеринари во кланици.

Табела бр. 11.1

Број на персонал вклучен во благосостојбата на животните

Број	Ниво на надзор и контрола	Број на вработен персонал	Забелешки
1.	Централно ниво (прво ниво)	1.	
2.	Регионално ниво (второ ниво)	65 + 47	47 -јавно здравство и надлежно за официјални контроли во текот на колењето.

32. Потточка 11.3, се менува и гласи:

„11.3. Број на животни и одгледувалишта и превозници

Табела бр. 11.2

Број на животни и одгледувалишта и превозници

видови	Број на одгледувалишта	Број на животни	Зачестеност на инспекции
говеда	29.541	213.747	10% од одгледувалиштата регистрирани во системот за ИиР
овци	4953	706865	5% од вкупниот број на животни регистрирани во системот за ИиР или 3% од одгледувалиштата во кои се присутни 5% од вкупниот број на животни регистрирани со системот за ИиР
кози	6094	68027	
Овластени превозници			Овластувањето на превозниците е планирано да се изврши во рок од една година од донесување на новиот Закон за заштита и благосостојба на животните (преоден период пропишан во текстот на законот).

33. Потточка 11.4., се менува и гласи:

„11.4. Методи за надзор и контролни активности

Законска основа

Примарното законодавство е спроведено преку законите. Законот за заштита и благосостојба на животните („Службен весник на Република Македонија” бр. 113/2007 и 136/2011)) е основен законски акт за надзор на благосостојбата на животните. Со овој закон се утврдени минималните барања за заштита и благосостојба на одреден вид животни при одгледувањето, чувањето и држењето на животните на фарма. Со законот се уредува заштитата и благосостојбата на животните во текот на транспортот, колењето и убивањето и исто така – заштитата на регистрираните кучиња, домашни миленици, кучиња скитници, животни од зоолошки градини и животни кои се користат за експериментални или научни цели.

Подзаконските акти се усвоени во правилникот (Видете ја листата подолу). Воспоставено е соодветно законодавство во однос на благосостојбата на животните на фарма и во текот на колењето. Во моментот, законот за благосостојба на животните за време на транспортот е во Секретаријатот за законодавство.

Постојат следниве правилници:

- Правилник за условите и начините за заштита на фармските животни („Службен весник на Република Македонија” бр. 140/09);
- Заштита и благосостојба на експериментални животни („Службен весник на Република Македонија” бр. 110/10);
- Начинот за постапување со животните за време на убивање („Службен весник на Република Македонија” бр. 163/10);
- Правилник за техничките услови за прифатилиштата, условите за чување на животните во прифатилиштата, постапките за еутаназијата, начинот на водење на евиденција и начинот на вршење надзор, формата и содржината на регистарот и начинот на регистрација, како и информациите потребни за регистрација („Службен весник на Република Македонија” бр. 141/10);
- Правилник за начинот за регистрација, формата и содржината на образецот на барањето за регистрирање на одгледувалишта, формата и содржината на картата за идентификација на одгледувалиштето, начинот на пријавување и евидентирање на промените на одгледувалиштето и одгледувачот како и видовите на други животни („Службен весник на Република Македонија” бр.

24/13 година) Правилник за заштита на животните зо време на превоз на транспортот („Службен весник на Република Македонија” бр. 03/12).

Во изработка

- Заштита на животните кои се чуваат во зоолошките градини
- Правилник за изменување и дополнување на правилникот за начините и условите за заштита на фармските животни

Официјални контроли

Благосостојба на фармски животни

Системот за спроведување на официјалните контроли за благосостојба на животните е во развојна фаза. Во моментот контролите се вршат по барање на централниот орган, како на пример со цел одобрување на субвенциите во рамките на ИПАРД (претпристапната програма на ЕУ) (постои меморандум за разбирање со АХВ за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој) или по добиени претставки од граѓани, или со цел регистрација на одредени институции (на пример, објекти за експериментални животни), контроли во зоолошки градини итн.

Во текот на 2013 спроведени се следните контроли за благосостојба (Видете табела 11.2). Целта на овие контроли е да се добијат официјални податоци за благосостојбата на секоја од фармите. За таа цел, АХВ објави посебен документ за инспекција – контролна листа, која ќе се пополнува за време на инспекциите на фарма.

Благосостојба на животните за време на транспорт и контрола на транспортот

Не се спроведени официјални контроли за благосостојбата на животните за време на транспортот.

Регистрација на превозниците е планирано да се изврши во рок од една година од донесување на новиот Закон за заштита и благосостојба на животните (преоден период пропишан во текстот на законот).

По извршување на регистрација на превозниците АХВ ќе воспостави систем за официјални контроли на превозниците. Во моментот системот за регистрација на превозниците е во развојна фаза. “

34. Потточка 11.6., се менува и гласи:

„11.6. Документација за надзорот и контролата

Протоколи за инспекција, оперативни прирачници

АХВ има изготвено контролни листи за спроведување на официјални контроли за благосостојба на одгледувалишта со свињи, несилки и говеда но не се применуваат постојано.

Во изработка се работните упатства за спроведување на официјалните контроли за благосостојба на фармата.

Известување за резултатите од официјалните контроли

Во изработка е наредбата за известување за резултатите од официјалните контроли. Официјалните ветеринари на месечно ниво испраќаат извештај за сите побарани информации до Секторот за здравствена заштита и благосостојба на животните во рамките на АХВ. Во моментот не се усвоени и спроведени еднообразни обрасци за известување. Ветеринарниот информативен систем е во изработка, каде што е предвидено да се спроведат поглавјата за известување за резултатите од контролите за благосостојба на животните.

Приватните ветеринари се обврзани да ги известуваат официјалните ветеринари за непочитувања на благосостојбата на животните, кои ги утврдиле во текот на секојдневната работа.“

35. Потточка 11.8., се менува и гласи:

„11.8. Информатички систем и бази на податоци

Во Електронската база на податоци се дадени информации за идентификација и регистрација на животните (системот е детално опишан во Поглавјето „Контролен систем – Идентификација и регистрација на животните“). Во електронската база на податоци се наведени кодот за идентификација на секое одгледувалиште, видовите животни (говеда, овци и кози) и бројот на животни од секое одгледувалиште, како и името и

адресата на одгледувачот, видот на производство (млеко, месо и волна), тип на одгледувалиште (општо, добиточен пазар, планинско пасиште, пасиште, саем, еколошка фарма, кланица и селско пасиште).

Во рамките на ветеринарниот информатички систем во тек е изработка на дел за целите на благосостојбата на животните. Ќе има модул за регистрација на сите видови фарми, превозници, модул за контролни цели - протоколи, резултати од инспекции итн. Информатичкиот систем исто така ќе се користи за добивање на извештаите од официјалните контроли. Ставањето во функција на модулите за благосостојба на животните е предвидено за 2014 година.“

36. Потточка 11.9., се менува и гласи:

„11.9. Систем за обуки

Обуката во областа на благосостојба на животните се смета како важна алатка во контекст на развивање на најдобрите практики и сообразност со барањата утврдени во законодавството.

Системот за обуки во однос на благосостојбата на животните е во фаза на развој, иако досега се обезбедени неколку обуки, особено за персоналот од централно ниво, како на пример, обуки организирани од TAIEХ или DG SANCO. Исто така спроведени се и обуки од експерти од централно ниво на АХВ за регионалните инспектори (официјални ветеринари) и за одобрените ветеринари.

Нема воспоставено систем преку којшто би можело да се даде упатување за потребите од обуки на персоналот. Официјалните ветеринари не се обучени во сите области во кои се очекува да вршат контроли на благосостојбата на животните. Но според планот за обуки за 2014 година предвидени се обуки за благосостојба на животните, особено на животните кои се чуваат за фармски цели (вклучувајќи ги и пазарите), благосостојба на животните во текот на транспортот и убивањето. Во моментот се прави проценка на потребата од обуки и АХВ ќе објави тригодишна програма за обуки.

Центарот за благосостојба на животните во рамките на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје е овластен од АХВ како официјален центар за обуки, за благосостојба на животните.

Официјалните ветеринари редовно земаат учество на обуките од DG SANCO, за благосостојба на животните, кои се организираат во рамките на програмата за обуки на ЕУ „Подобра обука за побезбедна храна“ (BTSE). “

37. Потточка 11.10., се менува и гласи:

„11.10. Соработка со други институции/организации

Соработката со другите институции или јавни организации во областа на благосостојба на животните е обезбедена со:

- Со поддршка од RSPCA, спроведено е проект-истражување за проценка на бројот на кучиња скитници и јавното мислење на оваа тема на територија на градот Тетово
- Центар за благосостојба на животните - Факултет за ветеринарна медицина во Скопје
- Со поддршка од RSPCA, спроведена е обука за техничкиот персонал кој работи во регистрираните прифатилишта за кучиња скитници и нерегистрирани кучиња.;
- Меморандум за соработка со Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој
- Постои соработка со невладини организации во Скопје, што главно се однесува на заштита на животните скитници.“

38. Потточка 11.11, се менува и гласи:

„11.11. Приоритети за контрола на благосостојба на животните за 2012 – 2016 година

Табела бр. 11.3

бр	предмет	Активност	предвидено е да се реализира
1.	Инспекциски план за официјални контроли за благосостојба на	Изработка на инспекциски план, одредување на фарми и други објекти кои треба	наведен е во годишниот план

	животните	да се контролираат, утврдување на зачестеноста на контролите	
2.	Работни упатства/процедури, како што е наложено со член 8 од Регулативата (ЕЗ) бр 882/2004	Изработка на систем за спроведување на официјални контроли - изработка на работни упатства/оперативни прирачници	Континуирана активност, некои документи ќе бидат завршени до крајот на Јули 2014 година.
3.	Документација и известување за резултатите од инспекциите, како што е наложено со Одлуката 2006/778/ЕЗ на Комисијата и Регулативата 1/2005	Подготовка на барањата за известување за контролите кои се спроведуваат на локално ниво	Одлука 2006/778/ЕЗ - септември 2012 година и Регулатива 1/2005 - декември 2012 година .
4.	Обука на персоналот, како што е утврдено во член 6 од Регулативата (ЕЗ) бр 882/2004	Обука за благосостојба на животните за персоналот кој врши официјални контроли, со цел да се обезбеди дека персоналот е компетентен.	Официјалните ветеринари ќе добиваат континуирани обуки.
5.	Лични и материјални средства, согласно член 4 став (2) точки (в) и (г) од Регулативата (ЕЗ) бр 882/2004	Да се обезбеди доволен број на персонал којшто ќе биде компетентен, и исто така да се осигура дека имаат пристап до соодветните објекти и опрема.	Постепено за време на реализацијата на ПНКП

39. Насловот на Поглавје 12, се менува и гласи: „Контролен систем за храна од животинско потекло“.

40. Потточка 12.2., се менува и гласи:

„12.2. Соодветно законодавство

Основниот правен акт е Законот за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14), со кој се регулира контролата на безбедноста на храна во сите фази (производство, преработка, складирање, транспорт, дистрибуција, малопродажба и достава). Со законот се регулираат општите и специфичните услови и обврски за операторите за храна, нивната регистрација и одобрение, условите за увоз и извоз на храна од животинско и неживотинско потекло, официјалните контроли и нивното финансирање заедно со мониторингот на резидуи и недозволени супстанции.

Табела бр. 12.1

Транспонирање на законодавството на ЕУ, релевантно за секторот, во националното законодавство на Македонија.

ЗАКОНОДАВСТВО НА ЕУ		НАЦИОНАЛНО ЗАКОНОДАВСТВО/СТАНДАРД
Регулатива бр 178/2002	Општ закон за храна	Закон за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14)
Регулатива бр 852/2004	Хигиена на прехранбени производи	Закон за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14) Правилникот за општите барања за примарно производство и придружни операции како и општите барања за храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 12/12);
Регулатива	Хигиена на	Закон за безбедност на храна („Службен

бр 853/2004	храната од животинско потекло, конкретно Анекс I, II и III (оддели II, V и VI)	весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14) Правилник за посебните барања за храна од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија” бр. 115/08 и 21/09)
Регулатива бр 854/2004	Официјални контроли на храна од животинско потекло, конкретно Анекс I	Закон за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14) Правилник за начинот и постапката на вршење на службените контроли на производите од животинско потекло, наменети за исхрана на луѓето („Службен весник на Република Македонија” бр. 95/2009); Правилник за посебните барања за контроли на Trichinella во месото („Службен весник на Република Македонија” бр. 127/12)
Регулатива бр 882/2004 —		Закон за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14)
Регулатива бр 2073/2005	Микробиолошки критериуми за прехранбени производи	Правилник за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната („Службен весник на Република Македонија” бр. 100/13)
Регулатива бр 2074/2005	Мерки за спроведување, поточно член 1 и 4 и Анексите	Горенаведената одредба од Регулативата 2074/2005 е земена предвид во националното законодавство. Правилник за начинот и постапката на

	I и IV	<p>вршење на службените контроли на производите од животинско потекло, наменети за исхрана на луѓето („Службен весник на Република Македонија” бр. 95/2009);</p> <p>Правилник за посебните барања за храна од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија” бр. 115/08 и 21/09)</p> <p>Анекс IV не е транспониран во националното законодавство.</p>
Директива 96/93/ЕЗ на Советот	Мониторинг на резидуи	<p>Правилник за начинот на вршење на мониторинг и контрола на присуство на резидуи и контаминенти во живите животни и храната од животинск потекло, начинот на вршење на официјалните контроли и постапките за мониторинг и контрола на резидуи и недозволен супстанции и мерките кои се преземаат во случај на сомнение и на позитивен наод на присуство на резидуи и недозволен супстанции („Службен весник на Република Македонија” бр. 80/11).</p> <p>Максималното дозволено ниво на резидуи во ветеринарно медицински препарати (MRL) за одредени производи од животинско потекло, е дадено во Листата на фармаколошки супстанции, одобрени за употреба во ветеринарната медицина („Службен весник на Република Македонија” бр. 140/12)</p> <p>Максималното ниво на резидуи од</p>

	<p>одредени супстанции (пестициди, микотоксини, тешки метали и други контаминанти) е утврдено во Правилникот за општите барања безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118/05) – делумно на сила, Правилникот за општите барања за безбедност на храната во однос на максималните нивоа на одделни контаминанти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 102/13) и Правилникот за општите барања за безбедност на храната во однос на максимално дозволените нивоа на резидуи од пестициди во или врз храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 156/13). Опфатено е исто така и максималното ниво на резидуи на одредени супстанции (пестициди, микотоксини, тешки метали и други контаминанти)</p>
--	--

41. Потточка 12.3., се менува и гласи:

„12.3. Организација и структура на официјалната контрола

АХВ е централен надлежен орган во Македонија за контрола на храна, храна за животни, здравствената заштита и благосостојба на животните, здравствената заштита на растенијата како и контрола на храна од животинско потекло. Со АХВ раководи директор, кого што Владата на Република Македонија го назначува и го разрешува од должноста.

Внатрешната организација на АХВ ја утврдува директорот со помош на акти за внатрешна организација и систематизација на работата и должностите, согласно компетенциите на АХВ.

Секторот за ветеринарно јавно здравство во АХВ е директно надлежен за развој и одржување на системот за надзор и официјалните контроли на храната од животинско потекло. Овој сектор има 6 одделенија, од коишто две се вклучени во контролата на храната од животинско потекло - Одделение за безбедност на храна од животинско потекло и Одделение за државна инспекција за ветеринарно јавно здравство, со регионалните единици.

Согласно одредбите од Законот за квалитет на земјоделските производи, АХВ е орган надлежен за вршење на инспекциски надзор на производите од животинско потекло во однос на нивниот квалитет.

Понатаму, со Законот за безбедносот на храната на АХВ и се дава можност да ги пропише барањата во однос на квалитетот на храната, доколку материјата за квалитет на храната не е уредена со Законот за квалитет на земјоделските производи.

Во врска со погоре наведеното и надлежностите на АХВ во областа на квалитетот на храната од животинско потекло, согласно законските овластувања кои произлегуваат од Законот за безбедност на храната и Законот за квалитет на земјоделските производи, АХВ зема активно учество во процесот на изготвување и спроведување на подзаконските акти кои произлегуваат од двата закони, а се однесуваат на квалитет на храната од животинско потекло.

Законското овластување произлегува од:

1. Закон за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија” бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14);
2. Правилник бр. 11-288/3 од февруари 2011 „за внатрешна организација на АХВ“ објавен врз основа на член 55, став 1 од Законот за организација и работа на државните административни тела.
3. Правилник бр. 11-288/3 „За систематизација на работните места во АХВ“ објавен врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на државните административни тела. („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00,44/02, 82/08 and 167/10)

Хиерархискиот однос во рамките на АХВ

Сите надлежности на АХВ се централизирани на ниво на директор. Спроведувањето и извршувањето на контролите е од страна на официјалните ветеринари распределени во регионалните единици регионалните единици се директно подредени на Секторот за ветеринарно јавно здравство Со секторот управува раководителот на сектор, кој е под директен надзор на заменик-директорот на АХВ. Под нозор на раководителот на секторот се шест одделенија:

- Безбедност на храна од животинско потекло;
- Квалитет на храна од животинско потекло;
- Ветеринарно медицински препарати;
- Нус-производи од животинско потекло;
- Безбедност на храна за животни и исхрана на животни;
- Државна инспекција за ветеринарно јавно здравство со регионалните единици.

Две одделенија се директно вклучени во официјалните контроли на храната од животинско потекло:

- Со одделението за безбедност на храна од животинско потекло, управува раководител на одделение, кој е под директен надзор на раководителот на Секторот за ветеринарно јавно здравство. Под надзор на раководителот на одделение, има пет вработени на централно ниво.
- Со одделението за државна инспекција во ветеринарно јавно здравство, управува раководител на одделение, кој е под директен надзор на раководителот на Секторот за ветеринарно јавно здравство. Под надзор на раководителот на одделението се четворица вработени на централно ниво и 40 официјални ветеринари во регионалните единици.

12.3.1. Поделба на функции, задачи и одговорности

Централно ниво

Главни функции на Секторот за ветеринарно јавно здравство:

Учествува во изготвувањето на примарното законодавство и подзаконските акти, програми и други акти во однос на ветеринарното јавно здравство, подготвува анализи, информации, организира и

соработува со други надлежни органи и сектори, врши активности во однос на официјални контроли, организира и спроведува ветеринарно-санитарни проверки и контроли во кланиците, објектите за производство, преработка и складирање на производи од животинско потекло, организира и врши официјални контроли на бизнис операторите со храна, други физички и правни субјекти согласно законот за ветеринарно јавно здравство на сила, спроведува анализи и поднесува извештаи како и други задачи во однос на ветеринарното јавно здравство.

Главни функции на Одделението за безбедност на храна од животинско потекло:

- Врши регистрација и ги одобрува објектите со храна од животинско потекло;
- Врши регистрација на бизнис операторите со храна кои увезуваат храна од животинско потекло;
- Изготвува контролни програми, за зоонози и резидуи, како и други програми по потреба;
- Изготвување на подзаконски акти и работни процедури за официјални контроли (правилници);
- Учествува во изготвувањето на примарното законодавство и подзаконските акти, програми, стандардни оперативни процедури, упатства и други акти во однос на ветеринарното јавно здравство;
- Учествува во процесот на реструктурирање (унапредување) на објектите и операторите со храна од животинско потекло согласно критериумите и барањата на новата законска регулатива усогласена со критериумите и барањата на Европската Унија.

Главни функции на одделението за државна инспекција:

- Координација на контролните активности во целата земја;
- Изработка и реализација на годишните планови и програми за официјални контроли;
- Надзор на работата на ОВ и соодветно спроведување на законот за официјални контроли;
- Собирање и обработка на податоци, подготовка на извештаи. Одделението добива месечни извештаи од регионалните единици;

- Координација на активностите за управување со ризик и донесување одлуки.

Пет теренски/локални (официјални ветеринари) работат на терен и помагаат во раководењето на инспекциската работа.

Територијално ниво:

40 официјални ветеринари работат во 16 РЕ на АХВ. Согласно законот за безбедност на храна, официјалните ветеринари како државни ветеринарни инспектори, имаат право и обврска да:

- Вршат инспекција во сите фази на производството, преработката и дистрибуцијата, кај бизнис операторите со храна;
- Вршат контрола на производи и материјали кои доаѓаат во контакт со храна во сите фази на производството, преработката и дистрибуцијата
- Вршат контрола и одобруваат увоз на храна од животинско потекло;
- Земаат примероци за лабораториски анализи и испитувања;
- Издаваат мерки за отстранување на утврдените недостатоци;
- Издаваат забрана за објекти и опрема за производство и трговија или на нивни делови во случај на неусогласеност со стандардите и барањата утврдени во овој Закон и одредбите усвоени согласно овој закон;
- Издаваат забрана за производство и трговија со храна која претставува ризик по здравјето на луѓето;
- Издаваат наредба за отстранување на небезбедна храна;
- Издаваат наредба за изземање на лица од производството и пуштањето во промет на храна, за кои е утврдено дека се носители на заразни болести кои се пренесуваат преку храна.
- Преземаат други мерки за заштита на здравјето на луѓето од ризици кои произлегуваат од небезбедна храна;
- Усвојуваат одлуки во административните процедури;
- Имаат слободен пристап до објекти, опрема, одгледувалишта, простории и средства за транспорт, како и до записите и документацијата, вклучувајќи ја и електронската база на податоци во однос на предметот на инспекција.

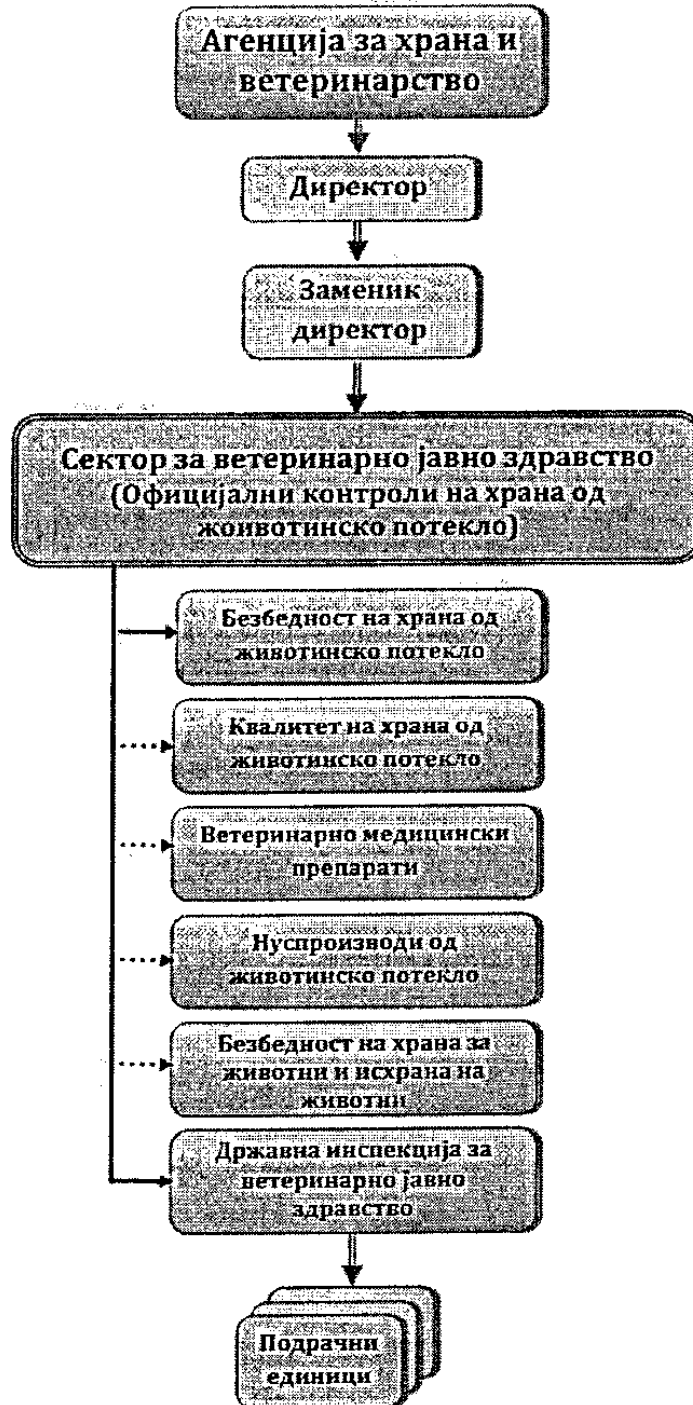
Официјалните ветеринари ги имаат сите законски овластувања за спроведување на своите задачи и во секое време имаат целосен пристап до просториите и документацијата на бизнис операторот со храна. Во законот на сила е наведено дека со статусот на ОВ треба да се обезбеди непристрасност и не смее да има конфликт на интереси во однос на животните или производите за кои се врши сертификација или пак во објектите или одгледувалиштата под нивен надзор.

Официјалните помошници се вклучени во анте- и пост-мортем инспекциите. Може да им помагаат на официјалните ветеринари за време на официјалните контроли. Официјалните ветеринарни техничари може да им помагаат на официјалните ветеринари во сите задачи согласно следниве ограничувања и сите посебни правила утврдени со посебните барања:

Во однос на инспекцијата, официјалните ветеринарни помошници може само да собираат информации за добри хигиенски практики и процедури засновани на HACCP; во однос на ante mortem инспекцијата и проверките за благосостојбата на животните и може да извршат првична инспекција на животните и да помогнат во извршувањето на практичните задачи, во однос на post-mortem испитувањето. Официјалните ветеринарни помошници работат под надзор на официјалниот ветеринар.

Слика бр. 12. 1

Органограм на Секторот за ветеринарно јавно здравство.
(Официјална контрола на храна од животинско потекло)

12.3.2. Оперативни критериуми

Оперативните критериуми за АХВ се утврдени во Законот за безбедност на храна и со нив треба да се осигура:

- ефикасност и соодветност на официјалните контроли за храна во сите фази на производство, преработка и дистрибуција;
- персоналот кој врши официјални контроли е слободен од конфликт на интереси;
- расположливост со соодветен лабораториски капацитет за испитување и доволен број на соодветно квалификуван и искусен персонал, со цел ефикасно и делотворно извршување на официјалните контроли и контролните задолженија;
- расположливост со соодветени и правилно одржувани простории и опрема, како би се обезбедило дека персоналот може ефикасно и делотворно да ги спроведува официјалните контроли;
- да се утврдени планови за итни мерки и подготвеност да се спроведат таквите планови во итни случаи.

АХВ мора да обезбеди ефикасна и делотворна координација меѓу сите надлежни органи вклучени во официјалните контроли на сите нивоа, вклучувајќи ги и активностите за заштита на животната средина јавното здравје и здравјето на животните.

АХВ треба да обезбеди непристрасност, квалитет и постојаност на официјалните контроли на сите нивоа, ефикасна и делотворна координација и соработка меѓу различните одделенија.

12.3.3. Ресурси за контрола на храна од животинско потекло

АХВ располага со задоволителни материјални средства во рамките на внатрешните организациони единици: опремени простории, вклучувајќи и директни телефонски линии, ИТ опрема со интернет врска, софтверски системи, моторни возила и професионална работна опрема за инспекторите.

Согласно законот, АХВ има право да собира надоместоци за официјалните контроли на објектите за производство, преработка и ракување со храна од животинско потекло. Висината на надоместоците е

директно транспонирана во националното законодавство од Регулативата 882/2004. Надоместоците од официјалните контроли делумно се префрлаат во буџетот на АХВ а делумно во државниот буџет на Република Македонија.

12.3.4. Обучување на персоналот на АХВ

Согласно член 82 од Законот за безбедност на храна, АХВ обезбедува дека сите лица кои вршат официјални контроли:

- стекнале соодветна обука, за нивната област на компетентност, која им овозможува да ги вршат работите за кои се надлежни и да вршат официјални контроли на доследен начин;
- во тек се со најновите случувања во нивната област и ако е потребно, редовно да посетуваат дополнителни обуки;
- способни се за мултидисциплинарна соработка.

Директорот на АХВ поблиску ги утврдува методите и процедурите за обука на персоналот кој врши официјални контроли и методот на проверка на стекнатото знаење.

Согласно Правилникот за начинот и постапките на вршење официјални контроли на храна од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија” бр. 95/2009), кој е во согласност со барањата од Регулативата 854/2004 Анекс I, Оддел III, Поглавје IV, ОВ и неговите помошници мора да имаат познавања и да посетуваат обуки за мултидисциплинарните прашања споменати во соодветниот Правилник.

Бидејќи во моментот не е воспоставен систем за внатрешни обуки, има можност експертите од надлежниот орган и официјалните ветеринари да учествуваат во обуки финансирани од странство, како што се на пример BTSF и обуките финансирани од Светска Банка. Раководителот на секторот ги номинира учесниците на тие обуки.

Внатрешни обуки за официјалните ветеринари, обезбедени согласно од случај до случај, на пример за проблеми со салмонела, за сертификација итн. Во рамките на овие обуки покрај експерти од централно ниво, вклучени се и обучувачи од Факултетот за ветеринарна медицина.

12.3.5. Надзор на официјалните ветеринари

Нема формализирани процедури за надзор на официјалните ветеринари. Но во моментов се предвидува да се обезбеди надзор на годишно ниво за официјалните ветеринари вклучени во контрола на објекти за преработка на производи од животинско потекло, кои се извезуваат или се наменети за извоз во ЕУ.

Раководителот на одделението за државна инспекција го планира надзорот, а претставници на Секторот за ветеринарно јавно здравство имаат улога на надзорници. Таквите посети за надзор од одделенијата на Секторот за ветеринарно јавно здравство се вршат само ако се јават проблеми во одредена РЕ или во вонредни ситуации Главната цел на надзорот е анализа на ефикасноста на работата во РЕ и изготвување на предлози за подобрување и оптимизација на нивните активности.

За целите на надзорот, изготвена е посебна контролна листа и истата се пополнува при посетата на РЕ. Последователно се утврдуваат корективните мерки.

Контролната листа - за контрола на исполнувањето на задачите од страна на официјалните ветеринари во Секторот за ветеринарно јавно здравство (10.03.10.) се состои од следниве поглавја:

- Контрола за утврдување на спроведувањето на работните задачи од страна на официјалните ветеринари;
- Зачестеност и организација на официјалните контроли;
- Контролите од страна на официјалните ветеринари во однос на основните санитарни барања за производствените објекти во кои се врши преработка и дистрибуција на храна;
- Контрола на работата на ветеринарите во официјалните одгледувалишта;
- Контрола на работата на официјалните ветеринари во кланиците, објектите во кои се врши преработка на дивеч и објектите за засекување;
- Контрола на работата на ветеринарите во објектите за производство на млеко;
- Други записи.

12.3.6. Назначени лаборатории за официјална контрола, контролни програми за лабораторија

Институтот за храна во рамките на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје е одобрен и назначен од министерот на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, како Национална референтна лабораторија за испитување на присуството на резидуи од одредени супстанции, ветеринарни лекови и контаминанти во живи животни и храна од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија” бр. 113/2007).

Факултетот за ветеринарна медицина - Скопје е акредитиран според ИСО 9001:2000 стандарди од BSI и МКС ISO/IEC 17025:2006.

Во доменот на акредитација на Институтот за храна спаѓаат 75 методи вклучувајќи микробиологија, хемија и резидуи и контаминанти во храната. 26 Од акредитираните методи се наменети за анализа на резидуи и контаминанти, од кои 17 се за анализи на официјални мостри предвидени со НМПР. Лабораторијата има воведено и валидирано два нови скрининг методи и четири потврдни методи. Во текот на изминатата година лабораторијата спроведуваше интензивни обуки за работа на новата аналитичка опрема, и на истата се поставени еден скрининг и еден конфирмационен метод.

Во 2012 Лабораторијата спроведе ревалидација на некои од методите кои веќе се користат како и валидација на новите скрининг и конфирмациони методи наведени во годишниот план за резидуи и контаминанти. Валидацијата е спроведена според Одлуката на Комисијата 2002/657. Ревалидацијата на скрининг методите е спроведена согласно планираната динамика. Активностите во следниот период ќе бидат фокусирани на развивање и валидирање на скрининг и потврдни методи за анализа на ивермектини, бензимидазоли, кокцидиостатици, тиреостатици, и предвиден рок за тоа е октомври 2013.

Националната референтна лабораторија зема учество во ПТ шема организирана од страна на Референтна Лабораторија на Заедницата и други ПТ провајдери (ФАПАС).

АХВ има изготвено две програми за мониторинг за храна од животинско потекло:

1. Националната програма за мониторинг „За контрола на резидуи од ветеринарни лекови и контаминанти во живи животни и прехранбени производи од животинско потекло“ се спроведува во Република Македонија од 2002 година, со усвојување на Правилник за начинот на вршење на мониторинг и контрола на присуство на резидуи и контаминанти во живите животни и храната од животинско потекло, начинот на вршење на официјалните контроли и постапките за мониторинг и контрола на резидуи и недозволените супстанции и мерките кои се преземаат во случај на сомнение и на позитивен наод на присуство на резидуи и недозволените супстанции („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/11). Република Македонија е наведена во Одлуката 2004/432/ЕЗ како земја која има одобрен план за мониторинг на резидуи, за говеда, овци и кози, и млеко, согласно Директивата 96/23/ЕЗ на Советот.
2. Националниот контролен план за „Намалување на присуството на салмонела во кокошки (*Gallus gallus*)“ во Република Македонија е одобрен од страна на Директорот на АХВ на 15.07.2011.

Програмата за користење на средствата за здравствена заштита на животните во 2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 27 од 03/03/2011) е буџетска програма со која се распределуваат средства за лабораториски контроли, и опфатени се и следниве програми за мониторинг:

- Мониторинг на контролата на резидуи при производството на производи од животинско потекло;
- Мониторинг на салмонела и други зоонотски агенси во производи од животинско потекло;
- Мониторинг на критериумите за сурово млеко наменето за исхрана на луѓето

- Мониторинг на критериумите за микробиолошка исправност на производи од животинско потекло и увоз на производи од животинско потекло.

Програмите за користење на средствата за ветеринарно јавно здравство во 2012 и 2013 година се буџетски програми со кои се распределуваат средства за следните активности:

- Следење и откривање на присуство на резидуи во суровините и производите од животинско потекло и следење на употребата на ветеринарно медицински препарати кај домашните животни и утврдување на антимикробната резистенција;
- Следење и откривање на салмонелозата и други зоонотски агенси кај животните, храната од животинско потекло и храната за живони;
- Програма за мониторинг на хигиенската исправност и квалитетот на храната од животинско потекло;
- Програма за мониторинг на безбедноста и хигиенската исправност на храната за животни и другите производи за исхраната на животните;
- Програма за мониторинг на критериумите за сирово млеко кај молзните грла чие млеко се користи за исхрана на луѓето;
- Центар за несакани дејства од употребата на ветеринарно медицинските препарати.

Заради прашања во однос на буџетот, единствено програмата за контрола на резидуи е во целост спроведена.“

42. Потточка 12.6.3., се менува и гласи:

„12.6.3. Инспекција и аудит

Општите обврски во однос на организацијата на официјалните контроли се утврдени во Законот за безбедност на храна. АХВ мора да обезбеди дека официјалните контроли редовно се извршуваат врз основа на анализа на ризик и со соодветна зачестеност, земајќи ги предвид:

- идентификуваните ризици поврзани со животните, храната; бизнисите со храна, употребата на храна или било кој друг процес, материјал, супстанција, активност или операција кои може да влијаат врз безбедноста на храната;
- претходната евиденција на бизнис операторите со храна во однос на сообразноста со овој Закон или пак со одредбите усвоени согласно овој Закон или со одредбите за здравствена заштита и благосостојба на животните;
- веродостојноста на сите извршени самостојни проверки;
- било какви информации кои може да наведат на неусогласеност со одредбите од овој Закон.

Официјалните контроли се спроведуваат без претходна најава, освен во случаи каде што е потребна претходна најава на бизнис операторите со храна. Официјалните контроли исто така може да се вршат ад хок.

Официјалните контроли се вршат во било која фаза на производството, преработката и дистрибуцијата на храна. Тоа подразбира, контрола на бизниси со храна, за употреба на храната, нејзино складирање, на сите процеси, материјали, супстанции, активности, вклучително и транспортот на храна и на живи животни.

Официјалните контроли се применуваат на пуштањето во промет и увозот и извозот.

Официјалните контроли треба да опфаќаат и аудит на добрата хигиенска практика и на процедурите и инспекциите засновани на HACCP.

Со аудитите за добра хигиенска практика треба да се потврди дека сите бизнис оператори со храна, континуирано и правилно ги применуваат процедурите во однос на:

- проверка на информациите за ланецот на храна;
- проектирањето на објектите и одржувањето на просториите и опремата ;
- пред-оперативната, оперативната и постоперативната хигиена;
- личната хигиена;
- обука за хигиена за време на работата;
- контрола на штетници;
- квалитет на водата;
- контрола на температурата;

- контрола на храната која се внесува и се испорачува од објектот како и сета пропратна документација.

Аудитите се вршат врз основа на централизирани наредби кои ги издава Директорот на АХВ.

АХВ врши проверка на сообразноста со барањата во однос на аплицирање на идентификациските маркици во сите објекти кои се одобрени согласно овој Закон и одредбите усвоени согласно овој Закон, како дополнение на потврдата на сообразноста со друите барања за следливост.

Предвидените инспекции ги вршат официјалните ветеринари согласно планот за инспекции, упатствата за зачестеност на официјалните контроли и Правилникот за официјални контроли на бизнис операторите со храна и објектите за производство, преработка и ракување со храната од животинско потекло.

Вонредните инспекции се вршат по барање, согласно наредбите од АХВ, во итни случаи, како би се оцениле претставките од потрошувачите, за болести предизвикани од храна.

Пост-мортем и анте-мортем инспекциите во кланиците и инспекциите во објектите за засекување на месо ги вршат истите официјални инспектори кои се надлежни за официјалната контрола (аудит, инспекции) во регионот.

Објектите кои извезуваат во ЕУ се под постојан надзор на официјален ветеринар. Ако официјалниот ветеринар утврди дека објектот што врши извоз не ги исполнува веќе потребните услови или пак утврди дека не се отстранети неправилностите за одреден временски период тогаш се постапува согласно член 52 од Законот за безбедност на храната, односно АХВ ги иззема овие објекти од регистарот на објекти одобрени за извоз. Со цел полесно да може да се имплементираат и применуваат законските одредби како и соодветните дополнителни барања од Европската комисија за увоз на производи од животинско потекло, изготвено е Упатство за начинот на одобрување и контрола на објектите за производство, преработка и промет со храна од животинско потекло која се извезува во земјите членки на Европската Унија.“

43. Потточка 12.9., се менува и гласи:

„12.9. Официјални контроли од секторот за храна од животинско потекло

12.9.1. Сектор за млеко и млечни производи

Табела бр. 12.2

Објекти подлежни на официјална контрола од АХВ

Тип на објекти	Број на објекти	Зачестеност на инспекции
Млечни фарми	11 000	Согласно годишниот план, најмалку еднаш годишно
Објекти за преработка на млеко	71	<p>Во големите објекти за преработка на млеко:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за објекти со висок ризик, еднаш неделно, - за објекти со среден ризик, двапати месечно - за објекти со низок ризик, еднаш месечно, <p>Во останатите објекти за преработка на млеко:</p> <ul style="list-style-type: none"> - за објекти со висок ризик, двапати месечно, - за објекти со среден ризик, еднаш месечно - за објекти со низок ризик, на секои три месеци,

Официјалните ветеринари во РЕ се вклучени во официјалните контроли за производство на млеко на ниво на фарма, превоз на млекото и собирање на млекото за негова преработка.

Здравствените барања за производство на сурово млеко, се еднакви со барањата утврдени во Анекс III, Оддел IX од Регулативата 853/2004 и се транспонирани во Правилник за посебните барања за безбедност и хигиена и начинот и постапката на вршењето на службените контроли на млекото и млечните производи („Службен весник на Република Македонија”, бр. 25/12).

Хигиенските барања за млечните фарми за време на молзењето, собирањето и транспортот, се еднакви со барањата утврдени во Анекс III, Оддел IX од Регулативата 853/2004 и се транспонирани во Правилникот за посебните барања за безбедност и хигиена и начинот и постапката на вршењето на службените контроли на млекото и млечните производи („Службен весник на Република Македонија”, бр . 151/2007, 93/2010).

Бизнис операторите со храна мора да започнат со процедури со кои ќе се гарантира дека суровото млеко ги исполнува критериумите утврдени во Анекс III, Оддел IX од Регулативата 853/2004 кои се транспонирани во Правилникот за посебните барања за безбедност и хигиена и начинот и постапката на вршењето на службените контроли на млекото и млечните производи („Службен весник на Република Македонија”, бр. 151/2007, 93/2010).

Според националното законодавство, има преоден период, каде што овој период не е потребен во однос на PC и SCC и пресметката на геометриските средни вредности. Предвидено е Република Македонија да ги достигне стандардите на ЕУ на 01.01.2016. Стандардите во 2009 беа <600 000 cfu/ml за PC/примерок и <500 000 sc/ml за SCC/примерок, додека пак во 2010 се <400 000 cfu/ml за PC/примерок и <400 000 sc/ml за SCC/примерок. Стандардите предвидени за 2013 се <800 000 cfu/ml за PC/примерок и <600 000 sc/ml за SCC/примерок.

Барањата во однос на млечните производи – температура, термичка обработка, пакување и амбалажа, означување и идентификација се еднакви со барањата утврдени во Анекс III, Оддел IX од Регулативата 853/2004 и се транспонирани во Правилникот за посебните барања за безбедност и хигиена и начинот и постапката на вршењето на службените контроли на млекото и млечните производи („Службен весник на Република Македонија”, бр . 151/2007, 93/2010)

Република Македонија е исто така наведена во колоните Б и В од листата во Анекс I кон Одлуката 2004/438/ЕЗ. Во моментот, наведени се два објекти.

Република Македонија е наведена во Одлуката 2004/432/ЕЗ како земја која има одобрен план за мониторинг на резидуи, за говеда, овци и кози, и млеко, согласно Директивата 96/23/ЕЗ на Советот.

Микробиолошките критериуми за млечни производи предвидени со Регулативата 2073/2005 се транспонирани во Правилник за посебните

барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната („Службен весник на Република Македонија” бр. 100/13). Истите се испитуваат главно по пат на самоконтрола на Бизнес операторите со храна.

12.9.2. Сектор за месо и производи од месо

Табела бр. 12.3

Објекти подлежни на официјална контрола од АХВ

Тип на објекти	Број на објекти	Зачестеност на инспекции
Кланици	17.	Во големите кланици: – за објекти со висок ризик, двапати неделно, – за објекти со среден ризик, еднаш неделно – за објекти со висок ризик, двапати месечно, Во останатите кланици: – за објекти со висок ризик, еднаш неделно, – за објекти со среден ризик, двапати неделно – за објекти со висок ризик, еднаш месечно,
Објекти за преработка на месо:	43	Во големите објекти – за објекти со висок ризик, двапати неделно, – за објекти со среден ризик, еднаш неделно – за објекти со низок ризик, двапати месечно, Во останатите објекти: – за објекти со висок ризик, еднаш неделно, – за објекти со среден ризик, двапати месечно

		- за објекти со низок ризик, еднаш месечно,
Кланици со мал број на живина и лагоморфи	3	- за објекти со висок ризик, еднаш неделно, - за објекти со среден ризик, двапати неделно - за објекти со низок ризик, еднаш месечно,

Хигиенските барања за транспорт на животни, кланици, хигиена на кланици, објекти за засекување и хигиена за време на засекувањето, складирањето, за месото од дивеч, меленото месо, подготовките од месо, механички одвоеното месо и производи од месо, се еднакви со барањата утврдени во Анекс III, Оддел I, II, III, IV, V, VI од Регулотивата 853/2004 и се транспонирани во Правилникот за посебните барања за храна од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија“ бр 115/2008, 21/2009).

Официјалниот ветеринар е надлежен за официјалните контроли на месото и производите од месо. Задачите на ОВ во однос на информациите за ланецот на храна, ante и post-mortem инспекциите, СРМ, земањето примероци, посебните опасности (ТСЕ, цистицеркоза, трихинелоза, сакагија, ТБЦ, бруцелоза) се утврдени во Правилникот за начинот и постапката за вршење на службените контроли на производите од животинско потекло наменети за исхрана на луѓето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/2009) кои се еднакви со барањата утврдени во Анекс I, од Регулотивата 854/2004.

Во Македонија се применува дигестивниот метод за испитување на трихинела - методите се утврдени во Правилникот за посебните барања за контрола на *Trichinella* во месо („Службен весник на Република Македонија“ бр 127/12). Овие барања се еднакви со барањата утврдени во Анекс I, од Регулотивата 2075/2005. Исто така во Македонија е прифатен третманот на замрзнување, согласно Правилникот за посебните барања за контрола на *Trichinella* во месо („Службен весник на Република Македонија“ бр 127/12).

Официјалните контроли кои се вршат за ТСЕ се во согласност со барањата од Регулотивата (ЕЗ) бр 999/2001 и друго релевантно законодавство на Заедницата, транспонирани во Правилникот за мерките

за сузбивање и искоренување на Трансмисивните спонгиформни енцефалопати („Службен весник на Република Македонија” бр. 57/2011). Со упатствата издадени од Секторот за ветеринарно јавно здравство се обезбедуваат детали за ветеринарно-санитарниот преглед и барањата за контрола на ТСЕ при колење. Со упатствата исто така се утврдуваат процедурите за отстранување и собирање на СРМ, како и земањето примероци и доставување на материјал за лабораториски тестови за ТСЕ.

Критериумите за хигиена за труповите од животни, меленото месо, подготовките од месо и MSM како што е утврдено со Регулативата (ЕЗ) бр 2073/2005, транспонирана во Правилник за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната („Службен весник на Република Македонија” бр. 100/13). Истите треба да ги спроведува бизнис операторот со храна.

Микробиолошките критериуми за производи од месо предвидени со Регулативата 2073/2005, се транспонирани во Правилник за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната („Службен весник на Република Македонија” бр. 100/13). Истите се испитуваат главно по пат на само-контрола на Бизнис операторите со храна

Република Македонија е наведена во Одлуката 2004/432/ЕЗ како земја која има одобрен план за мониторинг на резидуи, за говеда, овци и кози, и млеко, согласно Директивата 96/23/ЕЗ на Советот. Република Македонија е наведена во Дел 1 во Анекс II кон Одлуката 79/542/ЕЕЗ како земја која може да извезува месо во ЕУ од домашните овци и кози, без дополнителни гаранции .

12.9.3. Сектор за јајца и производи од јајца

Табела бр. 12.4

Објекти подлежни на официјална контрола од АХВ

Тип на објекти	Број на објекти	Зачестеност на инспекции
Одгледувалишта со несилки	107	Најмалку еднаш годишно
Објекти за пакување и сортирање на јајца	9	– за објекти со висок ризик, двапати месечно, – за објекти со среден ризик, еднаш месечно – за објекти со низок ризик, на секои три месеци,

Хигиенските барања за јајца и производи за јајца се еднакви со барањата утврдени во Анекс III, Оддел X од Регулативата 853/2004 и се транспонирани во Правилникот за посебните барања за храна од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/2008, 21/2009).

Националниот контролен план за намалување на присуството на салмонела кај кокошките (*Gallus gallus*) во Република Македонија е одобрен од страна на директорот на АХВ, на 15.07.2011 и е во согласност со Регулативата (ЕЗ) бр. 2160/2003 и Регулативата (ЕЗ) бр. 517/2011.

Целта на планот е намалување на распространетоста на Салмонелата која е од големо значење по јавното здравје, кај јатата домашна живина (*Gallus gallus*) во одгледувалиштата за производство на јајца за исхрана на луѓето, барем за целните нивоа утврдени во законодавството на ЕУ (Регулатива (ЕЗ) бр. 517/2011. Воспоставена е Национална мониторинг програма за контрола на резидуи од ветеринарно медицински препарати и контаминенти во живи животни и храна од животинско потекло (НМПП) со цел официјални контроли на јајца и производи од јајца. Воспоставен е регистарот за одгледувалишта со живина (несилки) и истиот редовно се ажурира, и ќе ги опфаќа локациите на сите јата *Gallus gallus* каде што има над 1000 птици.

Барањата за пуштање на јајцата во промет се транспонирани во Законот за квалитет на земјоделските производи („Службен весник на Република Македонија” бр. 140/2010) како што е уредено со Регулативата (ЕЕЗ) на Советот бр. 1907/90, Регулативата (ЕЗ) бр. 2295/2003, Регулативата (ЕЗ) бр. 1028/2006).

12.9.4. Сектор за производи од риба

Во моментов условно е одобрен еден објект за засекување и преработка на слатководна риба.

Хигиенските барања за производи од риба се еднакви со барањата утврдени во Анекс III, Оддел VIII од Регулативата 853/2004 и се транспонирани во Правилникот за посебните барања за храна од животинско потекло („Службен весник на Република Македонија” бр. 115/2008, 21/2009).

Воспоставена е Национална мониторинг програма за контрола на резидуи од ветеринарно медицински препарати и контаминенти во живи животни и храна од животинско потекло (НМПР) со цел официјални контроли на риба.

12.9.5. Контрола на квалитетот на храната од животинско потекло

Во врска со надлежностите на АХВ во областа на квалитетот на храната од животинско потекло согласно законските овластувања кои произлегуваат од Законот за безбедност на храната и Законот за квалитет на земјоделските производи АХВ треба да земе активно учество во процесот на изготвување и спроведување на подзаконските акти кои произлегуваат од двата закони а се однесуваат на квалитет на храната од животинско потекло.

Наведените сегменти треба се покријат и со соодветен модул на официјални контроли со цел утврдување на исполнување на законските барања.

Поради ова потребно е да се превземат активности во:

- 1) Секторот за млеко и млечни производи
- 2) Секторот за месо и месни производи
- 3) Секторот за јајца и производи од јајца

- 4) Планови за квалитет – изготвувањето, спроведувањето и надзорот на плановите за квалитет кои се однесуваат на органското производство и шемите за квалитет се во надлежност на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Табела бр. 12.5

Секторот за млеко и млечни производи	Контрола на сурово млеко од аспект на квалитет	
	Контрола на производите од млеко од аспект на квалитет (присуство на растителни масла)	Во тек
Секторот за месо и месни производи	Контрола на задолжително декларирање на месо од говеда, овци, кози и свињи	Во тек
	Контрола на сопствен систем на означување на операторите со месо и одобрување на сопствени декларации	
Секторот за јајца и производи од јајца	Контрола на декларациите на јајцата во однос на квалитетот	Во тек
	Контрола на означувањата на пакувањата на јајца во однос на квалитетот	Во тек
Производи од пчели	Контрола на квалитетот на медот	Во тек
	Контрола на други	

	производи од пчели (матичен млеч, цветен полен, прополис, пчелин восок и пчелин отров)	
--	---	--

44. Потточка 13.1., се менува и гласи:

„13.1. Општи национални стратешки цели

Вовед

Во рамките на АХВ, Секторот за безбедност на храна од неживотинско потекло, е надлежен за хигиената на храна и храна за животни, како што е наведено во Законот за безбедност на храна, и пропишано со Правилникот за внатрешна организација на АХВ. АХВ е основана со интегрирање на Управата за ветеринарство во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и Дирекцијата за храна во рамките на Министерството за здравство, и функционира од јануари 2011 година.

Заради горенаведените причини, утврден е преоден период од една година за АХВ, предвиден со Законот за безбедност на храна за изработка на подзаконските акти. Со член 140 од Законот за безбедност на храна и се овозможува на АХВ да ги применува подзаконските акти усвоени пред интегрирање на надлежните органи сè додека не се усвојат нови правни акти.

Правната основа за статусот на АХВ, главните задачи, задолженија, права и обврски произлегува од Законот за безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14).

Законодавство

Главен правен акт:

Законот за безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 157/10, 53/11, 1/12, 164/13, 187/13 и 43/14)

За целите на спроведувањето на одредбите утврдени во Законот за безбедност на храна, изготвени се и усвоени следниве Правилници.

- Правилник бр. 11-288/3 од февруари 2011 година „за внатрешна организација на АХВ“ објавена врз основа на член 55, став 1 од Законот за организација и работа на државните административни тела. Потпишано од Дејан Рунтевски, директор на АХВ. („Службен весник на Република Македонија“ 58/00, 44/02, 82/08 и 167/10);
- Правилник бр. 11-288/3 „За систематизација на работните места во АХВ“ објавен врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на државните административни тела. Потпишано од Дејан Рунтевски, директор на АХВ. („Службен весник на Република Македонија“ 58/00, 44/02, 82/08 и 167/10);

Има голем број на Правилници (подзаконски правни акти) со кои се покриваат официјалните контроли, кои се изработени и усвоени пред воспоставувањето на АХВ и интегрирањето на функциите и институциите.

- Правилник за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 100/13);
- Правилник за начинот на вршење на инспекциски надзор („Службен весник на Република Македонија“ бр.133 од 02.11.2007);
- Правилник за начините на земање примероци од храна („Службен весник на Република Македонија“ бр. 78 од 30.06.2008);
- Правилник за изменување и дополнување на Правилникот за санитарно-хигиенските услови за производство на храна („Службен весник на Република Македонија“ бр. 35 of 12.03.2009);
- Правилник за посебните барања за составот и означувањето на додатоците на храна („Службен весник на Република Македонија“ бр. 108 од 10. 09.2007);
- Правилник за посебните барања за безбедност на храна третирана со јонизирачко зрачење („Службен весник на Република Македонија“ бр. 119 од 04.10.2007);
- Правилник за општите барања за безбедност на храна („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118/05) – делумно на сила;
- Правилникот за општите барања за безбедност на храната во однос на максималните нивоа на одделни контаминенти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 102/13)

- Правилникот за општите барања за безбедност на храната во однос на максимално дозволените нивоа на резидуи од пестициди во или врз храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 156/13)
- Правилник за начинот и постапката на земање примероци за определување на резидуи од пестициди во храна во рамки на официјалната контрола („Службен весник на Република Македонија“ бр. 133 од 2011);
- Правилник за начинот на означување на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118 од 2005);
- Правилник за адитивите што можат да се употребуваат во производството на храна („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118 од 2005);
- Правилник за адитивите што можат да се употребуваат во производството на храна („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118 од 2005);

Сè уште се на сила заради одредбите од член 140 од Законот за безбедност на храна (преоден период).“

45. Потточка 13.3.5., се менува и гласи:

„13.3.5. MRL за резидуи од пестициди

АХВ е надлежен орган за усвојување на законодавството за максималното дозволено ниво на резидуи (MRL) од пестициди, при контрола и мониторинг.

Максимално дозволените нивоа се преземени од Регулативата 396/2005 ЕЗ на Комисијата и се усогласени со таа Регулатива. Правилник за општите барања безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118/05) - делумно на сила, Правилник за општите барања за безбедност на храната во однос на максималните нивоа на одделни контаминенти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 102/13) и Правилник за општите барања за безбедност на храната во однос на максимално дозволените нивоа на резидуи од пестициди во или врз храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 156/13).

АХВ е надлежна за изготвување и реализација на контролниот план за резидуи од пестициди. Контролниот план за резидуи од пестициди го

изготвува одделението за безбедност на храна од неживотинско потекло, а го спроведува одделението за државна инспекција за храна од неживотинско потекло.“

46. Потточка 14.1., се менува и гласи:

„14.1. Општи национални стратешки цели

Вовед

Главната цел за ефикасна реализација на контролните системи е да се обезбеди дека за време на периодот на планот, АХВ ќе продолжи со програмата за надзор и ќе ги обезбеди сите податоци за непречена работа на системот. Како главен предмет на надзорот се производители на ВМП, веледрогерии, аптеки и ветеринарни клиники (станции).

Законодавство

Основни правни акти се:

- Закон за ветеринарно медицински препарати („Службен весник на Република Македонија“ бр. 42/10 и 136/11)
- Закон за ветеринарно здравство („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/07, како што е последен пат изменет во јануари, 2011 година);
- Правилник за начинот на вршење на мониторинг и контрола на присуство на резидуи и контаминенти во живите животни и храната од животинско потекло, начинот на вршење на официјалните контроли и постапките за мониторинг и контрола на резидуи и недозволени супстанции и мерките кои се преземаат во случај на сомнение и на позитивен наод на присуство на резидуи и недозволени супстанции („Службен весник на Република Македонија“ бр. 80/11).
- Решение за забрана за производство, увоз, поседување, продажба, снабдување и/или употреба на одредени видови ветеринарни лекови („Службен весник на Република Македонија“ бр. 132/2010)
- Листата на фармаколошки супстанции, одобрени за употреба во ветеринарната медицина („Службен весник на Република Македонија“ бр. 140/12)

- Правилник за општите барања безбедност на храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 118/05) - делумно на сила
- Правилник за општите барања за безбедност на храната во однос на максималните нивоа на одделни контаминенти („Службен весник на Република Македонија“ бр. 102/13) и
- Правилник за општите барања за безбедност на храната во однос на максимално дозволените нивоа на резидуи од пестициди во или врз храната („Службен весник на Република Македонија“ бр. 156/13).“

47. Потточка 15.1., се менува и гласи:

„15.1. Општи стратешки цели

Вовед

Конкретни цели за секторот за храна за животни и исхрана на животните како би се обезбедило дека еден опсежен систем за официјална контрола ќе придонесе кон здравствената заштита и благосостојба на животните. Надлежноста за организацијата и функционалноста на надзорот на храната за животни и исхраната на животните во Република Македонија е доделена на АХВ (Закон за безбедност на храната, членови 15, 17 и 119).

АХВ како независно тело на јавната администрација во улога на правно лице е воспоставена за извршување на активностите во однос на безбедност на храната за животни АХВ е надлежна за :

- извршување дејности поврзани со безбедноста на храната за животни;
- со исклучок на примарното земјоделско производство на производи од растително потекло;

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство е надлежно за реализација на политиката за безбедност на храна за животни во примарното земјоделско производство и придружните операции на примарното производство на производи од растително потекло (член 25 и 26 од Законот за безбедност на храна).

Државните ветеринарни инспектори и Државниот земјоделски инспекторат имаат законско овластување да дејствуваат во случај на сомнеж: забрана на производство, пуштање во промет и употреба на храна за животни, кревање на забраната, претовар и истовар на храната за животни, забрана за користење на возила за транспорт на добитичната храна, привремена забрана на производство и пуштање во промет на храна за животни, конфискување и отстранување на храна за животни (член 122 и 123 од Законот за безбедност на храна).

Законодавство

АХВ е орган надлежен за координирање на законодавството и контролните системи, за прашања поврзани со безбедноста на храната меѓу надлежните институции во Република Македонија (Закон за безбедност на храна, член 119).

Контролните системи се регулираат со главните одредби:

1. Закон за безбедност на храна - член 15, 17 и 119;
2. Законот за безбедност на храната за животни (последен пат изменета верзија Бр. 01/2012);
3. Правилник бр. 11-1551/4 за постапката за регистрација на објекти и оператори со храна за животни и формата и содржината и начинот на водење на регистри за објекти и оператори со храна за животни, одобрен од Директорот на АХВ (последна верзија, бр 96/2011)
4. Правилник за условите за објектите кои произведуваат храна за животни, бр. 5/2012
5. Правилник за изменување на правилникот за постапка за регистрација на објекти и оператори со храна за животни и формата и содржината и начинот на водење на регистрите за објекти и оператори со храна за животни бр. 112/2012
6. Правилник за услови за ставање во промет на медицирана храна за животни, формата и содржината на ветеринарниот рецепт на медицираната храна за животни и начинот на неговото издавање бр. 07/2012
7. Правилник за листа на непожелни супстанции во храна за животни бр. 47/2012
8. Правилник за адитиви во храна за животни бр. 168/2011

9. Листа на суровини ,материјали и други производи чие ставања во промет и употреба се забранети бр. 149/2012
Во моментов, неколку Правилници се во фаза на транспонирање или изготвување.

Законски усогласување изработка на законски и подзаконски акти и административна поддршка на официјалните ветеринари

Активностите на понатамошно усвојување на соодветното законодавство за спроведување, СОПи, прирачници и контролни листи за подобрување на ефективностата на официјалните контроли се предусловени од произлезените потреби во однос на усогласување со ЕУ легислативата и одредени национални акти.

Доуредување на законската рамка во областа на безбедноста на храна за животни, доуредување на одредени национални законски акти како и усогласување со промените на европската легислатива поврзана со храната за животни и другите промени. Со оглед на тоа во 2013 се припремени следниве документи:

- Процедура за постапување на комисијата за одобрување на оператор со храна за животни и објекти за производство, преработка и манипулација на храна за животни и исхрана на животните;
- Контролна листа за комбиниран увид на ДПП/ДХП и НАССР кај оператори со храна за животни;
- Контролна листа за официјална контрола на оператори со храна за животни;
- Контролна листа за официјални контроли на оператори – увозници на храна за животни.“

48. Потточка 15.4.2., се менува и гласи:

„15.4.2. Протоколи за вршење официјални контроли

Контролата на операторите со храна за животни се врши според

1. Правилник за барањата за операторите со храна за животни во која било фаза на производство, преработка и дистрибуција на храната за животни, како и хигиенските барања за добрите практики за исхрана на животните (бр.5/2012)

2. Правилник за општи барања за безбедност за храна за животни бр.149/2012
3. Правилник за начин на вршење на официални контроли за верификација на прописите на безбедност на храна за животни бр.149/2012

Регионалните единици изработуваат месечни извештаи. Во извештаите се опфатени резултатите од инспекцијата; Извештаите се испраќаат на проценка до Одделението за ветеринарно јавно здравство. Во случај да се утврдени сериозни недоследности, веднаш да се известат Одделението за државна инспекција за ветеринарно јавно здравство и раководителот на Секторот за ветеринарно јавно здравство.

Увезената храна за животни се контролира на ветеринарните инспекциски места на граничните премини – согласно организационите контроли на граница и местата за истовар на храна за животни – во регионите, храната за животни на ветеринарните инспекциски места на граничните премини ја контролираат граничните инспектори, додека пак на местото на истовар на храната за животни, контролата ја врши ветеринарен инспектор.

Мониторинг на храната за животни – сè уште не е реализирана програма за земање примероци. Примероците храна за животни на регионално ниво ги земаат ветеринарните инспектори (храна за животни од животинско потекло и крмни смески кои содржат храна за животни од животинско потекло). Примероците се земаат по потреба - во централното седиште на АХВ - за увезена храна за животни - за микриобиолошки тестови. Во случај на сомнеж, резултатите се испраќаат до АХВ, од каде што се стапува во контакт со инспекторот надлежен за земање примероци и за понатамошни мерки.

Ветеринарните инспектори исто така земаат примероци во случај да се побара тоа од нив од страна на операторите за храна за животни за воспоставување на програма за земање примероци за сопствена контрола. Извештаите од испитувањата се достапни за инспекторите, за оценување на резултатите од сопствената контрола.

Податоците од инспекцијата за анализа на резултатите од надзорот на храната за животни и операторите со храна за животни се чуваат во:

- Регионалните единици - протоколи за инспекција, листа на оператори со храна за животни, записи за бизнис операторите со храна за животни;
- Одделение за државна инспекција за ветеринарно јавно здравство - месечни извештаи.“

49. Потточка 15.5., се менува и гласи:

„15.5. Документирани процедури, насоки и препораки

Во моментот на располагање се само документирани процедури за оперативниот контролен систем:

1. Дозвола за увоз на храна за животни; (потребно е да се корегира во ПГКП пошто немаме дозвола за увоз)
2. Чеклиста за аудит – согласно новиот Правилник за барањата за операторите со храна за животни во која било фаза на производство, преработка и дистрибуција на храната за животни, како и хигиенските барања за добрите практики за исхрана на животните (бр.5/2012) за спроведување на аудит за општите хигиенски барања за бизнис операторите со храна за животни;
3. Контролна листа за официални контроли на оператори –увозници на храна за животни
4. Регистар на оператори за храна за животни
5. Извод од регистарот на објекти и оператори со храна за животни
6. Извод од регистарот на увозници на храна за животни
7. Барање за издавање на добрење на оператор со храна за животни и објект за производство ,обработка и манипулација на храна за животни
8. Барање за регистрација на објект и оператор со храна за животни.“

50. Потточка 15.12., се менува и гласи:

„15.12. Регистрација и одобрение на објекти

Како основа за регистрација и/или одобрение на објекти е Регулативата 183/2005 член 9, 10.

Национално Законодавство - Правилник бр. 96/2011 согласно кој се одредуваат постапките за регистрација на оператори со храна за животни и формата и содржината и начинот на водење на регистрите. Реализацијата на гореспоменатиот правилник е во почетна фаза.

Одобрување и регистрација на објекти и оператори со храна за животни и исхрана на животните

Активностите за остварување на оваа работна задача се предусловени од поднесените барања на операторите со храна за животни и исхрана на животните за одобрување на објектите. Истите се одвивале во текот на 2013 година во интензитетот на поднесените барања, кое следуваше со проверка на доставената документација од страна на операторот кој требаше да се одобрува според Законот за безбедност на храната за животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2010, 53/2011 и 01/2012). По комисијски контроли на лице место, следуваше зготвување на одобренија. Вкупно одобрени оператори во 2013 се 5 бизнис оператори кои се бават со производство, преработка и манипулација на храна за исхрана на животни.

Регистрација на правните лица оператори со храна за животни и исхрана на животните е уредена со Законот за безбедност на храната за животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2010) и Правилник за постапката на регистрација на објекти и оператори со храна за животни и формата и содржината и начинот на водење на регистрите за објекти и оператори со храна за животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/2011) и член 174 од Законот за општа управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/2005, 110/2008). Во рамките на АХВ треба да се регистрираат сите оператори со храна за животни, а АХВ издава Извод и води регистар на оператори со храна за животни. Вкупно регистрирани имаме 63 оператори во текот на 2013 година.

Во рамките на ова активност влегува и Програмата за аудит на одобрени и регистрирани објекти и оператори со храна за животни со централна специјализирана работна група. Покрај Генералниот оперативен нацрт план за контрола детални планови за контрола би се работеле на месечна основа.

Регистрација на објекти и оператори кои вршат увоз на храна за животни

Регистрација на правните лица оператори кои вршат увоз на храна за животни, АХВ на Република Македонија е уредена со Законот за безбедност на храната за животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2010), Правилник за начинот и постапката на регистрација на правни лица кои вршат увоз и/или повторен извоз и формата и содржината на евиденцијата за увоз и/или повторен извоз („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/2008), Правилник за постапката на регистрација на објекти и оператори со храна за животни и формата и содржината и начинот на водење на регистрите за објекти и оператори со храна за животни („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/2011) и член 205 од Законот за општа управна постапка („Службен весник на Република Македонија“ бр. 38/2005, 110/2008). АХВ издава Извод и води регистар на оператори кои вршат увоз на храна за животни. Вкупно 60 се регистрирани оператори кои вршат увоз на храна за исхрана на животни во 2013 година.

Во рамките на ова активност, во соработка со Секторот за гранична инспекција влегува и Програмата за аудит на оператори увозници со храна од животинско потекло со централна специјализирана работна група. Покрај Генералниот оперативен нацрт план за контрола детални планови за контрола би се работеле на месечна основа.

Аудит на регистрирани и одобрени објекти оператори со храна на животни

Спроведување на контрола на објектите кои се одобрени и регистрирани, со цел утврдување на сообразноста со барањата за безбедноста на храната за животни.

Вертикален аудит на поедини критериуми на безбедност на храна за животни

1. Критериуми за безбедна и небезбедна храна за животни;
2. Критериуми за употреба на адитиви за храна за животни
3. Внатрешни системи за контрола на операторите
4. Внатрешни системи на лабораториско потврдување на безбедност на храната за животни
5. Присуство на супстанции забранети да се употребуваат како храна за животни;
6. Барањата за означување на храна за животни;

Контролата на исполнување на критериумите и барањата за безбедност на храна за животни се спроведува на две нивоа:

- На ниво на организациони единици со редовните инспекциски контроли и аудит спроведени од официјалните ветеринарни надлежни за објектите.
- На централно ниво со специјална контролна група во рамките на посебна програма на аудит.

Програмите за аудит се концепирани на два приода.

Хоризонален аудит кој би ги опфатил утврдување на сообразноста на општите барања за безбедност на храна. Вертикален аудит кој би ги утврдувал сообразност на одредена посебна група на барања за безбедност на храна.“

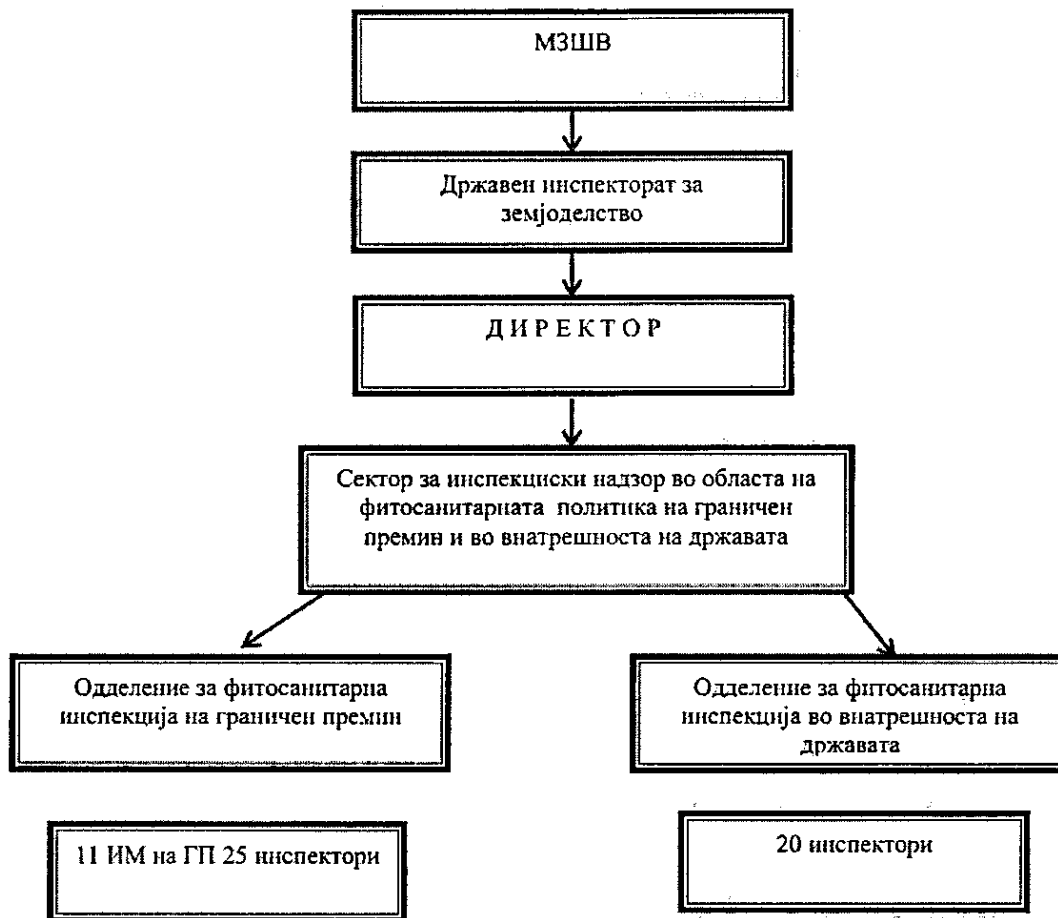
51. Потточка 18.10.1., се менува и гласи:

„18.10.1. Надлежен орган во фитосанитарната контрола

ДИЗ како орган во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство - МЗШВ е надлежен за вршење на фитосанитарна инспекција, како и во однос на прашањата поврзани со здравјето на растенијата, во контекст на Директивата 2000/29/ЕЗ на Советот. Законска основа за воспоставување на активностите на ДИЗ е Законот за здравјето на растенијата. ДИЗ е државна институција во состав на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Слика бр. 18.3

Дијаграм на ДИЗ - Сектор фитосанитарната инспекција

ДИЗ, Секторот за инспекциски надзор во областа на фитосанитарната политика, е поделен на Одделение за гранична инспекција и Одделение за внатрешна инспекција. Главниот инспектор за гранична инспекција е надлежен за изработка на методолошки упатства и инспекциски процедури, организирање на обуки за инспекторите, надзор на работата на инспекторите на инспекциските места на граничните премини и соработка со релевантните органи за гранична контрола.“

52. Потточка 18.11., се менува и гласи:

„18.11. Законодавство - Фитосанитарни контроли при увоз

Основна легислатива во фитосанитарната област претставува Законот за здравјето на растенијата со кој се уредува здравјето на растенијата, мерките и обврските во врска со појавата на штетните организми кај растенијата и растителните производи, превенција од нивно внесување и ширење, мерките за нивно сузбивање и други прашања од областа на здравјето на растенијата, како и Законот за производи за заштита на растенијата, со кој се регулира одобрењето, пуштањето во промет и употребата на производи за заштита на растенијата. Во Законот за здравјето на растенијата (член 74) и Законот за безбедност на храна (член 123) се пропишани овластувањата на фитосанитарниот инспектор.

Фитосанитарната политика во делот на здравје на растенијата, вклучително и постапките и начинот на вршење на фитосанитарната инспекција е регулирана со следните подзаконски акти:

1. Правилник за формата, содржината и начинот на водење на Регистарот за производители, преработувачи, увозници и дистрибутери на растенија, растителни производи и други објекти и предмети (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
2. Правилник за мали количества растенија, растителни производи и други објекти и предмети вклучувајќи и прехранбени производи (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
3. Правилник за начинот на водење евиденција, начинот на спроведување на проверките на здравјето на растенијата, содржината и начинот на известување за податоците за производство, преработка, промет со растенија, растителни производи и други објекти и предмети (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
4. Правилник за начинот на вршење на фитосанитарната инспекција при увоз на пратки од листата V дел Б секција 1(*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
5. Правилник за пасоши за растенија (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);

6. Правилник за поблиските критериуми за утврдување на малите производители или преработувачи и локалните пазари (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
7. Правилник за временски периоди и начинот на вршење на фитосанитарна инспекција на растенија, растителни производи и други објекти и предмети наведени во листа V дел А секција 1 и листа V дел А секција 2 (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
8. Правилник за условите за движење на пратките на растенија, растителни производи и други објекти и предмети наведени во листа V дел А секција 2 (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
9. Правилник за начинот и постапката на вршење на фитосанитарна инспекција на растенија, растителни производи и други објекти и предмети на места на влез во Република Македонија (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 111/10);
10. Одлука за определување на местата на влез на кои ќе се врши фитосанитарната инспекција – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/10);
11. Правилник за формата и содржината на фитосанитарниот сертификат или фитосанитарниот сертификат за реекспорт и формата и содржината на пријавата за издавање на фитосанитарен сертификат – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/10);
12. Правилник за изменување на Правилникот за формата и содржината на фитосанитарниот сертификат или фитосанитарниот сертификат за реекспорт, и формата и содржината на пријавата за издавање на фитосанитарниот сертификат – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/11);
13. Законот за изменување и дополнување на Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ 17/11);
14. Закон за дополнување на Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 57/10);
15. Правилник за поблиски услови во однос на просториите и опремата за давање на јавни услуги од областа на здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/11);

16. Закон за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 29/05, 81/08, 20/09, 57/10 и 17/11, 148/11, 69/13 и 43/14).“

53. Потточка 18.12, се менува и гласи:

„18.12. Инспекциски места на гранични премини

Фитосанитарните ИМ на ГП на границата се утврдуваат според националното законодавство - Одлука за определување на местата на влез на кои ќе се врши фитосанитарна инспекција („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/2010).

Фитосанитарните инспекции при увоз на растенија, растителни производи и други објекти и предмети ги вршат фитосанитарни инспектори на 11 ИМ на ГП 1. Скопје (железничка станица Товарна, пошта), 2. Аеродром – Александар Велики, 3. Блаце (Косово), 4. Кафасан (Албанија), 5. Мецитлија (Грција), 6. Богородица (Грција), 7. Ново Село (Бугарија), 8. Делчево (Бугарија) 9. Деве Баир (Бугарија), 10. Табановце (Србија) и Блато – (Албанија) – моментално не е во функција (Видете табела 2).

Табела бр. 18.6

Инспекциски места на гранични премини на ДИЗ при Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство

ИМ на ГП	Граница	Тип	Работно време	Број на инспектори
Блаце	Косово	Патен	8:30-16:30	1
Табановце	Србија	Патен	24/7	5
Деве Баир	Бугарија	Патен	07 -19	2
Делчево	Бугарија	Патен	07 - 19	2
Ново Село	Бугарија	Патен	07 -19	3
Богородица	Грција	Патен	24/7	3
Мецитлија	Грција	Патен	07 - 19	2
Кафасан	Албанија	Патен	07 - 19	3

Скопје		Пошта, Железница - Товарна	на повик од регионалното седиште во Скопје	1
Аеродром Александар Велики		авионски	8:30-16:30	1
ВКУПНО				22

54. Потточка 18.14., се менува и гласи:

„18.14. Човечки ресурси – Фитосанитарни контроли при увоз

Дваесет и два (22) фитосанитарни инспектори се вклучени во контролата при увоз во ДИЗ и 22 се внатрешни инспектори. Во моментот, работното место за раководител на одделение за гранична инспекција не е пополнето. Потребните квалификации за фитосанитарните инспектори е завршен Земјоделски факултет или шумарски факултет. Постои воведна обука за новите инспектори. Имено, пред новите инспектори да имаат право независно да вршат контрола на фитосанитарни пратки, потребно е да ги придружуваат искусните инспектори во текот на шест месеци. Во зависност од потребите и можностите, годишно се организираат обуки за инспекторите.

Сите нововработени инспектори треба да поминат континуирани обуки и по овие обуки да го положат соодветниот испит. Меѓу 2009 и 2011 година, инспекторите на ДИЗ земаа учество во пет обуки на BTSF во однос на контроли при увоз - двајца инспектори посетуваа обуки за дрвени материјали за пакување, двајца за контрола при увоз и еден инспектор посетуваше обука за штетни организми кај компирот, еден вработен посети обука за контрола на здравјето на растенијата при увоз од страна на фитосанитарната инспекција“ како и 1 вработен посети обука за контрола за користење на производи за заштита на растенијата во прометот (маркетинг). Во рамки на проекти од Светска банка, пет инспектори ја

посетија фитосанитарната служба на Словенија за обука за примена на Анекс 5, дел Б од Директивата 2000/29/ЕЗ на Комисијата.

Во 2012 година еден државн фитосанитарен инспектор зема учество на обука за контрола при увоз. “

55. Потточка 18.15., се менува и гласи:

„18.15. Хиерархија на наредби – Фитосанитарни контроли при увоз

Секторот за фитосанитарна инспекција е надлежен за фитосанитарните контроли, и истиот е поделен на одделение за гранична инспекција и одделение за внатрешна инспекција. Главниот инспектор е надлежен за работењето на фитосанитарните инспектори на гранични премини, изработка на методолошки упатства и инспекциски процедури, организирање на обуки за инспекторите, надзор на работата на инспекторите на ИМ на ГП и соработка со релевантните органи за гранична контрола. Има воспоставено систем на контрола на ИМ на ГП и надзор на фитосанитарните инспектори. Фитосанитарните контроли при увоз се вршат на растенија, растителни производи и други објекти и предмети, како што е пропишано согласно Закон и Правилникот за начинот на вршење на фитосанитарна инспекција при увоз на пратките од Листа V дел Б секција 1 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10 од 01.10.2010) кој е во согласност со Директивата 2000/29/ ЕЗ на Комисијата, Анекс 5 Дел Б. Не постои систем за планирање на инспекциските активности, заеднички план за земање примероци и план за секое ИМ на ГП. Истите треба да се развијат во рамките на билатералниот проект со Словенија и нејзината служба за заштита на растенијата како и помош во изработка на Прирачник за работа на фитосанитарните инспектори.

Од 2 јули 2013 година, согласно Одлуката за изменување на одлуката за распоредување на стоките на форми на извоз и увоз, донесена од страна на Владата на Република Македонија, при увоз на производи за заштита на растенијата одобрувањето на истите се врши од страна на државните фитосанитарни инспектори на самите гранични премини, со што е значително олесната процедурата за увоз на истите.

Во втората половина на 2013 година Државниот инспекторат за земјоделство-Секторот за фитосанитарна инспекција изработи протоколи за инспекциски надзор согласно со Законот за здравјето на растенијата.

Во месец Октомври од страна на ФУ беа донесени мониторинг програмите од областа на здравјето на растенијата, како и мониторинг програмите од областа на производите за заштита на растенијата, за 2013 година, поради што голем дел од активностите на фитосанитарните инспектори беа фокусирани на воспоставување и имплементација на истите. И во 2014 година, активностите на државните фитосанитарни инспектори се насочени кон имплементација мониторинг програмите за 2014 година.

Во овој период се започна со имплементација на проектот IPA 2009, со кој проект се предвидени и активности од областа на фитосанитарната политика при што е вклучен и ДИЗ-Секторот за фитосанитарна инспекција преку државните фитосанитарни инспектори. Имено, заради зголемување на функционалноста, ефикасноста и квалитетот на фитосанитарниот систем во Република Македонија, еден дел од активностите се насочени кон изработка на упатства за фитосанитарните инспектори за спроведување на мониторинг програмите од областа на здравјето на растенијата и производите за заштита на растенијата како и обуки за државните фитосанитарни инспектори за правилна и ефикасна имплементација на мониторинг програмите.

Исто така започнати се и активности и со проектот IPA 2010 со кој се предвидува градење на објекти за ветеринарната и фитосанитарната контрола на граничниот премин Блаце 2, како и комплетно опремување на истите.“

56. Потточка 18.16., се менува и гласи:

„18.16. Контролен процес – Фитосанитарни контроли при увоз

Целта на фитосанитарната контрола при увоз за време на вршење на контролата на здравјето на растенијата на граничен премин е да не се дозволи влез на штетни организми во земјата.

Табела бр. 18.7

Фитосанитарни контроли при увоз за 2011 година (Видете ја табелата подолу)

Вид на пратка	Број на контроли на документација	Број на контроли на идентитет	Број на контроли на здравствена заштита на растенијата	Земени примероци за лабораториски анализи
Живи дрвја и други растенија, корења, кртоли	622	622	622	31
Режано цвеќе и украсни растенија	376	376	376	
Семенски материјал	475	475	475	
Дрво и материјали за пакување од дрво	4065	4065	4065	
Овошје и зеленчук	6307	6307	6307	
ВКУПНО	11845	11845	11845	31

Табела бр. 18.8

Фитосанитарни контроли при увоз за 2012 година (Видете ја табелата подолу)

Вид на пратка	Број на контроли на документација	Број на контроли на идентитет	Број на контроли на здравствена заштита на растенијата	Земени примероци за лабораториски анализи
---------------	-----------------------------------	-------------------------------	--	---

Живи дрвја и други растенија, корења, кртоли	622	622	622	130
Режано цвеќе и украсни растенија	376	376	376	
Семенски материјал	475	475	475	
Дрво и материјали за пакување од дрво	4065	4065	4065	
Овошје и зеленчук	6307	6307	6307	
ВКУПНО	11845	11845	11845	130

Фитосанитарни контроли при увоз за 2013 година Табела бр. 18.9

Вид на пратка	Број на контроли на документација	Број на контроли на идентитет	Број на контроли на здравствена заштита на растенијата	Земени примероци за лабораториски анализи
Живи дрвја и други растенија, корења, кртоли	648	648	648	151
Режано	438	438	438	

цвеќе и укарасни растенија				
Семенски материјал	533	533	533	
Дрво и материјали за пакување од дрво	2866	2866	2866	
Овошје и зеленчук	6744	6744	6744	
ВКУПНО	11229	11229	11229	151

Табела бр. 18.10

Фитосанитарни контроли при увоз за 2014 година (индикативно)

	2013	2014	2015	2016	2017
Вкупен број на фитосанитарни пратки кај кои е извршена инспекција/ процент на сообразни пратки %	20000 98%				
Лабораториски испитувања % /на вкупниот број испитани пратки	5% 20000				

Контролата се состои од:

- контрола на документација
- контрола на идентитет
- контрола на здравјето на растенијата;
- земање примероци за лабораториско испитување.

Пратките со растенија, растителни производи и други објекти и предмети кои ги исполнуваат барањата од Законот за здравјето на растенијата, може да се увезуваат во земјата. Доколку за време на контролата на здравјето на растенијата фитосанитарниот инспектор утврди дека е потребен дополнителен преглед, се земаат примероци и се подготвуваат за испраќање во лабораторија. Во случај кога ќе се утврди неусогласеност со фитосанитарните услови, инспекторите од ИМ на ГП го известуваат инспекторатот кој пак ја известува ФУ при МЗШВ која е точка за контакт за известување на ЕРРО (Европската организација за заштита на растенијата) и земјите извознички. “

57. Потточка 19.2.2., се менува и гласи:

„19.2.2. Државен инспекторат за земјоделство

Законското овластување произлегува од:

Закон за здравјето на растенијата – ги опфаќа прашањата во однос на здравјето на растенијата, задачите и овластувањата на фитосанитарниот инспектор и мерките кои може да ги превзема, потребните услови за да се стане инспектор, мерките и надлежностите за следење и детерминирање на штетни организми, спречување на ширењето на штетни организми во земјата, биолошки мерки за заштита на растенијата, информатичкиот систем, системот за трошоци и надоместоци за болести на растенијата, надлежности на релевантните институции и советодавни прашања.

Закон за безбедност на храна (член 26) – ДИЗ како тело во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, согласно овој закон и регулативите усвоени согласно овој закон како и регулативите во однос на здравјето на растенијата и посебни регулативи усвоени согласно тој закон и други регулативи во однос на земјоделството.

Закон за производи за заштита на растенија

Закон за ѓубриња

Закон за ГМО

Законот за квалитет и безбедност на ѓубрива, биостимулатори и подобрувачи на својствата на почвата

Закон за инспекциски надзор - во сила од 1 април 2011. (обврзувачки за сите инспекциски служби).“

58. Потточка 19.3.1., се менува и гласи:

„19.3.1. Фитосанитарна управа (слика 19.1)

ФУ се состои од три сектори:

1. Во Секторот за заштита на растенијата се вработени 4 лица кои се надлежни за активностите поврзани со фитосанитарната политика, изготвување на законски и подзаконски акти за фитосанитарни прашања, водење на регистри, изработка на

- билатерални спогодби и протоколи за фитосанитарна соработка, одржување на меѓународна соработка и координација со надлежните органи, учество на обуки, како и вршење на процена на ризик при појава и ширење на штетни организми и воведување на системот за пасоши за растенија. (Закон за здравје на растенијата, „Службен весник на Република Македонија” бр. 29/05, член 5)
2. Секторот за агрохемија се состои од 2 одделенија: Одделение за прозводи за заштита на растенијата во кое се вработени три лица и се надлежни за изготвување на законски и подзаконски акти од областа на производите за заштита на растенијата, спроведување на постапки за одобрување на производи за заштита на растенијата, регистрација и пререгистрација на производите за заштита на растенијата, издавање на дозволи за увоз на производи за заштита на растенијата, издавање на решенија за пуштање во промет на производи за заштита на растенијата на големо и мало (Закон за производи за заштита на растенијата („Службен весник на Република Македонија” бр. 110/2007; 20/2009; 17/2011 и 53/2011)) и Одделение за ѓубриња во кое се вработени три лица, кои се надлежни за изготвување на законски и подзаконски акти од областа на ѓубрињата, издавање дозволи за увоз на ѓубриња, водење на листа на ѓубриња кои се пуштаат во промет на територијата на Република Македонија, водење регистри на правни лица кои се занимаваат со производство, увоз и трговија со ѓубриња на големо и мало (Закон за ѓубриња („Службен весник на Република Македонија” бр. 110/2007; 20/2009; 17/2011; 148/2011)).
3. Секторот за фитосанитарна регулатива и менаџмент е надлежен за—логистика на другите два сектори - Сектор за здравје на растенијата и Сектор за агрохемија.

Во пракса, не постои регионално седиште. Официјалните контроли на локално/регионално ниво ги спроведуваат фитосанитарните инспектори на ДИЗ. ФУ е надлежна за собирање на извештаи како и за координација во однос на спроведување на законодавството на регионално ниво за контролите кои ги извршиле инспекторите на ДИЗ.“

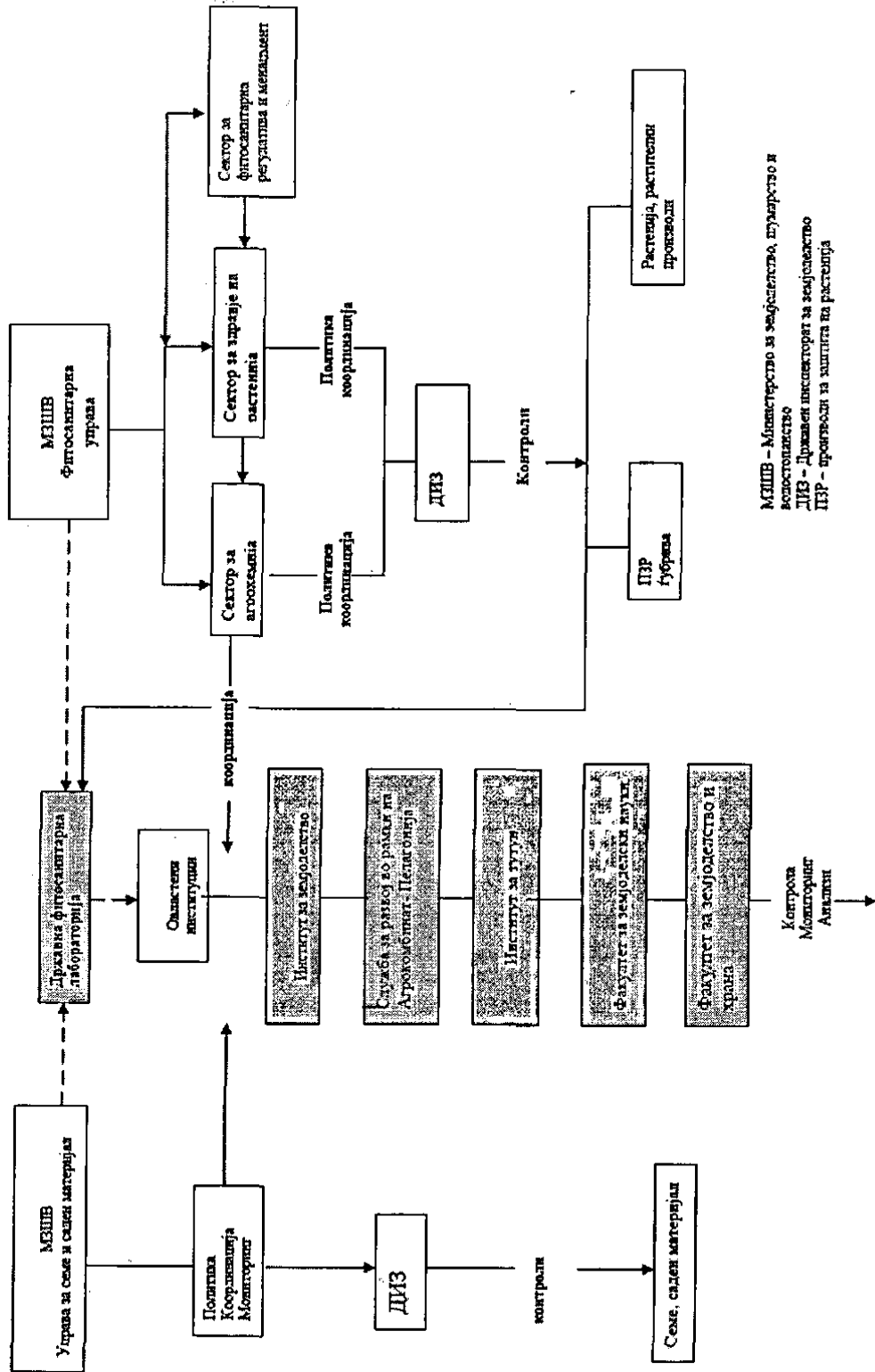
59. Потточка 19.4.2., се менува и гласи:

„19.4.2. Здравје на растенијата

Организација на контроли за здравјето на растенијата (Видете ја сликата бр. 19.5).

Слика бр. 19.5

Контролен систем за здравје на растенијата

ФУ во рамките на МЗШВ е надлежен орган за изготвување на законодавството за здравје на растенијата, креирање политики и координација на контролните активности. Управата ја претставува земјата во релевантните европски и надлежни институции.

Законот за здравјето на растенијата (СВ бр. 29/05) со сите неговите измени (СВ бр.81/08, 20/09, 57/10, 17/11 и 148/11) е основниот закон во областа на здравјето на растенијата.

Официјални контроли

Државниот инспекторат за земјоделство (ДИЗ) како тело во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство - МЗШВ е орган во состав надлежен за координација и комуникација во однос на прашањата поврзани со здравствената заштита на растенијата, во контекст на Законот за здравјето на растенијата

Надлежностите на државниот земјоделски инспектор и државниот фитосанитарен инспектор се пропишани со соодветните законски прописи и подзаконски акти. ДИЗ преку внатрешните фитосанитарните инспектори е надлежен за внатрешната фитосанитарна контрола на растенија, растителни производи и други објекти и предмети и откривање на ширењето на штетни организми. ДИЗ - одделението за вршење на инспекцискиот надзор од областа на фитосанитарната политика во внатрешноста на државата започна со вршењето на контроли.

Во одделението за внатрешна инспекција во моментот работат 20 внатрешни фитосанитарни инспектори, како и тројца државни фитосанитарни инспектори вработени на пробна работа.

Во моментот не се преземаат мерки во случај на наоѓање на организми, и не постојат упатства за инспекторите за преземање на такви мерки. Согласно Законот за здравје на растенијата (член 72) за ова е надлежна ФУ. Не се во целост опфатени во регистарот објектите кои се под надзор. Во иднина е предвидена тесна соработка со Агенцијата за финансиска поддршка во земјоделството и руралниот развој и добивање на статистички податоци за производителите на одредени растенија/растителни

материјали и овие информации ќе бидат достапни за ФУ и фитосанитарните инспектори како и за ДИЗ.

Табела бр. 19.2

Број на објекти под надзор и зачестеност на контроли (информации од ноември, 2011)

бр	Објекти под надзор	Број	Регистрација	Одобрение	Контрола	Забелешки
1.	Регистрирани лица – одгледувачи на лозови и овошни насади	27.	27.	27.	10	Контролните активности кај регистрираните лица се пролонгирани и ќе се одвиваат паралелно со спроведувањето на фитосанитарниот мониторинг на овошни видови и винова лоза (2013 – 2016) година
2.	Регистрирани претпријатија за третирање/обележување на НТ согласно ISPM 15	31.	31.	31.	4	Контрол и кај регистрираните претприј

						атија се предвидени за 2014 година
3.	Увозници	647		не е потребно	Контроли на ИМ на ГП	
4.	Извозници	328	328	не е потребно	Контроли на ИМ на ГП	40000 ФС издадени во 2010
6.	Фармери	нема податоци	-	не е потребно	-	Сите податоци за фармерите се евидентирани во Единствен регистар на земјоделски стопанства (БРЗС)
7.	Пазари	нема податоци	-	не е потребно	-	
8.	Градинарски центри	нема податоци	-	не е потребно	-	
9.	Складишта	нема податоци	-	не е потребно	-	

“

60. Потточка 19.4.3., се менува и гласи:

„19.4.3. Семе и саден материјал

Бидејќи контролата на семето и садниот материјал е составен дел од системот за здравјето на растенијата во Македонија, опфатени се исто така и структурата и надлежностите на Управата за семе и саден материјал.

ФУ има тесна соработка со Управата за семе и саден материјал за размена на информациите во однос на одгледувачи на саден материјал, означување и издавање на пасоши за растенија (оваа постапка ФУ ќе ја започне од 2014 година). Оваа активност се пролонгира од 2014 година поради потребата од претходна надградба на Регистарот на производители, преработувачи, увозници и дистрибутери на растенија и растителни производи кој што е база на податоци за лицата кои се одговорни за здравјето на растенијата.

Одгледувачите на семе и саден материјал имаат единствен регистарски број (ЕРБ) во регистарот на Управата за семе и саден материјал и фитосанитарниот регистар. Првата регистрација на одгледувачите на семе и саден материјал и доделувањето на идентификацискиот број ги врши Управата за семе и саден материјал.

Со Законот за семе и саден материјал за земјоделски производи и Правилниците се уредува пуштањето во промет и квалитетот на семето и садниот материјал. Во Законот за семе и саден материјал и подзаконските акти согласно законот се транспонирани следниве мерки на ЕУ: 31966L0401; 31966L0402; 31968L0193; 31992L0034; 31998L0056; 32000L0029; 31998L0095; 31998L0096; 32001L0064; 32001D0898; 32001D0897; 32002L0057; 32002L0056; 32002L0055; 32002L0054; 32002L0053; 31992L0033. Согласно упатствата обезбедни од четвртата средба на Поткомитетот за земјоделство и рибарство од Договорот за стабилизација и асоцијација меѓу Македонија и Европската Унија, Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство – Управата за семе и саден материјал во 2010 е изменет Законот за семе и саден материјал за земјоделски растенија. Со новите измени на законот направени се прилагодувања кон правото на ЕУ во областа на слободен промет и увоз на странски сорти кои се наведени во Европскиот заеднички каталог на сорти од земјоделски растителни видови и укинување на одобренијата за увоз на семенски и саден материјал. Со усвоените измени на законот се врши либерализација на увозот на

семенски и саден материјал во Македонија со цел побрз проток на пратките и зботавување на асортиманот со сорти на земјоделски видови.

Во однос на увозот на семенски и саден материјал од земјоделски растенија, со укинување на одобренијата за увоз, надлежностите за функционирање на ЕХИМ системот од Управата за семе и саден материјал, се пренесуваат на ДИЗ.

Со измените на законот во однос на производството на сертифицирано семе, Управата за семе и саден материјал воспоставува подобра контрола врз производството на сертифицирано семе, при издавање на сертификатот за истото. Овој сертификат се издава врз основа на сертификат за завршена стручна контрола на произведено семе, и сертификат за квалитет на семето од земјоделски растенија, којшто го издаваат овластени субјекти и лаборатории. Врз основа на конечниот сертификат за произведеното сертифицирано семе, Управата издава етикети за сето произведено семе, кои се пласира на пазарот во земјата.

Изменувањето и дополнувањето на законот („Службен весник на Република Македонија“, бр. 53/11), се однесува на казнените одредби и барањето за обуки, спроведувањето на обуките и евиденција од спроведените обуки.

За Правилниците кои произлегуваат од законот за семенски и саден материјал за земјоделски растенија, Видете го Анекс 3.

Во 2009 година, Управата го усвои Законот за селекционерски права согласно стандардите на Унијата за заштита на нови сорти (UPOV).

Со Законот за селекционерски права се утврдуваат постапката, начините и условите за доделување, заштита и престанок на селекционерските права и како и водење на Регистар за селекционерските права во Република Македонија.

На 4 април, 2011, Република Македонија го приложи својот инструмент за пристап во UPOV (Акт од 1991). На 4 мај 2011 Република Македонија стана 69 членка на UPOV.

Законот за селекционерски права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/09) стапи во сила на 21 април 2009 година.. На 30 октомври 2008, Советот на UPOV донесе позитивна одлука за сообразноста на Законот за селекционерски права („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/09) со Актот од 1991 на Конвенцијата на UPOV.

Правилниците кои произлегуваат од Законот за селекционерски права се наведени во Анекс 4.

Институциите овластени (овластено од МЗШВ како резултат на тендерска постапка) за експертска контрола на производството на семе и семенски материјал се:

- Државната фитосанитарна лабораторија
- Универзитетот Гоце Делчев во Штип, Факултет за земјоделство
- Земјоделскиот институт во Скопје
- Институтот за тутун од Прилеп
- Развој на услуги во рамките на Агрокомбинат Пелагонија
- Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје

Испитувањето на квалитетот на семето го врши државната фитосанитарна лабораторија (Сектор за семе и саден материјал) и овластените лаборатории. Постконтролите за потврда на сортите се вршат само по барање на заинтересиранта страна.

Регионалните инспектори на ДИЗ вршат контроли кај производителите на семе и саден материјал, пост-производителите и на семето и садниот материјал на пазарот.“

61. Потточка 19.4.4., се менува и гласи:

„19.4.4. Контрола при увоз и извоз

ДИЗ ја координира работата на фитосанитарните инспектори при увоз и извоз на пратки од растенија и растителни производи.

Фитосанитарните инспекции на увезени растенија и растителни производи, како и на оние во транзит, ги вршат фитосанитарни инспектори на 11 ИМ на ГП: Табановце (Србија и Црна Гора), Скопје (железнички терминал, Товарна, пошта и Аеродром-Александар Велики), Блаце (Косово - Србија и Црна Гора), Кафасан (Албанија), Меџитлија (Грција), Богородица (Грција), Ново Село (Бугарија), Делчево (Бугарија) и Деве Баир (Бугарија)

Инспекциите и контролите на растенија и растителни производи наменети за извоз и повторен извоз, се вршат на 11 ИМ на ГП, како што се дефинирани со одлука на Владата. Пратките за извоз мора да ги придружува фитосанитарен сертификат согласно образецот пропишан со Меѓународната конвенција за заштита на растенијата.“

62. Потточка 19.5.1., се менува и гласи:

„19.5.1. Фитосанитарна управа

ФУ има годишен план за изготвување на законските и подзаконските акти, кои се хармонизирани со законодавството на ЕУ. Предвидено е хармонизацијата да заврши во 2014 година.

ФУ веќе ги има изготвено и објавено упатствата за регионалните фитосанитарни инспектори, во форма на меѓународни стандарди за фитосанитарни мерки ISPM 3 (Упатства за увоз, пратки, извоз и биолошка контрола за ослободување на работите под биолошка контрола и други корисни организми) ISPM.7 (Систем за сертификација при извоз), ISPM.8 (Утврдување на статусот на штетни организми во областа), ISPM 23 (Насоки за инспекцијата), ISPM 12 (Фитосанитарни сертификати), ISPM 5 (Фитосанитарни термини), ISPM 28 (фитосанитарни третмани за регулирани штетни организми).

Сè уште не е започната практична реализација на овие упатства, но се очекува преку реализација на обуки и работилници да се овозможи поддршка во имплементацијата на веќе донесените стандарди

Во текот на 2012 и 2013 година беа изработени и следните Наредби, а преку кои се преземаат меѓународните ISPM стандарди во националното законодавство:

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за насоки на регулаторен систем за фитосанитарен увоз бр. 20 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12).

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за анализа на ризик од штетни организми за регулирани некарантински штетни организми бр. 21 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12).

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за фитосанитарни принципи за заштита на растенијата и примена на фитосанитарни мерки во меѓународната трговија бр. 1 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 116/12);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за проектирање и функционирање на карантинските станици за увезените растенија бр. 34 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 116/12);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за пријавување на штетни организми бр. 17 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 138/12);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за упатства за листи на регулирани штетни организми бр. 19 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 138/12);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за пратките во транзит бр. 25 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 142/12);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за методи за земање на примероци од пратки бр. 31 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/13);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за микропропагација на материјалот од компир кој е слободен од штетни организми и миникртоли наменети за меѓународна трговија бр. 33 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/13);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за упатства за надзор бр. 6 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/13);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за упатства за програмите за уништување на штетни организми бр. 9 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/13).“

63. Потточка 19.8.2., се менува и гласи:

„19.8.2. Државен инспекторат за земјоделство

Вработени се 101 инспектори, опремени со 33 возила и друга опрема, како што се компјутери, опрема за земање примероци. Бројот на возила не е доволен за организирање на делотворен надзор и истражување. Исто така нововработените фитосанитарни инспектори немаат компјутери, опрема за земање примероци (земање примероци од почвата за откривање на цистолики нематоде кај компирот, вреќи за земање примероци итн).

ДИЗ, Секторот за фитосанитарна инспекција ги зајакна своите капацитети со нови вработувања на државни фитосанитарни инспектори. Имено, вкупниот број на вработени државни фитосанитарни инспектори во Одделението за инспекциски надзор од областа на фитосанитарната политика во внатрешноста на државата изнесува 20.

Сите наплати од инспекциите, вклучувајќи ги и граничните инспекции, се влеваат во државниот буџет.

За понатамошно зајакнување на капацитетите се планираат дополнителни нови вработувања на лица со високо образование за вршење на фитосанитарна контрола во внатрешноста на државата.

ДИЗ има информатички систем за увоз и извоз на производи, и по инспекцијата, инспекторите ги внесуваат соодветните информации за пратките во единствена база на податоци - постои можност за одредена следливост и изготвување на извештаи.

Сите нововработени инспектори се на пробна работа и се обучуваат пред да започнат со извршување на работните задачи.

ДИЗ би сакал да е понезависен од МЗШВ, како што е АХВ, и со ова ќе се помогне контролата на одгледувачите и трговците во однос на фитосанитарните прашања.

Исто така и буџетот треба да е понезависен - во моментот нема можност да се добие дел од потребната опрема за контроли, без одобрување од МЗШВ - што значи дека системот не функционира добро.

Се разгледуваше прашањето ФУ да изработи упатства за надзор и мониторинг а ДИЗ да изготви практичен план за регионалните фитосанитарни инспектори.

Треба да се подобри соработката меѓу ФУ и ДИЗ.

Постои потреба од поголем број на обуки и опрема.“

64. Потточка 19.9.1., се менува и гласи:

„19.9.1. Фитосанитарна управа

Финансирањето на ФУ е преку буџетот на Република Македонија, односно годишната Програма за фитосанитарна политика.

Обуки за вработените генерално се обезбедуваат преку TAIEХ, DG SANCO (BTSF), билатерална соработка со Управата за заштита на растенијата на Словенија. Потребни се повеќе обуки, особено за изработка на националната легислатива согласно ЕУ легислативата, како и реализацијата на меѓународните стандарди (ISPM).

Не е доделен буџет за учествување во активностите на ЕРРО (експертски панели, работни групи и сл.).“

65. Потточка 19.9.2., се менува и гласи:

„19.9.2. Државен инспекторат за земјоделство

Буџетот го распределува МЗШВ. Во моментот, со расположливиот буџет и персоналот, ДИЗ не може да обезбеди соодветен внатрешен мониторинг и надзор, како што е утврдено со законот.

Сите наплати од фитосанитарните прегледи, вклучувајќи ги и граничните контроли, се влеваат во државниот буџет.

За соодветно планирање на активностите на ДИЗ, треба да се додели годишен буџет за вршење официјални контроли, и ДИЗ треба да е понезависен од МЗШВ. Со ова ќе се помогне поставувањето на приоритети на контролите (одгледувачи и трговци) во однос на фитосанитарните прашања). Исто така треба да се распредели буџет за добивање на неопходната опрема за спроведување на официјални контроли.

Постои добра соработка меѓу Службата за заштита на растенија од Словенија и Службата за заштита на растенија од Бугарија. Би било добро да има повеќе обуки од TAIEХ.

ДИЗ – предвидено е обучување на инспекторите и од страна на факултетот за земјоделски науки и храна.“

66. Потточка 19.10., се менува и гласи:

„19.10. Систем за собирање на податоци и известување, проток на информации

Секоја недела се организираат состаноци на ФУ со цел да се оценат извршените активности, а директорот поднесува извештај до министерот кој пак поднесува извештај до Владата.

Сè уште не е воспоставен информатичкиот систем, но регистрацијата на производителите за заштита на растенијата како и фитосанитарниот регистар се вршат по електронски пат. Достапни се и во печатена форма. Протоколот на информации (правни документи) е главно преку електронска пошта, а од 2013 година и преку заеднички софтвер за целосна достапност на

објавената легислатива и размена на податоци од Регистрите кои ги водат надлежните органи.

ДИЗ поднесува извештаи до министерот и до ФУ.

ДФЛ поднесува извештаи до министерот, до ФУ и ДИЗ.

Протоколот на информации е периодичен и треба да се подобри.“

67. Потточка 19.13., се менува и гласи:

„19.13. Активности предвидени за контролниот систем за здравствена заштита на растенија и производи за заштита на растенија

Табела бр. 19.3

Број	Предвидени приоритети	Датум на спроведување
1.	Приближување на националното законодавство со законодавството на ЕУ. особено: Директивата 2007/33/ЕЗ на Советот од 11 јуни 2007 за контрола на цистолики нематоиди кај компирот; Директива 2008/61/ЕЗ на Комисијата од 17 јуни 2008 за воспоставување на услови согласно кои одредени штетни организми, растенија, растителни производи и други предмети и објекти наведени во Анексите I до V кон Директивата 2000/29/ЕЗ на Советот, може да се внесат во или движат низ Заедницата или одредени заштитни зони на истите, за научни цели или да испитувања и за работа на одредени сорти грозје.	2012,2013,2014 Хармонизација на националното законодавство со законодавството на ЕУ согласно условите на NРАА
2.	Соработка со фитосанитарната инспекција, известувајќи ги за законодавството кое е приближено со тоа на ЕУ со цел негова примена во секојдневната работа, во рамките на нивните надлежности.	Сето законодавство е објавено во Службен весник и е достапно за јавноста.

		Соработката со ДИЗ ќе се подобри во 2012 година. Заради подобра соработка, во текот на 2013 год. во функција е заеднички софтвер за поврзување на базите на податоци и брз проток на информации помеѓу релевантните органи од Фитосанитарниот систем (ФУ, ДИЗ).
3.	Регистрација на правни лица во регистарот за термичка обработка и обележување на пакувања од дрво (ISPM 15) и контрола на истите.	2012 - 2015
4.	Регистрација на правни лица во регистарот за производители, преработувачи, увозници и дистрибутери на растенија, растителни производи и други објекти и предмети.	2012 -2015
5.	Развој на план за обуки и реализација на обуките (за вработени и инспектори).	2012,2013,2014
6.	Подготовка на извештаи, анализи и други материјали за информирање на официјалните органи;	2012 -2015
7.	Соработка со меѓународни организации, особено ЕРРО (Европска организација за заштита на растенијата).	2012, 2013,2014
8.	Планирање и известување на јавноста (фармерите) заинтересирани за заштитата на	2013

	растенијата и издавања на брошури/летоци.	
9.	План за фитосанитарен мониторинг, предвидување и одредување на штетни организми и преземање на заштитни мерки и анализа и оценување на здравствената состојба на растенијата, со цел да се дефинира појавата и ширењето на штетни организми во земјата.	2012 - 2015 Планот за фитосанитарен мониторинг за 2013г .веќе е составен дел на измените на Програмата за фитосанитарна политика за 2013 год, додека постапките за негово спроведување се утврдени преку посебни подзаконски акти.
10	Изработка на упатства/насоки за спроведување на контролите во однос на Директивата 2000/29/ЕЗ на Советот со кои се регулираат штетните организми кои биле откриени при истражувањата (искоренување и оддржување на состојба без штетни организми).	2012, 2013,2014
11.	Изготвување на планови за итни мерки за штетни мерки кои се од голема важност за Македонија.	2013,2014 Листите со штетни организми се веќе изработени и објавени.
12.	Интервенција во случај на зголемена појава на некој штетен организам.	2012 и 2013 Во случај на зголемена појава (каламитет) на одреден штетен организам, се формира раб.

		група за интервенција со цел негово сузбивање.
13.	Развој на информатички систем за заведување на датуми и водење на фитосанитарен регистар.	2013,2014

68. Потточка 19.15.1., се менува и гласи:

„19.15.1. Производи за заштита на растенијата

- Закон за производи за заштита на растенијата: („Службен весник на Република Македонија“ бр. 110/2007);
- Закон за изменување на законот за производи за заштита на растенијата: („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/2009; 17/2011; 53/2011).
- Правилник за начинот на издавање, евиденција за издадените и начинот на ставање на пакувањето од производите за заштита на растенијата на бандерола - маркица („Службен весник на Република Македонија“ бр. 146/2007);
- Правилник за поблиските услови за производство, складирање, пласирање на пазарот на производите за заштита на растенијата, формата и содржината и начинот на водење на регистарот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2008);
- Правилник за постапката за обработка на барањата и подетална документација и податоците за оценување на досието за производот за заштита на растенијата и потребните податоци, документи и постапката за пререгистрација на производите за заштита на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 147/2009);
- Правилник за постапката за обработка на барањата и подеталната документација и податоците за активната супстанција, („Службен весник на Република Македонија“ бр. 28/2010);
- Правилник за процедуралните правила за работа на стручната комисија за потврдување на стручните работи од областа на

- одобрувањето на производите за заштита на растенијата. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 139/10);
- Правилник за поблиските услови за пакувањето на производите за заштита на растенијата, декларирањето и означувањето на стандардните фази („Службен весник на Република Македонија“ бр. 144/2010);
 - Правилник за висината на трошоците за одобрување на производи, издавање на сертификат за опрема и контролно тестирање на опрема („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145/2010);
 - Листа на активни супстанции кои се одобрени за користење во производи што се применуваат за заштита на растенијата на територијата на Европската Унија. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 159/2010);
 - Правилник за начинот и постапката под кои треба да се извршат официјалните тестови за ефикасноста на производите, просториите, кадровските и други услови и професионалната квалификуваност на лицата кои ќе ги спроведуваат официјално признаените тестови, („Службен весник на Република Македонија“ бр. 08/2011);
 - Правилник за постапката за обработка на документација за оцена на активната супстанција, постапката за оценувањето на активните супстанции и барањето за нивно вклучување во националната листа на активните супстанции во согласност со униформните принципи (*), („Службен весник на Република Македонија“ бр. 18/2011);
 - Национална листа со одобрени производи и активни супстанции за 2011 година („Службен весник на Република Македонија“ бр. 40/11); —
 - Правилник за формата и содржината на поканата за едукација, начинот на спроведување на едукацијата и начинот на водење на евиденција за спроведената едукација („Службен весник на Република Македонија“ бр. 109/2011);
 - Правилник за формата и содржината на барањето за неиздавање на одобрение односно недонесување на решение за одбивање на барањето за паралелен увоз на производи („Службен весник на Република Македонија“ бр. 119/2011);
 - Правилник за поблиските услови кои треба да ги исполнуваат правни лица кои работат со многу отровни супстанции и производи во однос на кадровските, организационо-техничките и други услови и начинот

- на употреба и користењето на многу отровни супстанции. („Службен весник на Република Македонија“ бр. 154/2011);
- Правилник за начинот на евидентирање на користење на биоагенсите („Службен весник на Република Македонија“ бр. 170/11);
 - Правилник за декларирање и означување на другите производи за заштита на растенијата пласирани на пазарот („Службен весник на Република Македонија“ бр. 14/2012).
 - Правилник за начинот и принципите за работа на стручниот совет („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/2012).

Листа на подзаконски акти и измени и дополнувања кои произлегуваат од Законот за здравјето на растенијата:

- Листи на штетни организми, растенија, растителни производи и други објекти и предмети („Службен весник на Република Македонија“ бр. 65/10);
- Правилник за мерките и начинот на спроведување на мерките за уништување или отстранување на штетните организми и мерките за начинот на спроведување на дезинфекција, дезинсекција и дератизација на штетните организми („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за формата, содржината и начинот на водење на Регистарот за производители, преработувачи, увозници и дистрибутери на растенија, растителни производи и други објекти и предмети (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за мали количества растенија, растителни производи и други објекти и предмети вклучувајќи и прехранбени производи (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за начинот на водење евиденција, начинот на спроведување на проверките на здравјето на растенијата, содржината и начинот на известување за податоците за производство, преработка, промет со растенија, растителни производи и други објекти и предмети (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за начинот на вршење на фитосанитарната инспекција при увоз на пратки од листата V дел Б секција 1 (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);

- Правилник за пасоши за растенија (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за поблиските критериуми за утврдување на малите производители или преработувачи и локалните пазари (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за временски периоди и начинот на вршење на фитосанитарна инспекција на растенија, растителни производи и други објекти и предмети наведени во листа V дел А секција 1 и листа V дел А секција 2 (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за условите за движење на пратките на растенија, растителни производи и други објекти и предмети наведени во листа V дел А секција 2(*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/10);
- Правилник за начинот и постапката на вршење на фитосанитарна инспекција на растенија, растителни производи и други објекти и предмети на места на влез во Република Македонија (*) – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 111/10);
- Одлука за определување на местата на влез на кои ќе се врши фитосанитарната инспекција – („Службен весник на Република Македонија“ бр. 59/10);
- Правилник за формата и содржината на фитосанитарниот сертификат или фитосанитарниот сертификат за реекспорт и формата и содржината на пријавата за издавање на фитосанитарен сертификат („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/10);
- Правилник за изменување на Правилникот за формата и содржината на фитосанитарниот сертификат или фитосанитарниот сертификат за реекспорт, и формата и содржината на пријавата за издавање на фитосанитарниот сертификат („Службен весник на Република Македонија“ бр. 8/11);
- Законот за изменување и дополнување на Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/11);
- Закон за дополнување на Законот за здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 57/10);

- Правилник за поблиски услови во однос на просториите и опремата за давање на јавни услуги од областа на здравјето на растенијата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 12/11);
- Правилник за мерки преземени од сопственикот за спречување на ширење на штетни организми и нивно сузбивање („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96/11);
- Наредба за спроведување на посебен надзор за утврдување на присуството на бактеријата *Clavibacter michiganensis* (Smith) Davis et al. ssp. *sepedonicus* (Spieckermann et Kotthoff) Davis et al. и постапките за лабораториско испитување. (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 130/11);
- Наредба за спроведување на посебен надзор за утврдување на присуството на бактеријата *Ralstonia solanacearum* (Smith) Yabuuchi et al. и постапките за лабораториско испитување. (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 131/11);
- Наредба за спроведување на меѓународен стандард за издавање на фитосанитарен сертификат за извоз бр.7 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/11);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за насоки и фитосанитарен сертификат бр.12 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/11);
- Наредба за спроведување на меѓународен стандард за насоки при преглед бр.23 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 113/11);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за утврдување на статусот на штетни организми во областа, бр („Службен весник на Република Македонија“ бр. 123/11)
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за насоки при извоз, транспорт, увоз и ослободување на агенси за биолошка контрола и останати корисни организми бр .3 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 156/11);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за фитосанитарни третмани за регулирани штетни организми, бр 28 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 156/11)
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за речник на фитосанитарни термини бр. 5 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 165/11)

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за анализа на ризик на штетни организми за регулирани некарантински штетни организми 21 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12)
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за упатство за фитосанитарен увоз на регулаторен систем бр 28 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12)
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за насоки на регулаторен систем за фитосанитарен увоз бр. 20 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12).
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за анализа на ризик од штетни организми за регулирани некарантински штетни организми бр.21 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12).
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за фитосанитарни принципи за заштита на растенијата и примена на фитосанитарни мерки во меѓународната трговија бр. 1 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 116/12);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за проектирање и функционирање на карантинските станици за увезените растенија бр.34 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 116/12);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за пријавување на штетни организми бр.17 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 138/12);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за упатства за листи на регулирани штетни организми бр.19 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 138/12);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за пратките во транзит бр.25 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 142/12);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за методи за земање на примероци од пратки бр.31 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 52/13);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за микропропагација на материјалот од компир кој е слободен од штетни организми и миникртоли наменети за меѓународна трговија бр. 33 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/13);
- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за упатства за надзор бр. 6 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 26/13);

- Наредба за спроведување на меѓународниот стандард за упатства за програмите за уништување на штетни организми бр.9 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 25/13);

Листа на подзаконски акти и измени и дополнувања кои произлегуваат од Законот за ѓубриња:

- Закон за ѓубриња („Службен весник на Република Македонија“ бр. 110/2007; 20/2009; 17/2011; 148/2011; 69/2013);
- - Закон за изменување и дополнување на Законот за ѓубриња („Службен весник на Република Македонија“ бр. 148/2011)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за ѓубриња („Службен весник на Република Македонија“ бр. 17/2011)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за ѓубриња („Службен весник на Република Македонија“ бр. 20/2009)
- Закон за изменување и дополнување на Законот за ѓубриња („Службен весник на Република Македонија“ бр. 69/2013)
- Правилник за содржината на согласноста за пакување и доработување на ѓубрињата и другите услови кои треба да ги исполнуваат правните лица кои произведуваат, доработуваат, вршат пакување, како и секое друго правно лице кое ги менува својствата на ѓубрето („Службен весник на Република Македонија“ бр. 119 / 2010);
- Правилник за поблиските услови кои треба да ги исполнуваат правните лица овластени за испитување на ѓубрињата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 129 / 2010);
- Правилник за формата содржината и начинот на водење на Регистарот на правни лица за пласирање на пазар на ѓубриња на големо и на мало („Службен весник на Република Македонија“ бр. 145 / 2010);
- Правилник за поблиските услови за магацините, условите за сместување и чување на ѓубривата и условите за заштита на животната средина при пласирање на пазар на ѓубриња на големо и мало („Службен весник на Република Македонија“ бр. 150 / 2010);
- Правилник за видови на подобрувачи на својствата на почвата, постапката и документите за класификација на нов подобрувач на својствата на почвата на одреден вид, означување, идентификација,

содржината на макроелементите, секундарните макро и микроелементи, минимални и максимални количества на хранливи елементи и примеси („Службен весник на Република Македонија“ бр. 06 / 2011);

- Правилник за постапката и документацијата за евидентирање и содржината на евиденцијата на ѓубрињата кои се увезуваат („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96 / 2009);
- Правилник за неоргански ѓубриња („Службен весник на Република Македонија“ бр. 96 / 2009)
- Правилник за поблиските услови за увоз, формата, содржината и начинот на водење на регистарот на увозници на ѓубриња („Службен весник на Република Македонија“ бр. 41/2011)
- Правилник за формата и содржината на поканата за едукација, начинот на спроведување на едукацијата и начинот на водењето на евиденцијата за спроведената едукација од 15.08.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 109/2011)
- Правилник за формата и содржината и начинот на водење на регистарот на производители на ѓубриња, постапката и документацијата за запишување во регистарот на производители, условите за евидентирање на ѓубрето во листата на ѓуброња кои се произведуваат и пласираат на пазар(*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 120/2011)
- Правилник за постапка за барање на суперанализа („Службен весник на Република Македонија“ бр. 116/2011)
- Правилник за видовите на биостимулатори, постапката и документите за класификација на новиот биостимулатор во одреден вид, начинот на означување и идентификација, содржината на физиолошките активни компоненти и хранливи елементи, минимални и максимални количества на физиолошки активните компоненти и хранливи елементи и процеси во биостимулаторите (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 106/2011)
- Правилник за видовите на органски ѓубриња, постапката и документите за класификација на ново органско ѓубре во одреден

вид, означување и идентификација, содржина на макроеlementи, секундарни макроеlementи, минимални и максимални количества на хранливи елементи и примеси (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 78/2011)

- Правилник за видовите на микробиолошки ѓубриња, постапката и документите за класифицирање на новото микробиолошко ѓубре во одреден вид, начинот на означување и идентификација, содржината на микроорганизмите, минимални и максимални количества на микрорганозми и примеси (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 73/2011)
- Правилник за начинот на собирање на податоци и водење на евиденција за контролата за квалитетот на производството на секоја шаржа на ѓубре пред да се пласираат на пазар (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 67/2011)
- Правилник за начинот на евидентирање на заостанатите количини на ѓубриња и суровини кои не можат да се преформулираат, од кои не може да се произведуваат ѓубриња, како и нивните пакувања, заради собирање, сместување и уништување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 119/2011)
- Правилник за правилата за добра земјоделска пракса за употреба на ѓубрињата (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 68/2011)
- Правилник за начинот за контрола на условите на пласирање на ѓубрињата на пазар на големо и мало и на контрола на квалитетот на ѓубриња, методите за земање на примероци и испитување количество на примероци и постапката (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/2011)
- Правилник за начинот на пласирање на пазар на ѓубриња во ринфузна состојба (*) од 04.11.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 154/2011)
- Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за упис во регистарот на производители на ѓубриња и решение за евидентирање на ново ѓубре во листата на ѓубриња односно заради недонесување на решение за одбивање на

барањето за упис во регистарот на производители на ѓубриња и на барањето за донесување на решение за евидентирање на ново ѓубре во листата на ѓубриња од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ

- Правилник за формата и содржината на барањето за упис во регистарот на правни лица за пласирање на пазар на ѓубриња на големо од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за упис во регистарот на правни лица за пласирање на пазар на ѓубриња на големо односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за упис во регистрот на правни лица за пласирање на пазар за ѓубриња на големо од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за формата и содржината на барањето за упис во регистарот на правни лица за пласирање на пазар за ѓубриња на мало од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за упис во регистарот на правни лица за пласирање на пазар на ѓубриња на мало односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за упис во регистрот на правни лица за пласирање на пазар за ѓубриња на мало од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за формата и содржината на барањето за евидентирање на ѓубриња кои се увезуваат од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за формата и содржината заради недонесување на решението за евидентирање на ѓубриња кои се увезуваат односно заради недонесување на решение за одбивање на барањето за евидентирање на ѓубрињата кои се увезуваат од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ

- Правилник за формата и содржината на барањето за упис во регистарот на увозници на ѓубриња од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за формата и содржината на барањето заради недонесување на решение за упис во регистарот на увозници на ѓубриња заради недонесување на решение за одбивање на барањето за упис во регистарот на увозници на ѓубриња од 28.12.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 182/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за формата и содржината на поканата за едукација, начинот на спроведување на едукацијата и начинот на водењето на евиденцијата за спроведената едукација од 15.08.2011 („Службен весник на Република Македонија“ бр. 109/2011) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- Правилник за начинот на преглед на пратката ѓубриња и документацијата по пристигнување на граничен премин и по потреба земање примероци, испитувањето, количеството на примероци и постапката за доставување на примероците до лабораторија (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 73/2011)
- Правилник за начинот на спроведување на мерките за привремена или трајна забрана на производство и пласирање на ѓубрето на пазар во зависност од проценката на ризикот од ѓубрето за здравјето на луѓето, животните, растенијата и животната средина (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 115/2011)
- Правилник за условите под кои ѓубрето може да се пласира на пазар, односно да се евидентира, како и остатокот од пробното производство, условите од извоз или крајниот корисник (*) („Службен весник на Република Македонија“ бр. 120/2011)
- 33. Правилник за начинот и принципите за работа на стручниот совет („Службен весник на Република Македонија“ бр. 132/2012) НАЦИОНАЛЕН АКТ
- 34. Правилник за висината на трошоците за испитување на ѓубрињата при контрола на производство, увоз и пласирање на пазарот и употреба („Службен весник на Република Македонија“ бр. 170/2012) НАЦИОНАЛЕН АКТ

- 35. Правилник за формата и содржината на декларацијата и поблиските услови за означувањата на губрињата („Службен весник на Република Македонија“ бр. 95/2013). “

69. Потточка 20.6., се менува и гласи:

„20.6. Листа на прописи и други документи

1. Законот за безбедност на храна;
2. Закон за ветеринарно здравство;
3. Закон за ветеринарно медицински препарати;
4. Договор меѓу АХВ и Институтот за храна при Факултетот за ветеринарна медицина;
5. Правилник за начинот на вршење на ветеринарно-санитарен преглед на храна за животни;
6. Правилник за посебните барања кои се однесуваат на микробиолошките критериуми за храната;
7. Правилник за внатрешна организација на АХВ. “

70. Овој план влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 42-4025/1
10 јуни 2014 година
Скопје

Заменик на претседателот
на Владата на Република
Македонија,
м-р Владимир Пешевски, с.р.

10 јуни 2014 година

Службен весник
(на Република Македонија)

www.slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски фах 51.
Директор и одговорен уредник – м-р Тони Трајанов.
Телефон: +389-2-55 12 400.
Телефакс: +389-2-55 12 401.

Претплатата за 2014 година изнесува 10.100,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации: 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

contact@slvesnik.com.mk

ISSN 0354-1622

2014093